Hållbarhetsbokslut 2024

Uppföljning av Miljöprogram och Folkhälsoprogram

Ystads kommun

Innehållsförteckning

Inledning 3

Miljöprogram 4

Mål 1. Vattenmiljöer i balans 5
Mål 2. Hållbart nyttjande av markresurser 10
Mål 3. Rik natur- och kulturmiljö 15
Mål 4. En giftfri miljö och ett mer resurseffektivt samhälle 21
Mål 5. Begränsad klimatpåverkan i ett klimatsäkrat samhälle 29

Folkhälsoprogram 38

Mål 1. Jämlika möjligheter till delaktighet, inflytande och mänskliga rättigheter 39
Mål 2. Jämlika livsvillkor genom hela livet 45
Mål 3. Stärkt hälsofrämjande och förebyggande arbete för att utjämna skillnader i hälsa 55
Mål 4. Jämlika förutsättningar för livslångt lärande 61
Mål 5. Trygga och attraktiva miljöer som ger möjlighet till möten mellan människor 68

Summering 74

Inledning

Från och med år 2023 genereras Hållbarhetsbokslutet genom Stratsys styrdokumentsmodul. Modulen har tagits fram för att undvika dubbelrapportering i verksamheterna samt möjliggöra en tydligare koppling mellan styrdokumenten och verksamhetsplaneringen utifrån kommunens mål. Hållbarhetsboksluten för 2023 och 2024 har därför ett något annorlunda utseende och upplägg än tidigare år.

Läsanvisning

Hållbarhetsbokslutet följer de strategiska mål och inriktningar som finns i respektive program (Miljöprogram och Folkhälsoprogram). Under varje strategiskt mål ges en kort kommentar som summerar de resultat som visas i tillhörande indikatorer samt en bedömning av måluppfyllnaden för året. Under respektive inriktning finns en förtydligande beskrivning av inriktningen och därefter de indikatorer som bedömts relevanta för att mäta förflyttningen mot målet. Under rubriken *Såhär arbetar vi för att nå målet* framgår de åtgärder som genomförts med direkt utgångspunkt i programmen eller underordnade dokument (Strategi för jämlika uppväxtvillkor, Kemikalieplan eller Kretsloppsplan). I matrisen *Nämndernas aktiviteter*, finns de aktiviteter som respektive förvaltning skrivit och kopplat samman med styrdokumentet i arbetet med ordinarie verksamhetsplan. Här syns även kopplingen till de nämndmål som aktiviteterna kopplats till i respektive nämnds verksamhetsplan.

Miljöprogram

Ystads kommuns Miljöprogram fokuserar på de miljömässiga aspekterna av en hållbar utveckling. Miljöprogrammet ska tillsammans med Folkhälsoprogrammet bidra till att kommunen uppnår det av riksdagen antagna Generationsmålet som lyder: "Ystads kommun överlämnar till nästa generation ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför kommunens, regionens eller Sveriges gränser."

Programmet är vägledande och beskriver den önskvärda utvecklingen av Ystads kommun fram till och med år 2025. Det övergripande målet för hållbarhetsarbetet i kommunens styrmodell är formulerat "Hållbara, attraktiva livsmiljöer och förutsättningar för en god jämlik hälsa och livskvalitet i hela kommunen". Detta övergripande mål är en gemensam utgångspunkt för kommunens arbete med miljö och folkhälsa. Kopplat till detta finns fem strategiska miljömål. Varje strategiskt mål innehåller de inriktningar som kommunen har valt att fokusera på för att bidra till miljömässig hållbarhet och nå målen.

Fullföljer vi våra åtaganden

En grundförutsättning för att uppnå målen inom den miljömässiga hållbarheten är acceptansen för att resurserna på vår planet är ändliga, hur stora de än kan tyckas vara. Målsättningen är ett idealt läge för samhället där levnadsvillkor och resursanvändning möter mänskliga behov utan att äventyra ekosystemens livskraft, där miljön stärks och bevaras så att även framtida generationer kan tillgodose sina behov. Kommunens verksamheter behöver öka förståelsen ytterligare för hur de kan bidra till detta arbete samt hur pågående aktiviteter kan växlas upp för att nå ännu längre. I detta bokslut redovisas den senaste tillgängliga statistiken samt aktiviteter från kommunens verksamheter som är kopplade till miljöprogrammens mål och inriktningar.

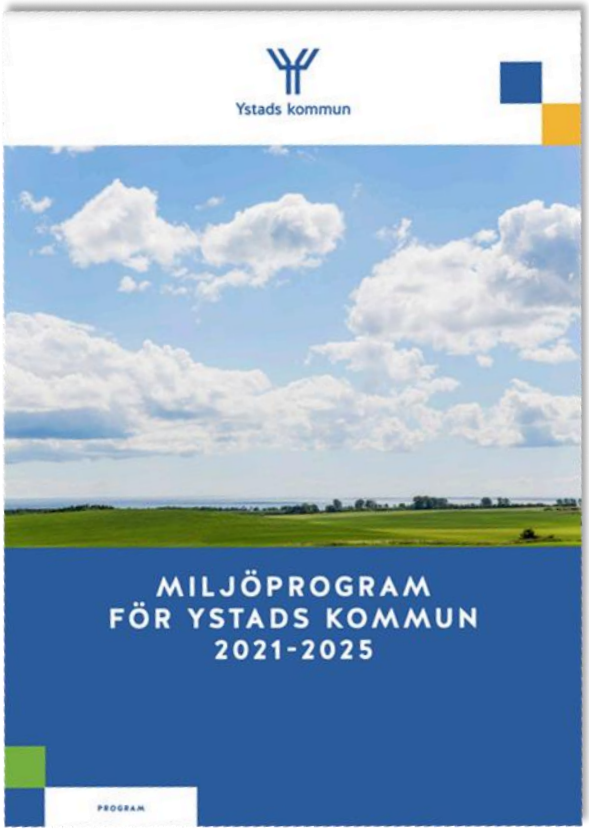

Mål 1. Vattenmiljöer i balans

Kommentar

Målet anses uppfyllt för året utifrån det arbete som genomförts under 2024. Underlaget visar på en stabil utveckling utan försämringar och flera av verksamheternas aktiviteter syftar till att bidra till målet.

Havet, sjöarna och vattendragen ska ha en god miljö
2027 ska samtliga ytvatten och grundvatten har uppnått god kemisk status. När det gäller ekologisk status har det lämnats undantag för kommunens ytvatten och god status ska därmed uppnås till 2033 i sjöar och vattendrag samt till 2039 i kustvatten. Kommunen har ett delansvar för att nå målen genom att minimera skadliga utsläpp till vatten. Detta kan ske genom till exempel utbyggnad av kommunala vatten och avloppssystem och planering av omhändertagande av dagvatten.

Hållbart nyttjande av vattenresurser
Kommunen bedriver ett aktivt arbete för förbättrade vattenmiljöer och hållbart nyttjande av vatten. Det pågår bland annat genom framtagande av en vattentjänstplan, en kommunövergripande vattenförvaltningsplan och en skyfallsplan. Genom deltagande i vattenråd och nätverk för Hanöbukten och Regional kustsamverkan drivs kommunövergripande samverkan. I planprocesserna utreds behov av dagvatten- och skyfallsåtgärder för att säkerställa att eventuell ny exploatering inte bidrar till att försämra för vattenmiljöer. Arbetet gällande utbyggnad av VA-infrastruktur på landsbygden fortgår. Genom utbyggnaden avser kommunen säkerställa att på sikt minska övergödningen av sjöar och vattendrag. Under året har även säkerhetsarbetet utvecklats med hänsyn till leverans av vatten och omhändertagande av avloppsvatten.

Agenda 2030

Mål 6. Rent vatten och sanitet för alla
Mål 12. Hållbar konsumtion och produktion
Mål 14. Hav och marina resurser
Mål 15. Ekosystem och biologisk mångfald

Havet, sjöarna och vattendragen ska ha en god miljö

Beskrivning

Utan livskraftiga och välmående vattenförekomster förstörs livsmiljöerna och förutsättningarna för de många arter som lever i och kring dem. Näringsämnen i form av kväve och fosfor finns naturligt i miljön, men när extra näringsämnen tillförs vattnet på grund av mänskliga aktiviteter kan övergödning uppstå. Kväve och fosforläckage från jordbruksmarken anges som det största bidraget till övergödning men även bräddning i reningsverk, enskilda avlopp och utsläpp från industrier bidrar. Ytterligare ett problem är invasiva främmande arter som utgör ett hot mot den biologiska mångfalden Invasiva arter kan också vara ett hot mot hälsan och de orsakar kostnader både för samhället och den enskilde.

Många vattendrag har förlorat sitt naturliga lopp genom att de blivit uträtade och sänkta. Detta påverkar flödena och livet i vattendragen. Ystads kommun ska fortsatt sträva mot att uppnå god ekologisk och kemisk status i vattendragen, sjöarna och havet. Vattnet tar ingen hänsyn till gränser och kräver därför gränsöverskridande och långsiktiga samarbeten mellan till exempel kommuner. Vattenråden, som samlar kommuner, föreningar, företag, organisationer och privatpersoner, är ett gränsöverskridande samarbetsorgan som behöver utvecklas och stärkas vad gäller resurser och långsiktighet. Ystads kommun ska också arbeta för att minska nedskräpningen i vattendragen.

Indikator	
Skyddad natur hav, andel (%)	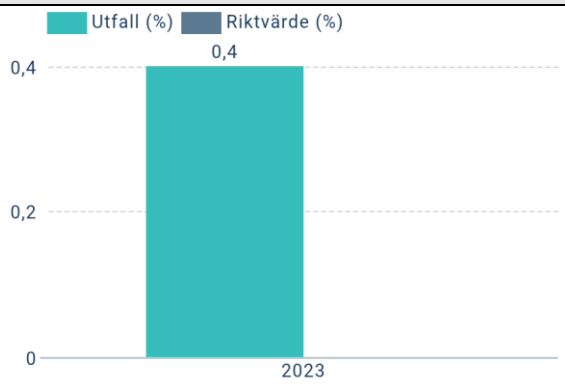 —
Andel skyddad natur - inlandsvatten (%)	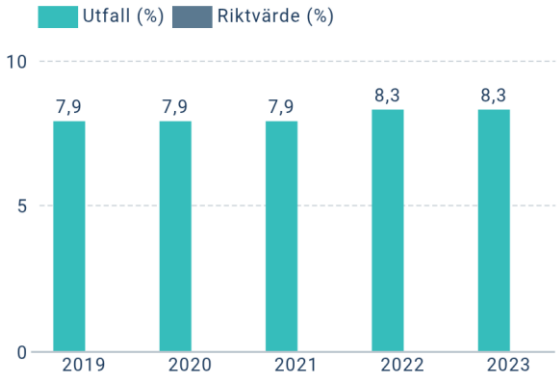 —

Skyddad natur hav, andel (%)

Utfallet presenteras med en fördröjning på ett år. 2023 är första året med ett utfall för denna indikator.

Ystads utfall 2023 är 0,4 %. Det är lågt i förhållande till rikets utfall som är 9,9 %.

Kommunen är ensam ansvarig för planeringen av havsområdet 1 nautisk mil (1,85 km) utanför strandlinjen. Ut till 12 (ca 22,2) nautiska mil överlappar den kommunala och nationella planeringen.

I kommunens översiktsplan har havsområdet närmast kusten pekats ut med betydelse för naturvärden, dels kopplat till friluftsliv och rekreation i en smal remsa väster om Ystad, dels som en förlängning av höga naturvärden på land i den östra delen av kommunen där det finns större Natura 2000-områden som till viss del går ut i havet. De, i ÖP:n, utpekade havsområdena med höga naturvärden i den östra delen av kommunen omfattar flera km2 i havet.

I den nationella havsplanen finns två områden utpekade som sammanfaller med områdena som pekats ut i den östra delen i kommunens översiktsplan. Det ena området har pekats ut med användningen Försvar, men med särskild hänsyn till höga naturvärden. Det andra området har pekats ut med Generell användning med särskild hänsyn till höga naturvärden.

Ingen bedömning görs då det inte finns några tidigare värden att jämföra med.

Andel skyddad natur - inlandsvatten (%)

Utfallet presenteras med en fördröjning på ett år.

Ystads utfall 2023 är 8,3 %. Det är samma som 2022. Rikets utfall är 9,9 %.

Utfallet ökade 2022 som en följd av att Fårarps mosse blev ett statligt naturreservat. Reservatet omfattar totalt 12 hektar och utgörs av en blöt mosse och områden med rikkärr. Arbete pågår för att blida ett nytt reservat om ca 55 ha som bland annat omfattar delar av Nybroån.

Bedömningen är att indikatorn signalerar en stabil utveckling i relation till kommunens mål.

Hållbart nyttjande av vattenresurser

Beskrivning

Färskvatten är en värdefull grundförutsättning och det är därför viktigt att hushålla med det och arbeta med smart lagerhållning och minskat slöseri. Även om tillgången till dricksvatten är god i Ystads kommun idag kommer klimatförändringarna att leda till en minskad tillgång till färskvatten. Då sannolikheten för extremväder ökar så ökar även risken att dricksvattnet kontamineras. En höjd havsnivå och ökad erosion utgör hot mot infrastruktur, ledningar och reningsverk. En framtida utmaning är potentiella konflikter kring uttag av vatten för bevattning av jordbruksgrödor och uttag för andra behov under varma och torra somrar. Växande befolkning och ett stort besökstryck under sommarmånaderna kan ytterligare bidra till brist på dricksvatten. Ystads kommun ska aktivt arbeta med att planera för och förebygga brist på vatten. Information till markägare om hushållning av vattenresurser är en viktig del i detta arbete.

Kommunen har ansvar för att ta emot dagvatten inom tätbebyggda områden och för att hantera dagvattnet på ett sätt som förhindrar skador på bebyggelse och miljö. Vid förändringar i den bebyggda miljön ska situations- och platsanpassade åtgärder för fördröjning och infiltration tas fram. För att hushålla med markresurser så ska ytor för dagvatten kunna samutnyttjas för andra ändamål. Genom att exempelvis skapa multifunktionella ytor, som både kan erbjuda möjlighet för rekreation och umgänge samt för hantering och lagring av dagvatten, kan marken nyttjas på ett effektivt sätt.

På landsbygden har dikningsföretagen en stor roll i hanteringen av dagvatten. Dikningsföretagens primära syfte är att marken effektivt ska avvattnas för att förbättra odlingsmöjligheterna. Med hänsyn till framtida klimatförändringar är många av dikningsföretagen underdimensionerade vilket kan öka riskerna för översvämningar och grundvattenhöjningar i de utdikade områdena. Ystads kommun behöver systematiskt arbeta med frågor som rör dagvatten för att bebyggelse och infrastruktur ska planeras på ett sätt där möjligheten att ta hand om och nyttja dagvatten beaktas. Dagvattensamlande, befintliga grönytor inom tätbebyggda områden behöver bevaras och behovet av nya ytor ska beaktas i planeringsprocessen.

Det kombinerade ledningsnätet i staden utgör ett känt problem för såväl avloppshanteringen som för dagvattenhanteringen. Vid skyfall eller långvariga regn blir belastningen på avloppsreningsverket för stor och det leder till att avloppsvatten måste bräddas vilket innebär att orenat vatten släpps ut via bräddningsutlopp i havet. Dagvattnet bidrar också till föroreningar som inte annars hade kommit in i avloppsreningsverket vilket påverkar avloppsslammet. Därför är det viktigt att öka takten för separeringen av dagvatten- och spillvattenledningar.

Indikator	
Andel grundvattenförekomster med god kemisk och kvantitativ status (%)	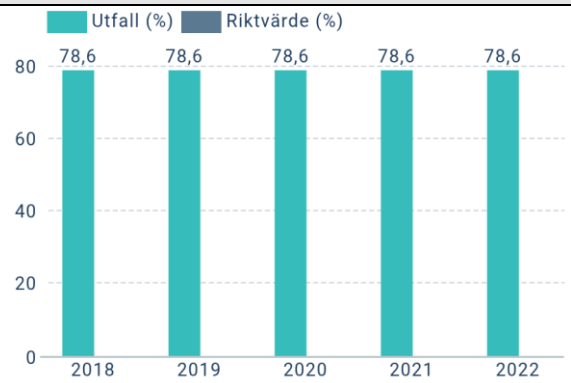

Indikator	
Andel vattentäkter med vattenskyddsområde (%)	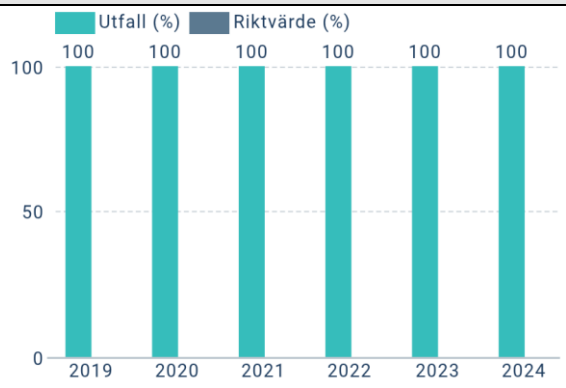

Andel grundvattenförekomster med god kemisk och kvantitativ status (%)

Utfallet presenteras med en fördröjning på två år.

Ystads utfall 2022 är 78,6 %. Det är samma som föregående år. Rikets utfall är 97,2 %.

Samtliga grundvattenförekomster inom kommunen har god kvantitativ status. Större delen av grundvattenförekomsterna har även en god kemisk status. Tre grundvattenförekomster har anmärkning vid klassningen.

Indikatorn om grundvattnets kemiska och kvalitativa status visar antalet grundvattenförekomster med god status av totala antalet grundvattenförekomster. En grundvattenförekomst med koppling till flera kommuner ingår i beräkningen för varje kommun den har koppling till. Klassning görs successivt under en flerårscykel, och i Kolada uppdateras för varje år det aktuella preliminära resultat som tagits fram så långt under cykeln för att det år cykeln tar slut uppdateras med det slutgiltiga resultatet 5 år tillbaka. Nyckeltalet uppdateras allteftersom och alla siffror utom det sista i en cykel bör ses som preliminära. Cykel 3 avser åren 2017–2021.

Bedömningen är att indikatorn signalerar en stabil utveckling i förhållande till kommunens mål.

Andel vattentäkter med vattenskyddsområde (%)

Ystads utfall för 2024 är 100 %. Det är samma som föregående år. Det finns inget utfall för riket.

Samtliga vattentäkter med kommunal huvudman har beslutade vattenskyddsområden sedan flera år tillbaka. 2024 fattades nya beslut om vattenskyddsområden och tillhörande föreskrifter. Nedraby vattenskydds vattenskyddsområde har överklagats till regeringen. Tills dess att ärendet avgörs gäller det tidigare och det nya vattenskyddsområdet inkl föreskrifter parallellt.

Bedömningen är att indikatorn signalerar en stabil utveckling. Eventuell försämring av indikatorn kräver särskild uppmärksamhet.

Så här arbetar vi för att nå målet

Nämndernas aktiviteter	
Nämndmål: Vi tar fram strategier för hållbara beslut och samverkar med statliga och regionala aktörer för att möjliggöra hållbar samhällsutveckling och hållbar tillväxt. (Samhällsbyggnadsnämnden)	
Samarbete inom Hanöbuktsamverkan, Regional kustsamverkan och vattenråd.	Pågående
Kommentar Nätverksträffar har anordnats inom Hanöbuktsamverkan. Remisshantering har skett inom vattenrådet NKT. Regional kustsamverkans stormöte hölls i Ystad i maj, då Ystad organiserade studiebesöket.	
Nämndmål: Vi utvecklar och förvaltar VA anläggningar för att säkerställa en effektiv, trygg och långsiktigt hållbar dricksvattenförsörjning och avloppshantering. (Samhällsbyggnadsnämnden)	
Samverkan med Simrishamns kommun gällande leverans av vatten.	Avslutad

Kommentar Vattenleverans av större mängder pågår sedan juli 2024. Mindre justeringar av avtalet behöver utföras då en del ändringar utfördes under entreprenaden.
Framtagande av vattentjänstplan inkl samråd Pågående
Kommentar Arbetet pågår med att utföra djupgående behovsanalyser för att avgöra om enskilda avlopps- och dricksvattenledningar är godtagbara eller om kommunalt VA ska byggas ut. Planerar att samråda vattentjänst-planen under 2025.
Utreda lösningar för att minska bekämpningsmedelsrester i dricksvattnet Pågående
Kommentar Provtagningar av grundvattnet pågår. Det behövs extern projektledare för detta arbete. Upphandling av projektledare påbörjas under hösten 2024. Kontakter med myndigheter och specialister har skett under 2024. Screeninganalyser på grundvattnet har utförts. Upphandling av framtagande av strategi pågår.
Reinvestering av pumpstationer och slamavvattning för att förbättra arbetsmiljön, minska miljöpåverkan samt säkerställa kontinuerlig drift Pågående
Kommentar Projektering av pumpstation AP13 fortgår och förväntas byggas under 2025. Utbyte av slamavvattnare och projektering av fler pumpstationer hinns inte med under 2024 pga personalbrist.
Säkerhetsarbetet ska utvecklas för att uppfylla lagkrav samt projekt för att säkerställa leverans av vatten och omhändertagande av avloppsvatten. Pågående
Kommentar IT-säkerhetssamordnare har tillsatts under januari 2025.
Nämndmål: Vi driver utveckling som säkerställer god vattenkvalitet i vattenmiljöer. (Samhällsbyggnadsnämnden)
Ta fram vattenförvaltningsplan tillsammans med grannkommuner. Pågående
Kommentar Samarbete mellan Ystad och Simrishamn. Kommunanpassade utkast finns. En workshop 2023 och en 2024 genomförda. Seminarium med Vattenmyndigheten för södra Östersjön och andra kommuner genomförd. Antagande planeras till 2025.
Nämndmål: Vi bidrar till en minskad klimatpåverkan och arbetar för fungerande kretslopp med hälsosamma, giftfria miljöer. (Samhällsbyggnadsnämnden)
Samordna projekt inom vattenvård Pågående
Kommentar Flera projekt i utredningsfas. Stenbybäcken i Tomelilla pågår. Avtal med markägare klara. projekt i Nedraby färdigställt.

Mål 2. Hållbart nyttjande av markresurser

Kommentar

Målet bedöms vara uppfyllt för året. Underlaget visar visserligen på både negativa och stabila trender där det finns förbättringspotential. Det finns fortfarande arbete kvar att göra, men de aktiviteter som utförts under året ger den samlade bedömningen att målet är uppfyllt.

Ett hållbart samhälle
Hållbart nyttjande av markresurser innebär en avvägning mellan olika intressen avseende hur marken används, gällande såväl bebyggd miljö som jordbruks- och naturmark inom kommunen som geografiskt område. Jordbruksmark som hårdgörs och bebyggs kan aldrig återställas, varför den bördiga mark som finns kvar blir allt mer sällsynt och värdefull för att kunna försörja en växande befolkning. Samtidigt behöver en växande kommun mer plats för människor, bostäder och verksamheter. När allt fler och allt mer ska samsas om samma tillgångar är det nödvändigt att visa hur och var olika intressen ska kunna tillgodoses.

I enlighet med PBL har en Planeringsstrategi för Ystads kommun antagits. Planeringsstrategin är ett sätt att granska aktualiteten för kommunens översiktsplaner. I strategin redovisas ändrade planförutsättningar, kompletterande kommunala styrdokument samt en översyn av kommunens översiktsplaner.

Projekt för att revidera riktlinjer för bostadsförsörjning har startats upp och arbetet med ett nytt stadsmiljöprogram fortlöper. Det pågår också flera parallella detaljplaneprocesser. De flesta innebär förtätning och omfattar redan ianspråktagen mark. Detaljplaner inom Hamnstaden och Sockerbruket är exempel på detta. Några detaljplaner innebär ianspråktagande av natur-, park- eller jordbruksmark.

Ett rikt odlingslandskap och en levande landsbygd
Arbetet med en fördjupad översiktsplan för Köpingebro-Nybrostrand pågår och en strukturplan för Sockerbruksområdet har tagits fram. I FÖP-arbetet har avvägningar gjorts för att nå hållbart nyttjande av markresurser där hänsyn tas till områden med höga natur- och kulturvärden, jordbruksmark och mark som kan anses olämplig för bebyggelse med hänsyn till risken för klimatrelaterade risker. Genom kommunens Landsbygdsstrategi har åtgärder genomförts som syftar till att främja en levande landsbygd med hänsyn till boendeformer, kultur och fritidsaktiviteter samt åtgärder för att vårda och utveckla natur- och kulturmiljöer. En aktivitet som har koppling till detta och som utförts under året är en sociotopkartering som identifierar målpunkter som kommunens invånare har fått bidra till. Denna utgör ett underlag till den kommande Grönplanen.

Agenda 2030

Mål 2. Ingen hunger
Mål 9. Hållbar industri, innovationer och infrastruktur
Mål 11. Hållbara städer och samhällen

Ett hållbart samhälle

Beskrivning

Hållbar samhällsutveckling handlar om hur den fysiska miljön i kommunen planeras och utvecklas för att trygga ekosystem, minska miljöpåverkan och gynna en hälsosam livsmiljö med minskat buller och minskade luftföroreningar. Hur staden, tätorterna och byarna utformas påverkar hur vi arbetar, lever, umgås och förflyttar oss. Byggnader och anläggningar ska utformas och lokaliseras på ett miljöanpassat sätt så att god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas.

Ystads kommun ska verka för att den bebyggda miljön erbjuder god gestaltad livsmiljö som uppfyller människors behov och som bidrar till en hållbar utveckling. Närhet till service, säker, trygg och tilltalande utemiljö där ekosystemtjänster bevaras samt tillgänglig och klimatsmart transportinfrastruktur är alla delar för att skapa ett hållbart samhälle.

I Ystads kommun ska det finnas väl utformade grönområden inom tätorterna såväl som på landsbygden. Det är viktigt att bevara de grönområden som finns generellt, men framförallt i tätorterna. Kommunen ska

fortsätta att gynna befintliga och nya ekosystemtjänster vid bebyggelse och att avsätta de ytor som till exempel är lämpliga för hantering av vatten i tidiga planeringsskeden. Inom kommunen behöver också fler blå-gröna miljöer skapas samtidigt som de befintliga bevaras. Multifunktionella ytor kan ge förutsättningar för en god och hållbar boendemiljö. Grönområdena är värdefulla till exempel för lokal dagvattenhantering, översämningsytor för skyfallshantering, biologisk mångfald, temperaturreglerare samt för rekreation och välbefinnande hos människor.

Ystads kommun ska ha ett trafiksystem som skapar goda förutsättningar för att leva, bo och resa energieffektivt och fossilbränslefritt i hela kommunen, i staden såväl som i byarna och på den levande landsbygden. Samtidigt måste trafiksystemet bidra till god tillgänglighet, trygghet och trafiksäkerhet för såväl medborgarna som besökare och näringslivet.

Indikator	
Andel av befolkningen inom tätorter som bor i kollektivtrafiknära lägen (%)	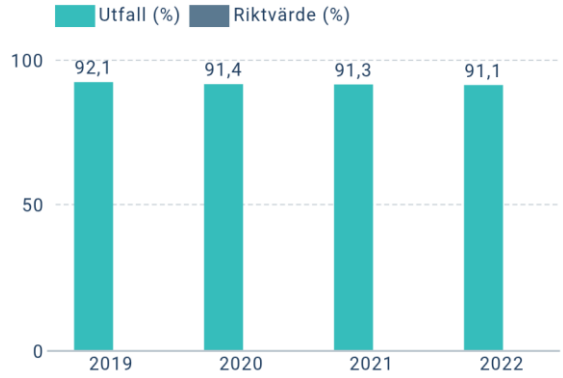 —
Andel nytillkomna bostäder i kollektivtrafiknära läge (%)	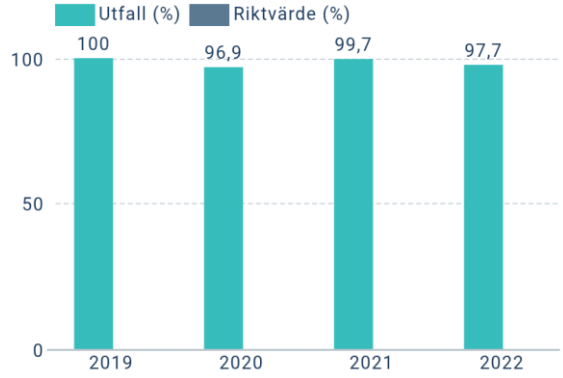 —

Andel av befolkningen inom tätorter som bor i kollektivtrafiknära lägen (%)

Utfallet presenteras med en fördröjning på två år.

Ystads utfall 2022 är 91,1 %. Det är en liten minskning med 0,2 enheter jämfört med 2021 (91,3 %). Sedan 2019 har det varit en lätt nedåtgående trend, men i stort sett har utfallet varit stabilt. Rikets utfall 2022 är 89,5 %.

Bedömningen är att indikatorn signalerar en stabil utveckling i relation till kommunens mål.

Andel nytillkomna bostäder i kollektivtrafiknära läge (%)

Utfallet presenteras med fördröjning på två år.

Ystads utfall 2022 är 97,7 %. Det är en minskning med 2 enheter jämfört med 2021 (99,7 %).

Utfallet för indikatorn ligger på en jämn, hög nivå och visar på kommunens ambition att planera klimatsmart genom att förtäta inom befintliga tätorter med god tillgång till kollektivtrafik.

Bedömningen är att indikatorn signalerar en stabil utveckling i förhållande till kommunens mål.

Ett rikt odlingslandskap och en levande landsbygd

Beskrivning

Ystads kommuns landyta består till 70 procent av jordbruksmark. Det är viktigt att arbeta för att bevara den bördiga jordbruksmarken och att främja diversitet, både som ett led i landsbygdsutveckling för att säkerställa matförsörjning och för det kulturella värdet. Den tillgängliga åkermarken minskar med tiden och eftersom en växande befolkning kräver mer livsmedel är det viktigt att planera yt-effektivt så att exploateringen av åkermark kan hållas till ett absolut minimum. Landsbygden tillhandahåller många ekosystemtjänster och samhällskritiska funktioner och ett rikt odlingslandskap är även en buffert mot klimatförändringar, torka och extremväder.

Översiktsplanen och Landsbygdsstrategin syftar till en hållbar utveckling av kommunens landsbygd genom att skapa förutsättningar för boende, service och verksamheter i och i anslutning till befintliga orter, byar och stråk där det finns infrastruktur, tillgång till service och sociala nätverk eller där det finns goda förutsättningar att ordna det. Genom att underlätta för ny bebyggelse i och längs dessa stödjande strukturer kan kommunen både stärka befintliga bebyggelsemiljöer och främja en ekonomiskt, miljömässigt och socialt hållbar framtid. Översiktsplanen föreslår även utveckling av jordbruk, besöksnäring, produktion av varor och olika former av tjänster i hela kommunen, där kommunens unika landskap, kultur- och naturmiljöer ses som tillgångar för hela Skåne.

Markägarnas intresse för hållbarhetsfrågor bör uppmuntras, om möjligt genom olika samarbeten. Det finns en rad åtgärder som kan vidtas för att minska jorderosionen, fånga upp näringsämnen och reducera användningen av bekämpningsmedel. Våtmarksfiltrering, reducerad jordbearbetning och programmerad odling är exempel på sådana åtgärder.

Indikator		
Andel av befolkningen utanför tätorter som bor i kollektivtrafiknära läge	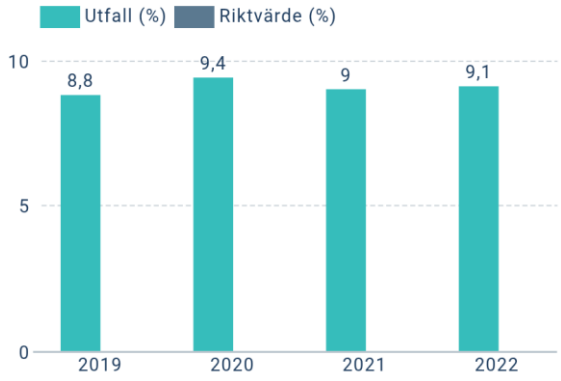	—
Andel ekologiskt brukad åkermark (%)	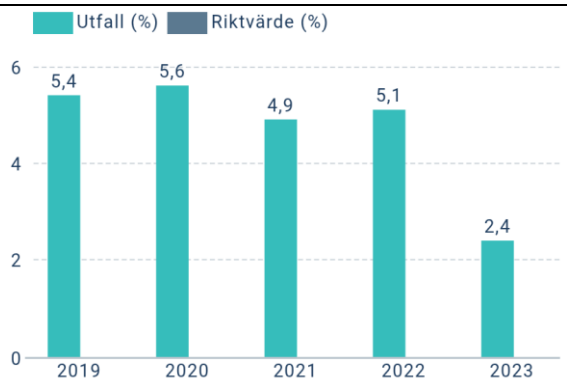	↙

Indikator	
Total areal jordbruksmark inklusive betesmark (ha)	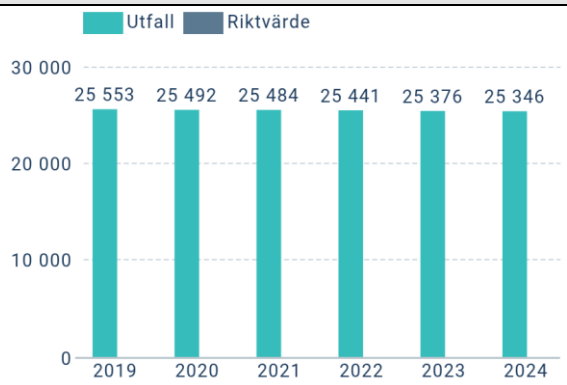

Andel av befolkningen utanför tätorter som bor i kollektivtrafiknära läge

Utfallet presenteras med en fördröjning på två år.

Ystads utfall 2022 är 9,1 %. Det är en liten ökning med 0,1 enheter jämfört med 2021 (9,0 %). Rikets utfall 2022 är 21,0 %.

Ystads utfall är lågt i förhållande till Skånes kommuner och lägst bland SÖSK-kommunerna.

Inom SÖSK-samarbetet har en infrastrukturstrategi för sydöstra Skåne antagits under 2024. I denna finns gemensamma prioriteringar för bland annat kollektivtrafiken för att öka attraktiviteten och tillgängligheten för både tätort och landsbygd.

Bedömningen är att indikatorn signalerar en stabil utveckling, med potential till förbättring i relation till kommunens mål.

Andel ekologiskt brukad åkermark (%)

Utfallet presenteras med fördröjning på ett år.

Ystads utfall 2023 är 2,4 %. Det är en minskning med 2,7 enheter jämfört med 2022 (5,1 %).

Andelen jordbruksmark som brukas ekologiskt är låg i Ystads kommun. Värdet har tidigare legat på en stabil nivå på omkring 5 %, men har mellan 2022 och 2023 minskat signifikant. Generellt i Skåne ligger andelen ekologiskt odlad åkermark lågt och endast två kommuner, Sjöbo och Östra Göinge har högre andel än rikssnittet som ligger på 16,7 %. Även rikssnittet har minskat sedan 2022 (18,2 %).

Bedömningen är att indikatorn signalerar en negativ förflyttning i förhållande till kommunens mål.

Total areal jordbruksmark inklusive betesmark (ha)

Ystads utfall för 2024 är 25 346 ha. Det är en minskning med 30 ha sedan 2023 (25 376 ha). Ovägt medel för riket är 10 309 ha.

För att säkra de ekosystemtjänster som jordbruksmarken tillhandahåller är det av stor vikt att bibehålla en stabil jordbruksareal. Då Ystads landyta till 70 % består av jordbruksmark är det förväntat med minskningar som en följd av beviljade bygglov på landsbygden och nya detaljplaner som tar jordbruksmark i anspråk. Totala arealen jordbruksmark inom Ystads kommun har minskat med 207 ha sedan 2019, men endast marginellt mellan 2023 och 2024.

Bedömningen är att indikatorn signalerar en stabil utveckling, men det är viktigt att identifiera ett riktvärde som får utgöra smärtgränsen för hur mycket jordbruksmark som är acceptabel att förlora.

Så här arbetar vi för att nå målet

Åtgärd	Status	Handlingsplan	Status	Kommentar
Tillgänglighetsanpassa stråk i naturen som finns på kommunal mark samt värna om att utveckla stråk och kopplingar mellan olika platser på privat mark genom samverkan med markägare.	Pågående	**Grönplan – förstudie: undersöka möjligheten av pilotprojekt för att skapa stråk som förbinder och/eller tillgängliggör natur- och rekreationsmiljöer**	**Pågående**	Under 2022 blev arbetet med grönplanplanens förstudie klar. Därefter har arbetet med grönplanen fortlöpt med bland annat sociotop-inventering och sociotopkartering som inkluderade en medborgardialog. I arbetet identifieras även viktiga stråk på landsbygden. Arbetet med sociotopinventering och sociotop-kartering kommer att resultera i en fristående rapport och ingå som underlag till Grönplanen. Grönplanen beräknas i nuläget kunna antas under 2026.

Nämndernas aktiviteter	
Nämndmål: Hamnstaden utvecklas som en innovativ, hållbar och naturlig del av stadskärnan. (Kommunstyrelsen)	
Företagsetableringar i Hamnstaden	Pågående
Kommentar Marknad och näringslivsavdelningen i samverkan med Exploateringsavdelningen och projektledare för Hamnstaden arbetar med etableringar till Hamnstaden. Dialog sker med flertalet aktörer som följer planarbetets process.	
Nämndmål: Förutsättningarna för nya och befintliga företagsetableringar ska stärkas och utvecklas. (Kommunstyrelsen)	
Kommunfullmäktige antar Näringslivsstrategi	Pågående
Kommentar Presentation av Näringslivsstrategin för KS gjordes av Marknad och näringslivsavdelningen innan sommaren.	
Nämndmål: Nya verksamhetsområden ska etableras under mandatperioden. (Kommunstyrelsen)	
Inventera mark och markägare och beställa uppdaterade detaljplaner	Ej påbörjad
Kommentar Uppdraget kommer att tilldelas Samhällsbyggnadsförvaltningen.	
Nämndmål: Vi tar fram strategier för hållbara beslut och samverkar med statliga och regionala aktörer för att möjliggöra hållbar samhällsutveckling och hållbar tillväxt. (Samhällsbyggnadsnämnden)	
Inleda arbete med revidering av riktlinjer för bostadsförsörjning.	Pågående
Kommentar Projektet startade under hösten 2024 med att omvärldsanalys, dialog med Länsstyrelsen, formulera uppdrag och ta fram projektplan för nämndens godkännande. Samhällsbyggnadsnämnden beslutade om uppdraget i november 2024.	
Nämndmål: Vi driver effektiva exploaterings- och planeringsprocesser som möter samhällets, bostadsmarknadens och näringslivets behov. (Samhällsbyggnadsnämnden)	
Slutföra ändring av detaljplan för Almelund 1 (ICA)	Avslutad
Kommentar Detaljplan är antagen och laga kraftvunnen.	
Avsluta arbete med planeringsstrategi	Avslutad

Kommentar Planeringstrategin antogs av kommunfullmäktige i juni.
Driva fram FÖP Köpingebro/Nybrostrand mot samråd på uppdrag av KS Pågående
Kommentar Strukturplan framtagen. Förankringsprocesser genom workshops. Utredningar klara. Arbete med texter till samrådshandling pågår. Parallellt löper arbete med hållbarhetsbedömning och miljökonsekvensbeskrivning. Beslut om samråd planeras till april 2025.
Nämndmål: Vi arbetar för bibehållen attraktivitet och hållbar utveckling av landsbygden. (Samhällsbyggnadsnämnden)
Involvera byalagsrådet i kommunens arbete med Skånetrafiken Pågående
Kommentar Samarbete med representanter från byalagsrådet gällande kollektivtrafik har inletts.
Nämndmål: Vi möter intressenter med lyhördhet, enkelhet och snabbhet. Genom kvalitativ och effektiv kommunikation är det enkelt att följa var i processen varje ärende är och orientera sig i det som pågår inom Ystads samhällsbyggande. (Samhällsbyggnadsnämnden)
Tydliggöra kommunikation, i form av specifik portal på hemsidan, kring vad som görs på landsbygden i Ystads kommun. Pågående
Kommentar Landsbygdens sidor på hemsidan har utvecklats i samband med framtagandet av ny hemsida. Under 2025 kommer sidan kompletteras med en karta över kommunens byar som tas fram i samarbete med kommunens byalag.
Nämndmål: Vi förvaltar och utvecklar stadskärnans attraktivitet så den upplevs levande, funktionell och trygg för invånare och besökare. (Samhällsbyggnadsnämnden)
Delaktighet i samverkansprojektet Hjärtat i Ystad Pågående
Kommentar Medarbetare från tekniska och stadsbyggnad medverkar i samverkansprojektet med olika kompetenser. Särskilt fokus har varit på vägvisning och möjlighet att hitta rätt i centrum. Hjärtat utgör referensgrupp i arbetet med stadsmiljöprogrammet.
Ta fram ett nytt stadsmiljöprogram Pågående
Kommentar Projektplan antagen. Inventering genomförd under vår och sommar. Workshops inom förvaltningen och med intressenter har hållits. Dialogprojekt med förskolegrupp genomförd. Dialog med ungdomsfullmäktige genomförd. Återkoppling till Horeca. Redovisning sker löpande i SAM+MYN

Mål 3. Rik natur- och kulturmiljö

Kommentar

Underlagets samlade bild ger att målet om rik natur- och kulturmiljö kan bedömas vara delvis uppfyllt för året. Underlaget visar på både negativa trender och mer stabila trender. Flera aktiviteter är pågående för att nå målet och inriktningarna, men i de flesta fall är aktiviteterna inte avslutade, utan pågående projekt som under kommande år sannolikt kommer att ha stor betydelse för uppfyllelsen av målet.

Förstärka och förbättra med ekosystemtjänster
En livskraftig, rik natur med stor biologisk mångfald och väl fungerande ekosystemtjänster utgör förutsättningen för en långsiktigt hållbar utveckling. Ekosystemtjänster är de olika nyttor som naturen förser oss människor med och som vi behöver för vår överlevnad. Även om ekosystemen har en imponerande förmåga att återhämta och anpassa sig finns gränser för hur stor mänsklig påverkan de klarar av. Därför behöver de skyddas, bevaras och utvecklas både i tätorterna och på landsbygden.

Bevara, använda och utveckla värdefulla natur- och kulturmiljöer
Kulturmiljön är summan av den miljö som människor har skapat och har stor betydelse för vår känsla av trygghet och tillhörighet. Kulturmiljöer finns såväl i staden som i byarna och odlingslandskapet. Natur-

och kulturmiljöer ger ökad livskvalitet och genererar även arbetstillfällen inom bland annat besöksnäringen.

Aktiviteter pågår som syftar till att på ett mer strategiskt sätt säkerställa behovet av natur- och kulturmiljöer i den bebyggda miljön så som arbetet med ett kulturmiljöprogram och en sociotopkartering som utgör ett underlag till kommande Grönplan. Utvecklingsprojekt i Åvallaparken, Småbåtshamnen och Norra Promenaden har pågått eller påbörjats under året.

Goda möjligheter till friluftsliv
Kommunens placering i Naturvårdsverkets ranking "God friluftskommun" försämrades markant mellan 2023 och 2024. Många insatser har gjorts i olika delar av verksamheten, men sedan omorganisationen saknas en utpekad ansvarig person och en samverkansgrupp för friluftslivsfrågor, vilket har bidragit till det försämrade resultatet. Exempel på aktiviteter om syftar till att bevara och utveckla befintliga miljöer för friluftsliv finns i bland annat Dag Hammarskjölds park, Kåseberga, Nybrostrand och Ystad Sandskog.

Agenda 2030

Mål 2. Ingen hunger

Mål 3. Hälsa och välbefinnande

Mål 10. Minskad ojämlikhet

Mål 11. Hållbara städer och samhällen

Mål 15. Ekosystem och biologisk mångfald

Förstärka och förbättra med ekosystemtjänster

Beskrivning

Ekosystemen är vår levande gröna infrastruktur och är minst lika viktiga för våra samhällen genom de ekossystemtjänster de producerar som vår skapade bebyggelse och infrastruktur. Flera av nutidens utmaningar kan hanteras av ekosystemen, om vi värnar om dem och ger dem utrymme. I städer och tätorter ger parker, natur och grönområden oss långsiktiga och hållbara naturbaserade lösningar som skyddar mot översvämningar, mildrar värmeböljor, renar luft och dämpar buller. Lösningar som ofta är svåra och dyra att skapa enbart på teknisk väg. Natur- och grönområden bidrar dessutom till hälsa och välbefinnande och är därmed mångfunktionella.

Bevara, använda och utveckla värdefulla natur- och kulturmiljöer

Beskrivning

Att behålla och stärka kommunens värden och kvaliteter av kultur- och fritidsutbud samt natur och rekreation är betydelsefullt för att utveckla Ystad som en attraktiv boende- och besökskommun. Värdet av Ystads diversifierade natur och förekomsten av många särpräglade platser med kulturhistorisk anknytning är mycket stort. Omsorgsfullt gestaltade parkmiljöer och rena badstränder fyller en funktion medan tysta naturområden fyller en annan. I kommunen finns 16 naturreservat och de upptar knappt 10 procent av kommunens landareal. Dessa områden är dock ojämnt fördelade över kommunen, det finns ett stort sammanhängande område öster om Ystad fram till kommungränsen mot Simrishamn och ett stort sammanhängande område i Fyledalen/Baldringe i den norra kommundelen. I övriga delar av kommunen finns små öar av naturmiljöer.

Många som bor på landsbygden i Ystads kommun är omgivna av brukad jordbruksmark. Natur- och kulturmiljöer som ligger nära kusten hotas av arealförlust genom havsnivåhöjning och erosion. I tätbebyggda områden riskerar grönområden att försvinna helt eller delvis genom förtätning. Det är viktigt att bevara och förstärka de naturmiljöer som finns samt att bevara och förstärka den grön-blåa infrastrukturen mellan dessa områden för att skapa sammanhang och samband. Ett annat hot är invasiva främmande arter som påverkar den biologiska mångfalden negativt, de kan vara ett hot mot hälsan och de orsakar kostnader både för samhället och den enskilde.

Kulturmiljön utgör idag en central och viktig del i Ystad kommuns identitet som turist- och boendekommun. Byggnads- och infrastrukturprojekt innebär en utmaning för Ystads kommuns känsliga kulturmiljöer. Befintliga och nya kulturmiljöer i Ystad kommun behöver tidigt identifieras och värderas för

att kunna tas tillvara som en resurs i samhällsutvecklingen. Genom att identifiera och värna kulturmiljöer i tidigt skede skapas förutsättningar med en mångfald av kulturmiljöer som bevaras, används och utvecklas.

Indikator	
Andelen skyddad natur, land (%)	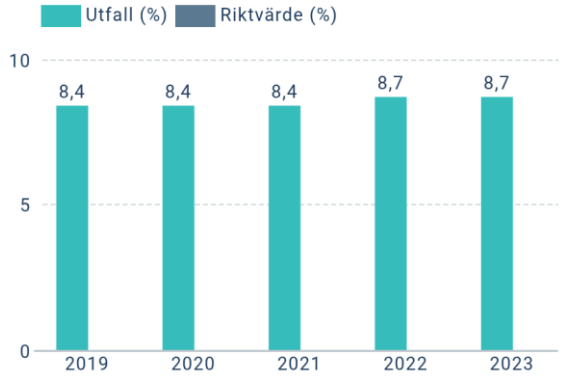

Andelen skyddad natur, land (%)

Utfallet presenteras med en fördröjning på ett år.

Ystads utfall 2023 är 8,7 %. Det är samma som 2022. Rikets utfall är 12,1 %.

Utfallet ökade 2022 som en följd av att Fårarps mosse blev ett statligt naturreservat. Reservatet omfattar totalt 12 hektar och utgörs av en blöt mosse och områden med rikkärr. Arbete pågår för att blida ett nytt reservat om ca 55 ha som bland annat omfattar delar av Nybroån och Nybrofältet.

Ystads utfallet är förhållandevis högt i jämförelse med andra kommuner. I Skåne är det fyra kommuner som har en högre andel. Med skyddad natur avses område inom nationalpark, naturreservat, naturvårdsområden och biotopskyddsområde. Ystads kommun har en landareal på 350 km2. Det finns 15 naturreservat, två naturvårdsområden och ett skogligt biotopskyddsområde.

Bedömningen är att indikatorn signalerar en stabil utveckling i relation till kommunens mål.

Goda möjligheter till friluftsliv

Beskrivning

I Ystads kommun finns möjligheten till ett rikt och varierat friluftsliv, till exempel vandring, cykling, drakflygning, båtliv, simning och promenader i kulturhistoriska miljöer.

När befolkningen växer minskar samtidigt andelen allemansrättslig tillgänglig mark per person. För att skapa goda möjligheter till friluftsliv för alla innebär det att samhällsplaneringen måste ta hänsyn till behovet av tillgång till attraktiva natur- och kulturmiljöer. För att säkerställa de goda möjligheterna till friluftsliv behöver skötseln och utvecklingen av områden för friluftsliv förstärkas. Det är också viktigt att stärka kopplingar till och mellan de naturområden som finns för att på så vis tillskapa nya rekreationsmöjligheter. Strategiska förvärv av mark som i framtiden kan användas i syfte att säkerställa fortsatt goda möjligheter till friluftsliv bör övervägas. Kommunen bör även undersöka möjligheterna till anpassade stråk i naturen för människor med funktionsvariation, vilket även skulle komma äldre och barnfamiljer till gagn. Kommunen arbetar med att hitta lösningar för att i större utsträckning tillgänglighetsanpassa stränderna i kommunen.

Tack vare allemansrätten kan alla röra sig fritt i den svenska naturen, men allemansrätten innebär även skyldigheter som att inte störa eller förstöra. Medvetenheten om att allemansrätten innebär både friheter och skyldigheter måste öka. När fler människor lockas ut i naturen leder det till ökat slitage, ökad nedskräpning och ökat intrång i hemfridszoner.

Indikator	
God friluftskommun, placering i Naturvårdsverkets ranking	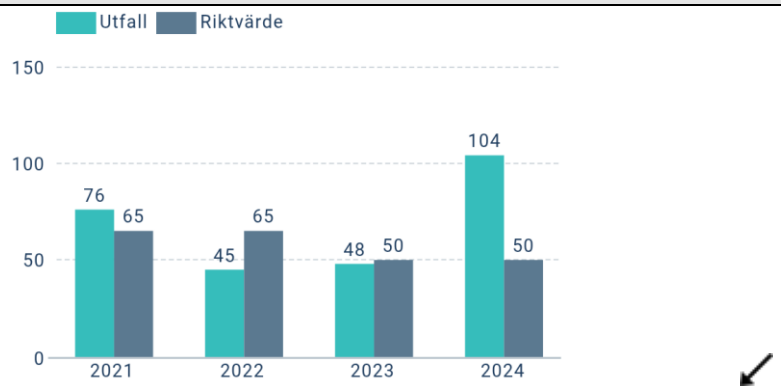

God friluftskommun, placering i Naturvårdsverkets ranking

Ystads utfall i rankingen 2024 är 104. Det är en försämring med 56 platser i förhållande till 2023 (48). 228 kommuner deltog i undersökningen.

Försämringen beror på att det i enkäten har angivits att det inte finns någon eller några tjänstemän i organisationen med uttalat ansvar för frågor gällande kommunens verksamhet inom friluftsliv. Ansvaret för friluftsfrågorna ingår inte heller på ett tydligt sätt i en tjänstepersons uppdrag. Detta har förändrats i förhållande till till tidigare år. Kommunen har också angivit att det inte finns en politiskt beslutad samverkans- eller planeringsgrupp för friluftsliv där flera verksamhetsområden ingår.

Antalet aktiviteter som genomförts under 2023 för att stimulera friluftsliv har minskat för pensionärer och skolor (för- grund- och gymnasieskolor).

Så här arbetar vi för att nå målet

Nämndernas aktiviteter	
Nämndmål: Ta fram områdesstrategier. (AB Ystadbostäder)	
Utveckla gårdar/utemiljö	Pågående
Kommentar Ingår i områdesstrategierna. Är utfört under året.	
Nämndmål: Erbjuda alla barn, elever och personal pedagogiska och ändamålsenliga inne- och utemiljöer. (Barn och utbildningsnämnden)	
Skapa inne- och utemiljöer med hög tillgänglighet och högt pedagogiskt värde	Pågående
Kommentar Det har varit ett kontinuerligt arbete för både barn- och utbildningsnämnd och utbildningsförvaltningen i att förbättra inne- och utemiljöer i alla verksamheter. Det har gjorts stora förbättringar och det kvarstår fortsatt ett arbete. Ett lokal- och funktionsprogram kommer att tas fram och målsättningen att det ska beslutas i Barn- och utbildningsnämnden under våren 2025. Programmet kommer att identifiera i vilka verksamheter det finns störst behov av förbättringar i både inne- och utemiljö. Utifrån lokal- och funktionsprogrammet kommer det också bli möjligt att utvärdera om Ystad kommun erbjuder alla barn, elever och personal pedagogiska och ändamålsenliga inne- och utemiljöer. Under perioden har det varit fokus på att förbättra på Svarte skolan och Hedeskoga förskola och skola.	
Nämndmål: Vi ska verka för att ge kultur, fritid och idrott en fortsatt naturlig del i samhällsplaneringen för att tillgodose behoven i ett tidigt skede i planeringsprocessen. (Kultur- och fritidsnämnden)	
Genomföra en anläggningsutredning för kultur-, fritid- och idrottsanläggningar, som ska mynna ut i en beslutad plan. Den ligger till grund för kommande planering och investering.	Avslutad

Kommentar

Anläggningsutredningen är genomförd och mynnade ut i en anläggningsplan som antogs av kultur- och fritidsnämnden 3/6 2024. Anläggningsplanen syftar till att:

- att ge en sammanfattande bild och beskrivning av kommunens samtliga kultur-, idrotts- och fritidsanläggningar och lokaler.
- att redovisa behov och slutsatser kring investerings- och underhållskostnader med en uppskattad kostnadsberäkning.
- att beskriva verksamhetsmässiga utmaningar som kultur, fritid och idrott har att möta.

Nämndmål: Vi verkar för attraktiva och omsorgsfullt gestaltade livsmiljöer med syfte att bevara och utveckla Ystads unika arkitektoniska karaktär, med platsspecifik kvalitet i alla kommunens delar. (Myndighetsnämnden)

Råd och riktlinjer för enkelt avhjälpta hinder ska tas fram. Den ska även ta hänsyn till kulturmiljö och olika avvägningar. Pågående

Kommentar

Arbetet är pågående men är även beroende av kulturmiljöprogram som är under framtagande.

Skapa kunskap genom utbildning och/eller platsbesök, som visar på områdens olika kulturmiljövärden. Avslutad

Kommentar

Bygglovsenheten har varit på Regementsområdet med Stadsantikvarien.

Nämndmål: Vi driver effektiva exploaterings- och planeringsprocesser som möter samhällets, bostadsmarknadens och näringslivets behov. (Samhällsbyggnadsnämnden)

Initiera 3-30-300 principen i detaljplaneprocessen Avslutad

Kommentar

Kommunekolog tillsammans med medarbetare på tekniska har medverkat vid konferens om 3-30-300. Prövas i några olika planprocesser

Nämndmål: Vi förvaltar och utvecklar möjligheter för uteaktivitet i rekreationsområden och i det offentliga rummet. (Samhällsbyggnadsnämnden)

Samverkan med Skurup och Trelleborg samt Region Skåne för möjlighet att dra ny sträckning Skåneleden längs sydkusten Avslutad

Kommentar

Hela sträckan Trelleborg till Ystad längs kusten är klar och invigd. Ledmarkeringar på plats, nya kartor klara och alla markägaravtal är klara.

Utveckla gångstråk i Dag Hammarskjölds park Pågående

Kommentar

Vi planerar att starta upp arbetet 2025. Stråkens omfattning kommer att påverkas av finansiering - om det tillkommer äskade medel eller om det ska rymmas inom parks årliga investeringar. Förslag på stråk är framtagna.

Nytt stråk har modulerats fram från Vattentornen till gamla Källesjö. Sträckan kommer att klippas och inte hårdgöras. Under våren 2025 kommer en övergång anläggas över ett dike. Eventuellt behöver ett fåtal partier förstärkas med kross. Projektet finansieras inom Parks årliga budget.

Åtgärder vid Gravarne i Kåseberga för biologiskmångfald samt rekreation och kunskap om ekosystemtjänster Pågående

Kommentar

Parkenheten har röjt runt dammen och tagit fram gångstråk, Länsstyrelsen har i januari 2025 påbörjat grävningar i själva dammen och med att ta fram sandblottor. Arbetet beräknas vara klart våren 2025.

Utforma och påbörja projektering av rekreationsbryggorna i Sandskogen Pågående

Kommentar

Utredning har skett för att komma fram till bästa utformning av bryggorna kopplat bland annat till stränderna, strömmar, erosion och tillgänglighet för alla. Upphandling av totalentreprenör har skett och byggnation av nya bryggor kommer att ske under 2025.

Nämndmål: Vi planerar, erbjuder och utvecklar miljöer som främjar lek och lärande med beaktande av barnens bästa. (Samhällsbyggnadsnämnden)

Utveckla platsen i Nybrostrand i anslutning till tidigare tennisbanor Pågående

Kommentar Gestaltningsförslag har tagits fram på utformningen av platsen. Gestaltningsförslaget bygger på de dialoger som skett med bland annat med byalag och elever i området. Platsen ska bli en aktivitetsyta för att främja lek och rörelse för barn och vuxna. Byggnation kommer att påbörjas under våren 2025 och arbetet planeras vara klart till sommaren.	
Nämndmål: Vi tillhandahåller funktionella lokaler och faciliteter för kultur-, fritids- och föreningsverksamhet. (Samhällsbyggnadsnämnden)	
Underhålla och utveckla utemiljö och gångstråk på Nybrobadet.	Avslutad
Kommentar Stråket mellan omklädningsbyggnad och simbassäng har fått en förbättrad utemiljö för besökare och drift. Stenplattor har ersatts med Gummiasfalt för mjukare underlag och mindre nersmutsning av bassängvatten.	
Nämndmål: Vi utvecklar och bevarar både omsorgsfullt gestaltade livsmiljöer och tillgängliga naturmiljöer för olika gruppers behov och för att behålla Ystads kvaliteter på sikt. (Samhällsbyggnadsnämnden)	
Utveckla samverkan och dialog med Ystads kulturhistoriska förening om bevarande och utveckling av stadskärnan genom att samråda med föreningen om detaljplaner som föreningen berörs av.	Pågående
Kommentar Stadsantikvarien har haft möte med kulturhistoriska föreningen och med klostret för att utveckla samverkan. Föreningen är med på sändlistan för utskick av detaljplaner	
Genomföra sociotopskartering inför framtagande av Grönplan	Pågående
Kommentar Arbetet med inventering och kartering av kommunens sociotoper har genomförts under året. Analys av arbetet pågår och är klart under våren 2025.	
Påbörja utredning för reservatsbildning Nybrofältet.	Pågående
Kommentar Förslag på avgränsning framtaget. Arrendeavtal identifierade, samråd ska hållas.	
Ta fram ett nytt kulturmiljöprogram	Pågående
Kommentar Projektplan har tagits fram och beslutats. Etapp 1 är påbörjad. Databasen omarbetas och tillgängliggörs. Bidrag från länsstyrelsen till inventering har sökts.	
Norra Promenaden utredning - vattendrag, trädbestånd, översiktlig gestaltning för framtida upprustning	Pågående
Kommentar Rapport klar utredning vattendrag med gestaltningsförslag. Under 2025 behöver grundvattennivåerna utredas i parken. Medel för fortsatt arbete med gestaltning och upprustning av hela parken kommer att äskas till 2026.	
Detaljprojektering och upphandling av entreprenör för Åvallaparken	Avslutad
Kommentar Detaljprojektering klar och entreprenad pågår.	
Ny spång Sandhammaren	Avslutad
Kommentar Ny spång klar innan sommarsäsongen.	
Utreda och detaljstudera Småbåtshamnsområdet	Pågående
Kommentar Påbörjat arbetet med att studera platsen och utreda möjlig ombyggnad. Saknar resurser för att driva projektet fullt ut.	
Utveckla rutiner för att säkerställa skydd av träd vid planering och genomförande i drift och projekt	Pågående
Kommentar Pågår, saknas resurser och annat arbete har prioriterats.	
Inventera kommunägda kulturfastigheter som ingår i fastighetsavdelningens vårdplan samt ta fram en investeringsplan för dessa.	Pågående

Kommentar

Upphandling för uppdatering av befintlig vårdplan för kulturbyggnader är igångsatt under 2024. Arbetet med sakkunnig och Länsstyrelsen kommer att igångsättas under 2025.

Mål 4. En giftfri miljö och ett mer resurseffektivt samhälle

Kommentar

Målet bedöms vara delvis uppfyllt för året. Underlaget visar på både positiva och negativa trender. Flera av indikatorerna påverkas av kommuninvånarnas beteende när det gäller t ex resvanor och avfallshantering. Ny lagstiftning gällande kommunalt ansvar för avfall som ska materialåtervinnas gör att statistiken inom de närmaste åren sannolikt kommer att förbättras. Kommunen har under 2024 arbetat med flera olika aktiviteter för att bidra till målet. Flera av aktiviteterna är pågående och kommer under kommande år att ha en stor betydelse för måluppfyllelsen.

Giftfri vardag och hållbar konsumtion
Konsumtionen av varor och tjänster står för ungefär hälften av utsläppen av växthusgaser. Miljö- och hälsofarliga ämnen finns i stort sett i allting i vardagen; kläder, möbler, byggmaterial, mat och elektronik. Kommunen har stor möjlighet att påverka dessa utsläpp. Till exempel genom upphandling och inköp där vi främjar en mer resurseffektiv och ansvarsfull konsumtion av varor, tjänster och transporter samt en innovativ, cirkulär ekonomi som minskar resursslöseriet. Som inspiratör har kommunen även möjlighet att påverka konsumentbeteenden. Exempel på aktiviteter under 2024 är en inventering av samtliga skolors och förskolors utemiljö samt Kost- och serviceavdelningens implementering av kemikaliefri arbetsplats.

Föroreningar i luft, mark och vatten
Olika trafikförbättrande insatser, så som gemensam infrastrukturstrategi för SÖSK, samverkan med olika aktörer för utökad kollektivtrafik och cykelstråk förbi Österports torg bidrar till att förbättra luftkvalitén på sikt. Installation av fettavskiljare i kommunägda fastigheter och restaurangverksamhet har påbörjats.

Cirkulära flöden
Kommunens ambition är att minska användningen av skadliga ämnen, minska förekomsten av föroreningar i luft, mark och vatten samt arbeta för en mer cirkulär ekonomi. Ystadbostäder har i flera år haft ett systematiskt arbete för att minska vatten - och energikonsumtion och utöka möjligheten för hyresgäster att källsortera. Arbetet med att införa fastighetsnära insamling i fyrfackskärl har tagit fart under året.

Agenda 2030

Mål 3. Hälsa och välbefinnande
Mål 6. Rent vatten och sanitet för alla
Mål 7. Hållbar energi för alla
Mål 8. Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt
Mål 9. Hållbar industri, innovationer och infrastruktur
Mål 12. Hållbar konsumtion och produktion
Mål 14. Hav och marina resurser

Giftfri vardag och hållbar konsumtion

Beskrivning

För att hälso- och miljöfarliga ämnen inte ska nå hälsovådliga nivåer ska Ystads kommun minska användningen av dessa ämnen i den egna verksamheten. Barn och unga är särskilt känsliga för påverkan av kemikalier och måste prioriteras i kommunens arbete mot en giftfri vardag och för att minska den samlade exponeringen av farliga ämnen. Det ska vara lätt att göra rätt i arbetet för en giftfri miljö i Ystads kommun. Det är därför viktigt med kunskap och information till tjänstepersoner och politiker.

En av de stora spridningsvägarna för farliga ämnen sker genom konsumtion. En stor del av vanliga produkter, till exempel elektronikvaror, tillverkas utanför EU. Dessa omfattas inte av samma lagkrav som de produkter som tillverkas inom EU och innebär att de i många fall innehåller förbjudna ämnen. Inom kommunkoncernens verksamhet ska en resurseffektiv och ansvarsfull konsumtion av varor, tjänster och transporter främjas. Ystads kommun ska tillämpa en miljöanpassad offentlig upphandling och ställa kemikaliekrav. Utvecklingen inom området kan även drivas framåt genom till exempel innovationsupphandlingar samt med ökad styrning av inköpen via kommunens e-handelssystem. Kommunen ska arbeta för tvärfunktionellt kunskapsutbyte mellan verksamheterna, upphandlare och personer med specialistkompetens inom hållbarhet.

Kommunen ska också arbeta med insatser som riktar sig till kommuninvånare, näringsliv och organisationer för att stimulera till mer hållbara konsumtions- och produktionsmönster, gällande till exempel avfallsverksamhet, byggsamråd och näringslivsstöd.

Indikator	
Andel ekologiska livsmedel i kommunens verksamhet (%)	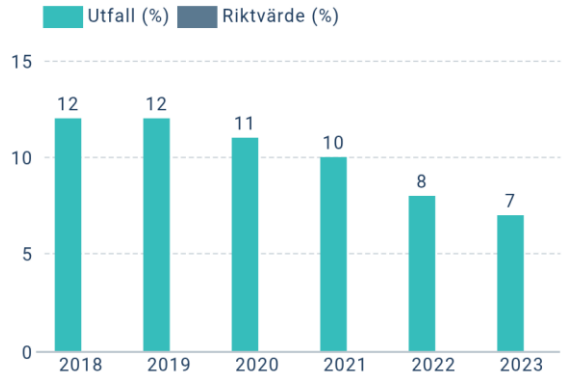 ↙
Insamlat kommunalt avfall totalt, (kg/inv)	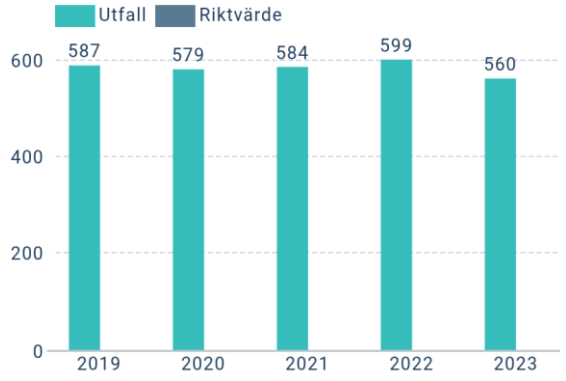 ↗

Andel ekologiska livsmedel i kommunens verksamhet (%)

Utfallet presenteras med en fördröjning på ett år.

Ystads utfall 2023 är 7 %. Det är en minskning med 1 enheter jämfört med 2022 (10). Rikets utfall är 27 %.

Andelen ekologiska livsmedel i kommunens verksamheter har stadigt minskat sedan 2016 då andelen var 20 %. Jämfört med andra kommuner i Sverige är Ystads kommun bland de sex kommuner med lägst andel ekologiska livsmedel. Statistik saknas för övriga SÖSK-kommuner. För att nå det nationella inriktningsmålet om 60 % till 2030 måste takten öka markant. En anledning till minskningen är att fokus har skiftat från ekologiskt till klimatsmart. Det saknas emellertid nationell statistik för att följa upp andelen klimatsmarta livsmedel. Stigande livsmedelspriser och en nästan oförändrad budget är också skäl till att andelen har minskat över tid.

Bedömningen är att indikatorn signalerar en negativ förflyttning. Kommunen har tidigare haft, men saknar idag lokala mål om ekologiska livsmedel.

Insamlat kommunalt avfall totalt, (kg/inv)

Utfallet presenteras med en fördröjning på ett år.

Ystads utfall 2023 är 560. Det är en minskning med 39 enheter jämfört med 2022 (599). Data saknas för rikets utfall.

Mängden insamlat kommunalt avfall i Ystad har över lång tid legat högt i förhållande till resten av Sveriges kommuner. Mängden har minskat mellan 2022 och 2023 vilket är ett trendbrott i förhållande till utfallet mellan 2020 och 2022.

Utfallet för 2023 motsvarar "mindre bra värde" i Avfall Sveriges värderingsgränser. 2022 års utfall motsvarade "sämre värde".

Det minskade utfallet kan bero på att avfallsmängderna i flera olika fraktioner har minskat så som t ex restavfall, returpapper och trädgårdsavfall.

Bedömningen är att indikatorn signalerar en positiv förflyttning i relation till kommunens mål.

Föroreningar i luft, mark och vatten

Beskrivning

Ystads kommun har en bra luftkvalitet, men fartygstrafik samt närheten till kontinenten utgör stora utsläppskällor vilka påverkar luftkvaliteten. Även trafiksystemet ger upphov till utsläpp av växthusgaser och andra luftföroreningar som i sin tur påverkar miljön, människors hälsa samt djur- och växtliv negativt. Luftföroreningar, inte minst i barns närmiljö, påverkar folkhälsan. Luftföroreningar orsakar också övergödning och försurning i vattendragen. Kommunen ska planera för och bygga på ett sätt som minimerar luftföroreningar.

En annan utmaning är förorenad mark som finns i kommunen. Inventering och genomgång av identifierade, förorenade markområden ökar förståelsen för var i kommunen eventuella risker kan föreligga och kan på så vis effektivisera planeringsprocesser.

Andelen hårdgjorda ytor som inte infiltrerar dagvatten ökar. Därmed ökar också mängden avrinnande ytvatten. Föroreningar som har ansamlats på ytorna från till exempel trafik och vägslitage spolas vidare med dagvattnet. Det är viktigt att dagvattenanläggningar dimensioneras för att kunna ta hand om det första vattnet som kommer, en så kallad ”first flush”, som innehåller högre koncentrationer av föroreningar. Ystads kommun ska arbeta för att andelen hårdgjorda och icke genomsläppliga ytor för vatten ska begränsas.

Det är viktigt att både begränsa spridning av föroreningar och minska användningen av bekämpningsmedel. För att förhindra utsläpp som riskerar att göra vårt vatten otjänligt krävs att tillförseln av övergödande ämnen, läkemedelsrester och mikroplaster minskar. Uppströmsarbete är en viktig del i arbetet och innebär att miljögifter och skräp stoppas redan vid källan. Byggarbetsplatser och trafik är de främsta källorna till föroreningar i dagvatten och kommunen ska arbeta för att begränsa dessa föroreningar.

Trots att dagvattnet i första hand ska renas vid källan transporteras en stor del av dagvattnet idag via ledningsnätet och rinner orenat ut i våra vattendrag och i havet där föroreningarna späds ut. En mycket effektiv metod för att rena stora volymer dagvatten är genom dammar i kombination med våtmarker. Ystads kommun ska arbeta för att dagvattnet i större utsträckning ska vara renat innan det når Östersjön och andra vattenförekomster.

Indikator	
Utsläpp till luft av kväveoxider (NOx), totalt (kg)	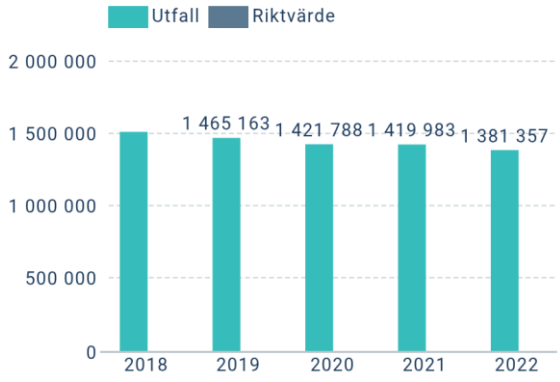 ↗
Utsläpp till luft av PM2,5 (partiklar <2,5 mikrom) (kg)	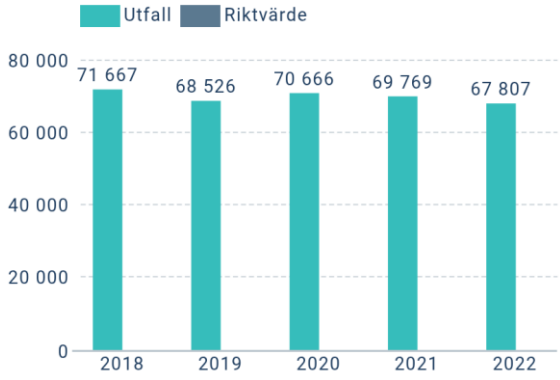 ↗

Utsläpp till luft av kväveoxider (NOx), totalt (kg)

Utfallet presenteras med en fördröjning på två år.

Ystads utfall 2022 är 1 381 357. Det är en minskning med 38 626 enheter jämfört med 2021 (1 419 983). Det saknas data för riket. I förhållande till ett ovägt medel för alla kommuner ligger Ystads utfall högt.

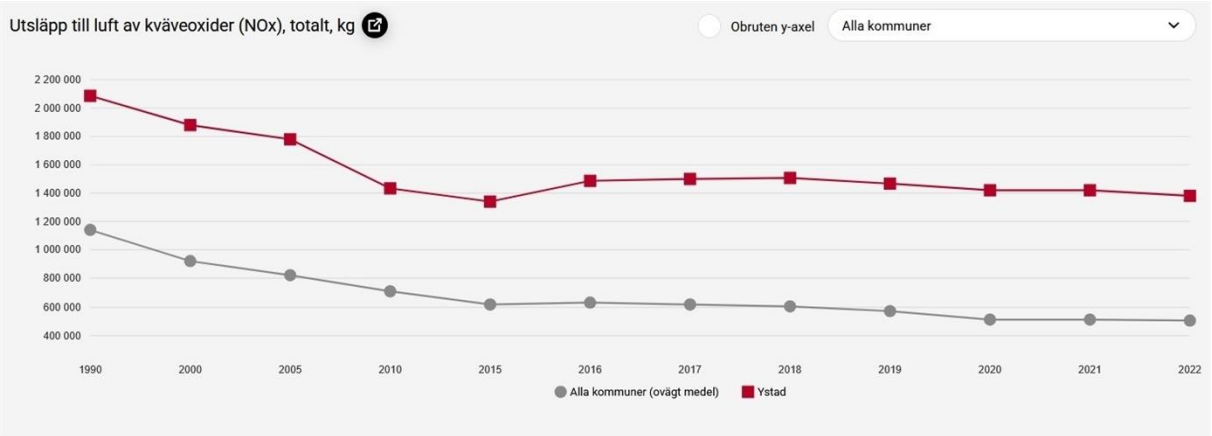

Indikatorn gäller totala emissioner av kväveoxider (NOx) avseende utsläppet från samtliga sektorer inom det geografiska området. Ibland kan vägtrafiken på stamvägnätet och enskilda industriverksamheter leda till höga utsläpp lokalt. I Ystads fall leder utsläpp från sjöfarten till högre utsläpp. Minskningen över tid kan ses som en positiv utveckling som bidrar till att förbättra luftkvalitén i kommunens geografiska område.

Luftkvaliteten i Ystads kommun kontrolleras genom Skånes luftvårdsförbunds samordnade luftkvalitetskontroll. Kontrollen genomförs i kampanjer vilket innebär att olika ämnen mäts med olika intervaller. Mätningarna som görs i Ystad visar att halterna är som störst i hamnområdet, men ligger under nu gällande miljökvalitetsnormer för luft.

Under 2021 presenterade WHO nya riktlinjer för luftkvalitet. Detta innebär att Sverige ska göra om

miljökvalitetsnormerna för luft för att överensstämma med WHO:s riktlinjer. Detta kan i förlängningen innebära att åtgärder kommer att krävas för att nå en god luftkvalitet inom vissa särskilt påverkade områden inom kommunen.

Bedömningen är att indikatorn signalerar en positiv utveckling i relation till kommunens mål.

Utsläpp till luft av PM2,5 (partiklar <2,5 mikrom) (kg)

Utfallet presenteras med en fördröjning på två år.

Ystads utfall 2022 är 67 807. Det är en minskning med 1 962 enheter jämfört med 2021 (69 769). Det saknas data för riket. I förhållande till ett ovägt medel för alla kommuner ligger Ystads utfall i nivå med medelvärdet.

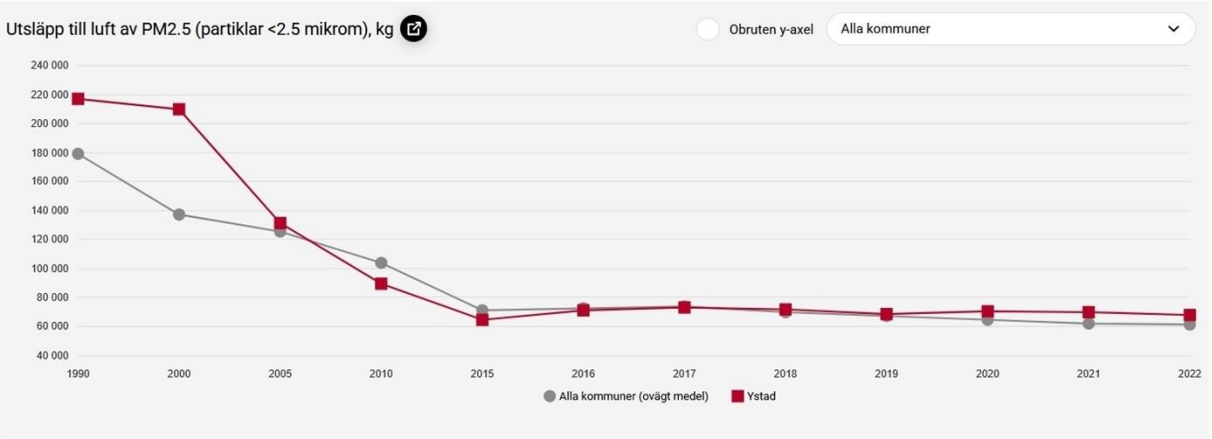

Indikatorn gäller totala emissioner av partiklar (PM2,5) avseende utsläppet från samtliga sektorer inom det geografiska området. Utsläppen ska inte tolkas som konsumtionsbaserade utsläpp. Enskilda industriverksamheter kan leda till höga utsläpp lokalt. I Ystads kommun är jordbruket och småskalig uppvärmning de största utsläppskällorna. Minskningen över tid kan ses som en positiv utveckling och bidrar till att förbättra luftkvalitén i kommunens geografiska område.

Luftkvaliteten i Ystads kommun kontrolleras genom Skånes luftvårdsförbunds samordnade luftkvalitetskontroll. Kontrollen genomförs i kampanjer vilket innebär att olika ämnen mäts med olika intervaller. Mätningarna som görs i Ystad visar att halterna är som störst i hamnområdet, men ligger under nu gällande miljökvalitetsnormer för luft.

Under 2021 presenterade WHO nya riktlinjer för luftkvalitet. Detta innebär att Sverige ska göra om miljökvalitetsnormerna för luft för att överensstämma med WHO:s riktlinjer. Detta kan i förlängningen innebära att åtgärder kommer att krävas för att nå en god luftkvalitet inom vissa särskilt påverkade områden inom kommunen.

Bedömningen är att indikatorn signalerar en positiv utveckling i relation till kommunens mål.

Cirkulära flöden

Beskrivning

Ystads kommun ska arbeta för cirkulär ekonomi med cirkulära flöden som tar hänsyn till hela livscykeln vilket bland annat innebär delande av produkter och ökat återbruk med minskade avfallsmängder. Vid kommunens upphandling och inköp ska möjligheten till längre livslängd av material och produkter beaktas, för att underlätta giftfria och resurseffektiva kretslopp.

Den största delen av avfallet uppstår vid produktionen av varor. Textil och elektronik är exempel på produkter som genererar stora mängder avfall och som bidrar till ökad klimatpåverkan. Genom avfall sprids även gifter i miljön.

Ystads kommun ska arbeta för att minska avfallsmängderna som uppkommer inom verksamheterna. Källsortering ökar produkters kretslopp och det ska finnas stora möjligheter att cirkulera avfall som uppstår vid kommunala byggprojekt. Kommunen ska även arbeta med kommunikation till medborgarna och verka för beteendeförändringar för att minska avfall och öka cirkulär konsumtion.

De upphandlingar som Ystads kommun gör ska bidra till cirkulärt tänkande och innovation. Det är de faktiska behoven i verksamheten som ska styra inköpen. I kommunens riktlinjer för inköp lyfts återbruk och begagnade varor som förstahandsval innan nyinköp. Vid upphandling ska eftersträvas att produkter är designade för att kunna återvinnas eller repareras.

Indikator
Andel kommunalt avfall som samlats in för materialåtervinning, inkl biologisk behandling (%) 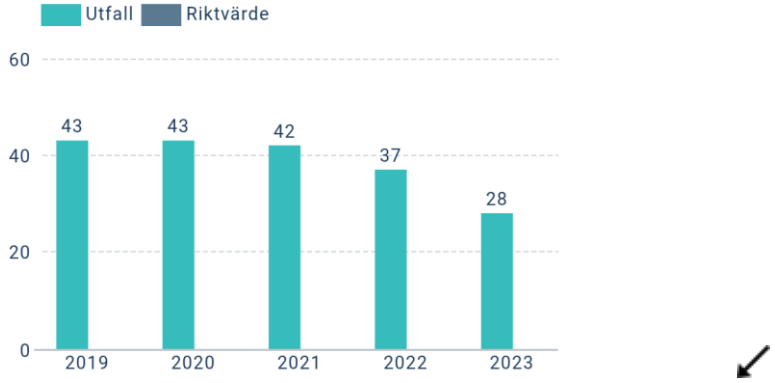

Andel kommunalt avfall som samlats in för materialåtervinning, inkl biologisk behandling (%)

Utfallet presenteras med en fördröjning på ett år.

Ystads utfall 2023 är 28 %. Det är en minskning med 9 enheter jämfört med 2022 (37 %). Data saknas för rikets utfall.

Kommunen samlade in totalt 1678 ton matavfall 2023. Det är en ökning från 1 611 ton insamlat matavfall år 2022. Minskningen i utfallet beror sannolikt på att en stor mängd trädgårdsavfall gick till förbränning istället för materialåtervinning under 2023. 605 ton trädgårdsavfall gick till förbränning 2022 och 2381 ton 2023. Anledningen var, enligt Sysav, att det saknades efterfrågan på komposterat trädgårdsavfall.

Under 2024 har arbetet med att införa obligatorisk utsortering av matavfall och förpackningar för alla hushåll startat. Kommande års utfall kommer förhoppningsvis visa på en förbättring och generera mer jämförbara siffror med resten av landet.

Bedömningen är att indikatorn signalerar en negativ förflyttning i relation till kommunens mål.

Så här arbetar vi för att nå målet

Åtgärd	Status	Handlingsplan	Status
2.3 Förbättra inköpsrutinen	Pågående	2.3 A Rensa i produktlistan i e-handelssystemet så att miljöfarliga ämnen sållas bort.	Pågående
Kommentar Sedan hösten 2024 kan Ystads kommun genom Chemgroup Pro köpa in miljövänligare produkter direkt ur systemet. Genom Chemgroup ranking rankas produkter A-F, där A är miljövänligast. Produkter med ranking D-F bör i högsta mån ersättas med andra. Raindance Marklandsplats saknar ett enkelt sätt för icke kemister att göra rätt val. Ystads kommun har anslutit sig till ett ADDA ramavtal ” Kemikalier för drift och underhåll”. De produkter som ingår i ADDA:s avtal finns med i Chemgroup Pro:s inköpsmodul.		2.3 B Begränsa antalet leverantörer utanför e-handelssystemet.	Pågående

Åtgärd	Status
Avfallsenheten ska införa närsortering i en- och tvåbostadshus senast 31 december 2026	Pågående
Kommentar 3993 en- och tvåbostadshus fick under 2024 fyrfackskärl för sortering av rest- och matavfall, pappers-, plast- och metallförpackningar, färgat och ofärgat glas samt tidningar. Ytterligare ca 2700 en- och tvåbostadshus kommer att få fyrfackskärl under 2025. Inventering av svåra områden, där större insatser behöver göras för att närsortering ska kunna införas, påbörjades under 2024. Projektet med svåra områden fortsätter under 2025 och 2026.	

Nämndernas aktiviteter	
Nämndmål: Minska energi och vattenförbrukningen med 10% fram till 2024 (AB Ystadbostäder)	
Snålspolande perlator	Pågående
Kommentar Fortlöpande arbete.	
Byte till ledbelysning	Pågående
Kommentar Arbetet fortskrider och bolaget bedömer att 95 % av allmänbelysningen nu är uppgraderad till LED.	
Kampanj mot hyresgäster	Pågående
Kommentar Kampanj har under året utförts på sociala medier och hemsida.	
Nämndmål: Minska mängden restavfall (Volym). (AB Ystadbostäder)	
Utöka miljöstationer	Pågående
Kommentar Arbetet påbörjades 2022. En inventering har genomförts, och aktivitetsplaner utarbetades och påbörjades under hösten 2022, vilket fortsätter in i 2023. Under 2024 har flera utökningar genomförts, vilket ger bolagets hyresgäster ökade möjligheter till omfattande källsortering.	
Skyltning som tydliggör	Avslutad
Kommentar Bolaget har färdigställt denna aktivitet under 2024.	
Färgkodning, kärl, olika färger	Pågående
Kommentar Arbetet påbörjades under 2022 och fortsätter genom både 2023 och 2024.	
Nämndmål: YHLAB ska vara klimatneutrala år 2040. (Ystad Hamn Logistik AB)	
Undersöka hur vi kan mäta miljöpåverkan.	Ej påbörjad
Nämndmål: Vi verkar för attraktiva och omsorgsfullt gestaltade livsmiljöer med syfte att bevara och utveckla Ystads unika arkitektoniska karaktär, med platsspecifik kvalitet i alla kommunens delar. (Myndighetsnämnden)	
Marknadsföra/informera på hemsidan om de värden som finns i äldre material/byggnader.	Ej påbörjad
Kommentar Arbetet påbörjas under våren 2025 tillsammans med stadsantikvarien.	
Nämndmål: Vi planerar, erbjuder och utvecklar miljöer som främjar lek och lärande med beaktande av barnens bästa. (Samhällsbyggnadsnämnden)	
Inventering av samtliga skolors och förskolors utemiljö. Fokus på översyn och utveckling av förskolors under 2024	Avslutad

Kommentar Inventering påbörjad tillsammans med Utbildningsförvaltningens lokalplanerare, som även står för kostnaden samt med Fastighetsavdelningen. Syftet är att sätta en gemensam standard för utemiljö på skolor och förskolor. Åtgärder för att förbättra skolor och förskolors utemiljö har vidtagits med bla. upprutstning av lekutrustning, markbeläggningar och belysning. Lokalstandard för utbildningslokaler kommer arbetas fram gemensamt framöver.	
Nämndmål: Vi lotsar lösningsfokuserat fram projekt, ger service och råd inom de lagrum som finns och handlägger ärenden effektivt. (Samhällsbyggnadsnämnden)	
Delta på informationsträff angående fettavskiljare med Horeca	Avslutad
Kommentar Informationsträff har skett under oktober.	
Nämndmål: Med lyhördhet mot förväntan ger vi daglig service till våra invånare så att deras vardag underlättas och våra miljöer upplevs funktionella och attraktiva. (Samhällsbyggnadsnämnden)	
Kommunicera med fastighetsägare om de lagändringar som träder i kraft rörande FNI förpackningar och matavfall	Pågående
Kommentar Informationsutskick har gått ut under sommaren 2024 till fastighetsägare. Kommunikationsplan framtagen inför etapp 2 fyrfacksutsättning. I november/december förberedes brevutskick till direkt berörda fastighetsägare, som skickades i januari 2025.	
Framtagning av rutiner och uppföljning av fettavskiljare	Pågående
Kommentar Ett flertal olika rutiner behöver tas fram för arbetet med fettavskiljare. Arbetet har påbörjats under hösten och beräknas vara klart under 2025.	
Nämndmål: Vi upprätthåller ett ändamålsenligt, klimatsmart, tryggt och säkert trafiksystem för god tillgänglighet för alla målgrupper. (Samhällsbyggnadsnämnden)	
Uppdatera Cykelplanen	Pågående
Kommentar Arbete pågår.	
Nämndmål: Vi förvaltar och utvecklar stadskärnans attraktivitet så den upplevs levande, funktionell och trygg för invånare och besökare. (Samhällsbyggnadsnämnden)	
Planera för införandet av källsortering på offentlig plats	Ej påbörjad
Kommentar Arbetet har inte påbörjats på grund av brist på resurser och lämplig kompetens.	
	Pågående
Kommentar	
Nämndmål: Vi bidrar till en minskad klimatpåverkan och arbetar för fungerande kretslopp med hälsosamma, giftfria miljöer. (Samhällsbyggnadsnämnden)	
Införa fastighetsnära insamling i fyrfackskärl för en- och tvåbostadshus, etapp1 och 2	Pågående
Kommentar Införandet av etapp 1 är avslutad och planering för etapp 2 är påbörjad. Etapp 2 kommer att börja införas under mars 2025.	
Ge invånare bättre tillgänglighet till insamlingsplatser för farligt avfall	Avslutad
Kommentar Arbetet är klart.	
Påbörja installation av fettavskiljare i kommunägda fastigheter med restaurangverksamhet.	Pågående
Kommentar Objektslista för fettavskiljare framtagen. Samarbete mellan fastighetsavd. och tekniska avd. Fettavskiljare på Per Helsa ska färdigställas i januari 2025. Lika så gäller för NP Bistro, restaurang.	

Revidering av Gemensam kretsloppsplan i enlighet med direktiv vid planens antagande.	Pågående
Kommentar Dialog med kommunala samordningsgrupper och referensgrupper har påbörjats. Arbete tillsammans med övriga kommuner och Sysav pågår.	
Hitta sorteringslösningar för boende i områden där man inte kan ha fyrfackskärl.	Pågående
Kommentar Inventering av områden pågår, har påbörjat att digitalisera kartmaterialet.	
Implementera kemikaliefri arbetsplats inom lokalvården	Pågående
Kommentar Lokalvårdsenheten har under 2024 arbetat för att minska kemikalieanvändningen samt sett över möjligheten att införskaffa material med bättre hållbarhet, för att på sikt minska kostnaderna och miljöpåverkan	

Mål 5. Begränsad klimatpåverkan i ett klimatsäkrat samhälle

Kommentar

Målet bedöms vara uppfyllt för året. Underlaget visar i huvudsak på positiv eller stabil utveckling. En indikator, rörande slutanvändning av energi, visar på negativ utveckling. Motsvarande negativa utveckling går inte att se för riket.

Ett hållbart trafiksystem
Hur kommunens invånare lever, konsumerar och reser kommer att ha stor betydelse för begränsningen av växthusgaserna på lokal nivå. Med bristande rådighet är det en stor utmaning att påverka hur människor väljer att leva sina liv. Kommunen ska föregå med gott exempel genom att möjliggöra för och inspirera till ett mer klimatsmart liv för alla. Under 2024 har flera projekt pågått som syftar till att utveckla trafiksystemet och möjliggöra för mer hållbara resor, dels genom trafikförbättrande åtgärder, dels genom att samverka med olika aktörer.

Begränsad klimatpåverkan samt produktion och användning av energi
De effekter som de snabba klimatförändringarna ger upphov till är redan märkbara, inte bara globalt, utan även i Skåne och inte minst i Ystad. Utvecklingen framåt kommer att vara beroende av hur framgångsrik begränsningen av växthusgaserna är på en global nivå. För att Ystads kommun ska kunna uppnå det mål om 0,5 ton CO^2/invånare till år 2045 som behövs för att uppnå Parisavtalets mål, kommer det att krävas stora insatser från alla kommunens verksamheter. Kommunens har länge haft ett systematiskt arbete för minskad klimatpåverkan, vilket har gett resultat. Utsläppen av växthusgaser per invånare är signifikant lägre än riket. En översyn av energiförbrukningen i storköken och ruttoptimerning för avfallstömning har påbörjats under året.

Anpassa samhället för ett förändrat klimat
Även om växthusgasutsläppen skulle minska väsentligt, är klimatsystemet redan påverkat med tydliga effekter som följd. Klimatanpassning krävs för att anpassa samhället och minska risken för negativa konsekvenser. Målet är att Ystads kommun ska vara en plats som, utifrån perspektivet av ett förändrat klimat, är trygg idag och i framtiden.

Flera klimatanpassningsprojekt pågår, dels för att skapa en mer resilient stad i samband med skyfall, dels för att skapa en mer motståndskraftig kustlinje. Tillstånd för strandfodring, skyfallsåtgärder i Åvallaparken och en Skyfallsplan för staden och byarna är exempel på pågående projekt.

Agenda 2030

Mål 7. Hållbar energi för alla
Mål 11. Hållbara städer och samhällen
Mål 13. Bekämpa klimatförändringarna

Ett hållbart trafiksystem

Beskrivning

Det ska vara lätt att resa hållbart, vilket innebär att gång, cykel och kollektivtrafik ska prioriteras i planeringen. Tillgängligheten med gång, cykel och kollektivtrafik ska förbättras så att dessa transportsätt blir de naturliga valen. Ystads kommun ska, i nära samarbete med Skånetrafiken, verka för att kollektivtrafiken utvecklas. För att kollektivtrafiken ska upplevas som ett naturligt val och vara konkurrenskraftig gentemot bilen måste den vara pålitlig, få högre turtäthet och kortare körtider. Även bytespunkterna, det vill säga stationerna och hållplatserna, behöver utvecklas.

Infrastrukturen behöver förbättras för hållbara trafikslag och kommunen behöver arbeta med att förändra människors beteende i val av färdmedel. Genom digitalisering och ny teknik uppstår nya möjligheter att minska behovet av resor, stötta en övergång från biltrafik till hållbara trafikslag och effektivisera transporterna. Kommunen behöver utnyttja dessa möjligheter och ständigt vara öppna för nya lösningar och tekniker. Eftersom gång, cykel eller kollektivtrafik inte alltid och inte för alla kan ersätta bilen, behöver det samtidigt bli lättare att använda fordon med fossilfria drivmedel. Genom målinriktad planering, samverkan, delaktighet och innovativa lösningar ska ett långsiktigt hållbart trafiksystem skapas i hela kommunen. Om allt fler resor görs till fots, med cykel eller med kollektivtrafik kan kostsamma utbyggnader av väginfrastrukturen i kommunen undvikas samtidigt som tillgängligheten för de som trots allt behöver bil bibehålls eller till och med förbättras.

Indikator		
Cykelväg i kommunen totalt (m/inv)	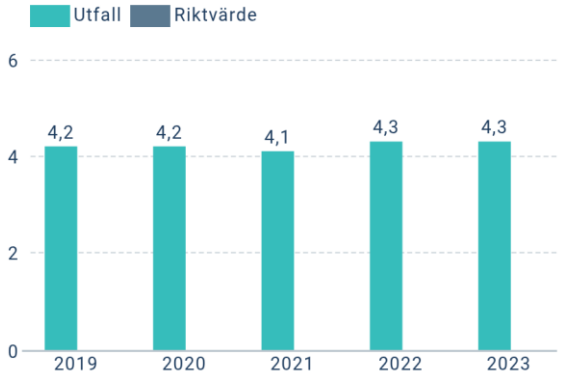	—
Andel fossiloberoende fordon i kommunorganisationen (%)	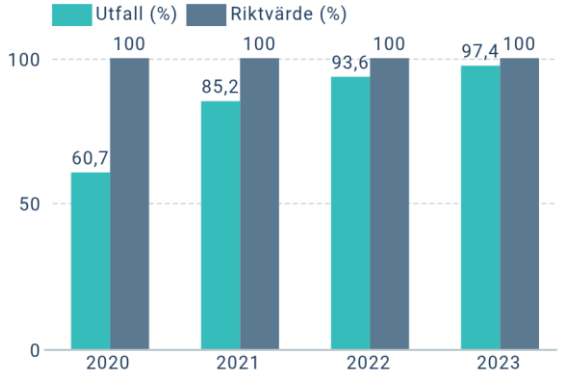	↗
Andel fossiloberoende personbilar i det geografiska området (jmf med totalt antal bilar) (%)	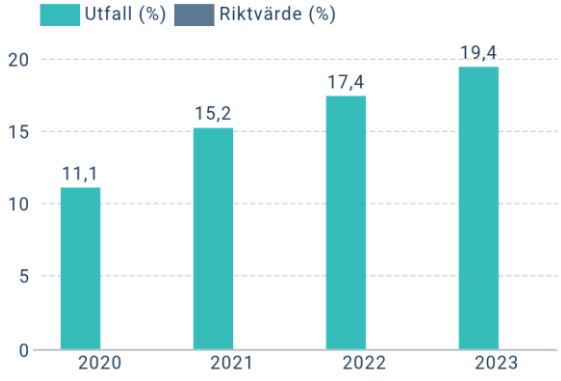	↗

Cykelväg i kommunen totalt (m/inv)

Utfallet presenteras med en fördröjning på ett år.

Ystads utfall 2023 är 4,3. Det är samma utfall som 2022 och värdet har legat stabilt sedan 2019. Rikets utfall för 2023 är 2,6.

I jämförelse med Skånes kommuner ligger Ystads kommun bland de kommuner som har högst utfall. 29 av Skånes kommuner ligger över rikets utfall.

Ystad har en Cykelstrategi från 2015 och en Cykelplan som gäller 2018–2028. Det övergripande målet för dessa styrdokument är att antalet cykelresor som kommunens invånare gör ska öka med 35 % under perioden för Cykelplanen. Cykelplanen innehåller en rad strategier för att nå målet och dessa följs upp med en rad indikatorer i trafikbokslutet. Den strategi som påverkar denna indikators utfall mest är "Koppla ihop staden med landsbygden". I Trafikbokslutet kommenteras utvecklingen på följande sätt: År 2022 hade 6 av 8 tätorter ordnad cykelväg till Ystad. Inga nya cykelvägar till byarna har byggts under 2023. Löderup och Glemmingebro återstår.

Bedömningen är att indikatorn signalerar en stabil utveckling i förhållande till kommunens mål.

Andel fossiloberoende fordon i kommunorganisationen (%)

Utfallet presenteras med en fördröjning på ett år.

Ystads utfall 2023 är 97,4 %. Det är en ökning med 3,7 enheter jämfört med 2022 (93,6). Rikets utfall 2022 är 65,5 %.

Det är bara två kommuner i Sverige som har högre andel fossiloberoende fordon i kommunorganisationen. I Skåne är det Helsingborg som har högre andel.

Bedömningen är att indikatorn signalerar en positiv förflyttning i relation till kommunens mål.

Andel fossiloberoende personbilar i det geografiska området (jmf med totalt antal bilar) (%)

Utfallet presenteras med en fördröjning på ett år.

Ystads utfall 2023 är 19,4 %. Det är en ökning med 2 enheter jämfört med 2022 (17,4 %). Rikets utfall 2023 är 21,7 %. Rikets utfall har ökat något mer sedan 2022 (19,3) än vad Ystads utfall har gjort.

Utfallet ligger under riksgenomsnittet, men är bland de 25 % av Sveriges och Skånes kommuner som har högst andel.

Bedömningen är att indikatorn signalerar en positiv förflyttning i relation till kommunens mål.

Begränsad klimatpåverkan samt produktion och användning av energi

Beskrivning

Utsläppen av växthusgaser i Ystads kommun ska minska, samtidigt som upptaget av växthusgaser ska öka. Ystads kommuns organisation har ett pågående, systematiskt arbete för att minska utsläpp från energianvändning, uppvärmning och transporter. För att uppnå nationella och globala mål krävs det att arbetet utökas till att omfatta fler aspekter med huvudfokus på konsumtion och transporter samt att hela det geografiska området Ystads kommun, dess invånare, näringsliv och markägare engageras. För att få en bättre översyn och kunna planera för åtgärder på lång sikt kan det vara nödvändigt att ta reda på hur kommunens utsläppsutrymme ser ut.

En god energiförsörjning är ett fundament för ett välfungerande och säkert samhälle och det är av största vikt att säkerställa energiförsörjningen i relation till kommunens utbyggnadstakt. Energiproduktion via förnyelsebara källor, valda för att ge ringa påverkan på djurliv och ekosystemens motståndskraft, är ett hållbart sätt att bygga ut en lokal energiförsörjning. Ystads kommuns ambition är att fasa in energi från sol, vind, vatten och biogas och att förmågan till lokal produktion av dessa energislag ska öka. Kommunen ska skapa förutsättningar för produktion av förnyelsebar energi på kommunens mark och fastigheter samt arbeta för att främja möjligheten för kommuninvånare att producera egen förnyelsebar energi. All eller delar av denna energi kan då till exempel tillföras ett fjärrvärmenät där energin redan är hållbar och till 100 procent fossilfri. Fjärrvärmenätet ger möjligheten till att knyta samman energiflöden som finns inom kommunen och som kommer skapas i framtiden. Dessa energiflöden kan då användas effektivt.

Kommunen ska samtidigt fasa ut fossila bränslen och arbeta för en effektivisering av energianvändningen för att gynna både klimat och ekonomi. En viktig del i Ystads kommuns arbete för att begränsa klimatpåverkan är att främja en cirkulär ekonomi och köpa produkter och tjänster med så liten klimatpåverkan som möjligt. Kommunen ska också verka för att biologiskt avfall blir till biodrivmedel och biogödsel.

Indikator		
Utsläpp till luft av växthusgaser totalt, (ton CO2-ekvivalenter/inv)	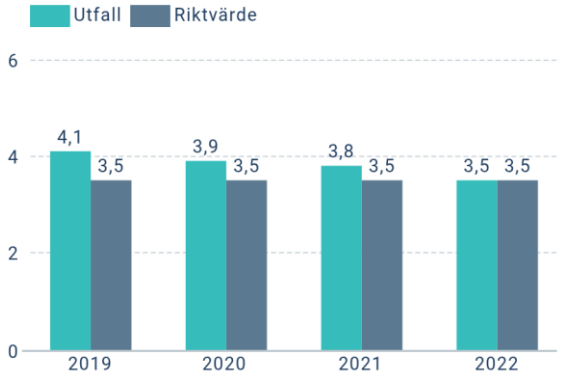	↗
Elproduktion totalt inom det geografiska området (MWh)	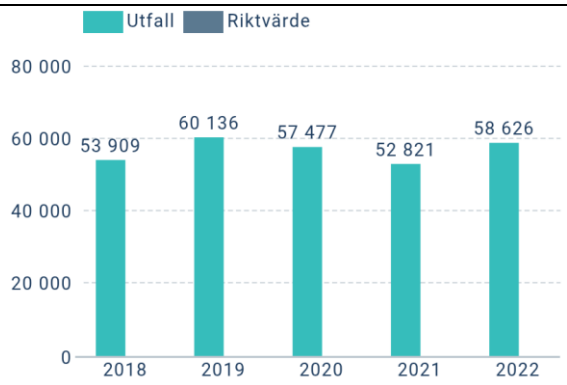	—
Andel fjärrvärmeproduktion av förnybara källor inom det geografiska området (%)	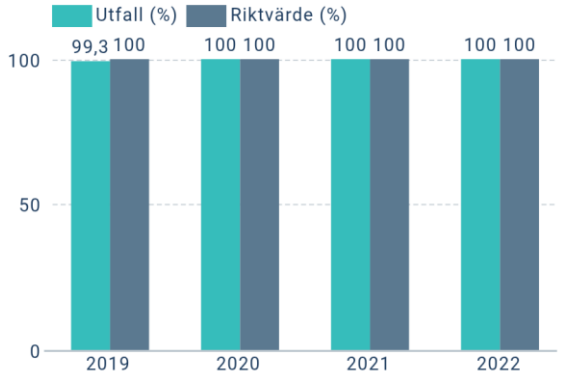	—
Slutanvändning av energi totalt inom det geografiska området (MWh/inv)	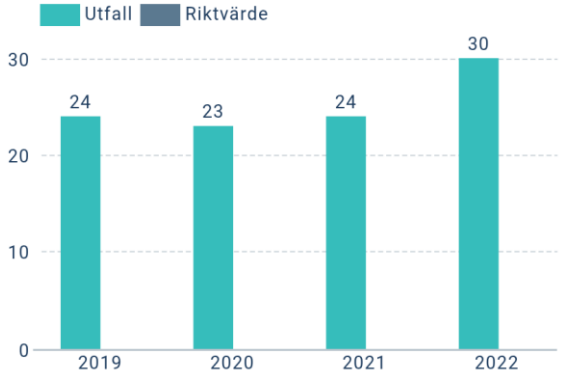	↙

Indikator	
Nettoproduktion av el inom det geografiska området (MWh/inv)	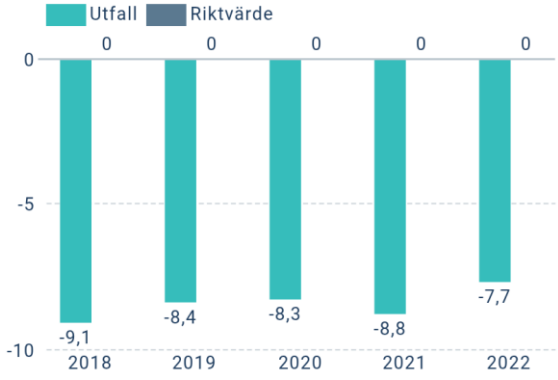

Utsläpp till luft av växthusgaser totalt, (ton CO2-ekvivalenter/inv)

Utfallet presenteras med en fördröjning på två år.

Ystads utfall 2022 är 3,5. Det är en minskning med 0,2 enheter jämfört med 2021 (3,7). Rikets utfall 2022 är 4,3.

Klimatmålets etappmål för 2030 är att växthusgasutsläppen ska vara 63 % lägre än år 1990. Enligt nationella emissionsdatabasen har kommunens utsläpp minskat med 58,6 % mellan 1990 och 2022. Förändringstakten 2022 är -3,86 %, något lägre än 2021 (-5,10 %). I jämförelse med riket har Ystads kommun en snabbare förändringstakt. Bedömningen är att indikatorn signalerar en positiv förflyttning i relation till kommunens mål.

Minskningen gäller för hela det geografiska området vilket innebär att de insatser som industrier, företag och privatpersoner gör påverkar indikatorn. Kommunens arbete med minskad klimatpåverkan inom den egna verksamheten har pågått under lång tid, vilket har lett till mycket låga utsläpp från el, energiförbrukning och transporter. För att nå nationella klimatmål krävs ytterligare insatser. Konsumtionsbaserade utsläpp är en viktig aspekt att börja arbeta med i större utsträckning.

Kommunens riktvärde är uppnått och kan behöva justeras i enlighet med målet.

Elproduktion totalt inom det geografiska området (MWh)

Utfallet presenteras med en fördröjning på två år.

Ystads utfall 2022 är 58 626. Det är en ökning med 5 805 enheter jämfört med 2021 (52 821). Det saknas data för riket.

Jämfört med ett ovägt medel för riket har Ystad en låg, men stabil produktion av el.

Bedömningen är att indikatorn signalerar en stabil utveckling i relation till kommunens mål.

Andel fjärrvärmeproduktion av förnybara källor inom det geografiska området (%)

Utfallet presenteras med en fördröjning på två år.

Ystads utfall 2022 är 100 %. Det är samma utfall som för 2020 och 2021. Rikets utfall 2022 är 82,7 %.

Kommunens riktvärde är uppnått. Indikatorn är viktig för att bli varse om en eventuell negativ utveckling.

Slutanvändning av energi totalt inom det geografiska området (MWh/inv)

Utfallet presenteras med en fördröjning på två år.

Ystads utfall 2022 är 30. Det är en ökning med 6 enheter jämfört med 2021 (24). Rikets utfall är 37.

Jämfört med SÖSK-kommunerna har Ystad högst utfall och jämfört med Skånes kommuner ligger Ystad bland de 8 kommuner med högst utfall.

Bedömningen är att indikatorn signalerar en negativ utveckling i relation till kommunens mål.

Nettoproduktion av el inom det geografiska området (MWh/inv)

Utfallet presenteras med en fördröjning på två år.

Ystads utfall 2022 är -7,7. Det är en ökning med 1,1 enheter sedan 2021 (-8,8). Rikets utfall är 4,1.

Det saknas data för 10 kommuner i Skåne, men för de kommuner det finns tillgängliga data ligger samtliga kommuner på ett minusvärde. En balans mellan produktion och slutanvändning bör vara en rimlig ambition.

Bedömningen är att indikatorn signalerar en positiv utveckling i relation till kommunens mål.

Anpassa samhället för ett förändrat klimat

Beskrivning

Ett förändrat klimat medför stora effekter på samhället och våra ekologiska system. Det är ofta också särskilt utsatta grupper så som barn och äldre som påverkas mest av de negativa konsekvenserna.

Havsnivåhöjningar kan orsaka återkommande översvämningar och erosion som medför oåterkallelig förlust av land, bebyggelse och infrastruktur. Erosion som sker i förorenad mark kan dessutom bidra till att sprida föroreningarna. En höjd havsnivå höjer också grundvattennivån i de kustnära områdena, orsakar saltvatteninträngning samt påverkar VA-system och annan infrastruktur på olika sätt.

Kraftigare regn och skyfall har blivit vanligare och väntas fortsatt öka till följd av klimatförändringar. För att kunna hantera ett skyfall behöver kommunen säkerställa att rätt insatser görs för att skydda infrastruktur, bebyggelse, människors liv samt förhindra spridning av föroreningar. Beredskap för att hantera den akuta situationen som uppstår vid ett skyfall ska finnas. I kommunens fysiska planering ska förebyggande åtgärder beaktas.

Klimatförändringarna ökar även risken för värmeböljor och torka vilket utgör ett hot mot tillgången till färskvatten samt ökar sårbarheten bland äldre och barn. Gröna ytor, vegetation och de ekosystemtjänster som de bidrar med, har stor betydelse för klimatanpassningen av den bebyggda miljön. Grönska bidrar till att reglera lokalklimatet, renar luften och kan användas som fördröjnings- och infiltrationsytor.

Kommunen ska säkerställa att ny bebyggelse lokaliseras på ett sätt så att risker minimeras samt påverka hur klimatanpassningen av befintlig bebyggelse och samhällsstrukturer ska ske. Kommunen kan även säkerställa att så lite nytt vatten som möjligt tillförs befintliga system vars maxkapacitet är uppnådd eller okänd samt öka möjligheterna för att göra plats för vatten i staden samt på landsbygden. Genom att formulera fler planuppdrag baserat på riktlinjer som bygger på skadelindringsprincipen samt utreda ett specifikt klimatscenario för kommunens verksamheter att förhålla sig till, kan viktiga steg tas i riktning mot ett klimatsäkrat samhälle.

Ystads kommun behöver arbeta långsiktigt och proaktivt för att minimera de negativa konsekvenserna av klimatförändringarnas effekter samtidigt som hänsyn tas till de naturliga förutsättningarna och möjligheterna att på ett etiskt och långsiktigt hållbart sätt säkerställa ett tryggt och säkert samhälle idag och i framtiden. Ystads kommun ska anpassas för de effekter som klimatförändringen medför när det gäller till exempel en höjd havsnivå, skyfall och en ändrad medeltemperatur.

Indikator	
Totalt antal byggnader i havsstrandnära läge	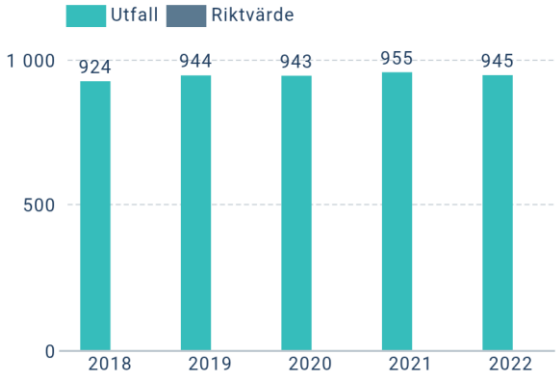

Totalt antal byggnader i havsstrandnära läge

Utfallet presenteras med en fördröjning på två år.

Ystads utfall 2022 är 945. Det är en minskning med 10 enheter sedan 2021 (955). Data saknas för riket.

Utfallet har ökat sedan 2018 för att minska drastiskt mellan 2021 och 2022. Vad som orsakat minskningen är oklart.

Enligt beskrivningen av indikatorn så har en byggnad ett strandnära läge när den finns inom ett avstånd av maximalt 100 meter från strandlinje. Med strandlinje avses skiljelinjen där vatten möter land. En byggnad definieras enligt Plan- och bygglagen (2010:900) som en varaktig konstruktion som består av tak eller av tak och väggar och som är varaktigt placerad på mark eller helt eller delvis under mark eller är varaktigt placerad på en viss plats i vatten samt är avsedd att vara konstruerad så att människor kan uppehålla sig i den.

Ambitionen är att indikatorn ska vara stabil. Det innebär att det inte tillkommer byggnader i områden som kan anses vara riskområde med hänsyn till erosion eller översvämning. Ett stabilt värde över tid innebär också att byggnader inte har utsatts för erosion.

Bedömningen är att indikatorn signalerar en stabil utveckling i relation till kommunens mål.

Så här arbetar vi för att nå målet

Nämndernas aktiviteter	
Nämndmål: Minska energi och vattenförbrukningen med 10% fram till 2024 (AB Ystadbostäder)	
Utreda solceller	Pågående
Kommentar Arbetet pågår. Flertalet av bolagets byggnader kulturmärkta vilket innebär att utbyggnad av solceller inte är möjligt, men bolaget utreder övriga byggnader.	
Nämndmål: YHLAB ska medverka till att få en väl fungerande infrastruktur. (Ystad Hamn Logistik AB)	
Översyn av uppmarschområden och körvägar för att avgöra om det är kortaste vägen som ger minst utsläpp	Ej påbörjad
Påverka framtagandet av ÅVS för E65:an.	Avslutad
Kommentar ÅVS är avslutad och kommunen kommer att avsätta medel för att genomföra förbättringsåtgärder.	
Delta i dialogmöten med Ystads Kommun, Trafikverket och Region Skåne.	Pågående
Kommentar Årsmöten som inkluderar Regions Skåne och kvartalsmöten med kommunen och Trafikverket.	
Undersöka möjligheten att investera i laddplatser.	Pågående
Kommentar Arbete pågår med att installera 2–4 publika laddbara p-platser för personbilar samt ett samarbete med Preem för att installera laddplatser för tung trafik.	
Nämndmål: Bolaget bidrar genom arrendatorn till ett framgångsrikt näringsliv. (AB Ystads Saltsjöbad)	
Installation av solceller. Nybyggnad av miljöförråd.	Ej påbörjad
Nämndmål: Kommunledningsförvaltningen leder, samordnar och kommunicerar proaktivt kommunens strategiska påverkansarbete med prioriterad infrastruktur. (Kommunstyrelsen)	
SÖSK Forum - tema infrastruktur	Avslutad
Kommentar Politiker och tjänstepersoner deltog för att lyssna på föredragande och diskutera årets tema - Infrastruktur. Årets Forum blev en uppstart av arbetet med de nya nationella och regionala transportinfrastrukturplanerna. Region Skåne, Trafikverket och SÖSK:s infrastrukturgrupp var föredragande. Kommittén har lämnat in yttranden och skrivelser inom de prioriterade områdena, exempelvis över Aktualisering av Regionplan för Skåne 2022–2040 och Trafikförsörjningsprogram 2024.	

Nämndmål: Vi tar fram strategier för hållbara beslut och samverkar med statliga och regionala aktörer för att möjliggöra hållbar samhällsutveckling och hållbar tillväxt. (Samhällsbyggnadsnämnden)	
Förbättra samarbetet och skapa samsyn med Skånetrafiken och Bergkvarabuss.	Pågående
Kommentar Svårt med samarbetet och dialogen med Skånetrafiken. Svårt för kommunen att planera åtgärder mm kopplat till tex stadsbussnätet. Samverkan pågår kontinuerligt med återkommande möten för de tre arbetsgrupperna.	
Samverkan inom SÖSK, med fokus på beslutad infrastrukturstrategi	Pågående
Kommentar Väl fungerande samarbete. Pågående arbete med fokus på nationell och regional transportinfrastrukturplan .	
Trafikverkets långsiktiga behov på Ystadbanan och dess eventuella påverkan på hamnstaden	Pågående
Kommentar Frågan utredas vidare som en del i projekt hamnstaden	
Nämndmål: Vi upprätthåller ett ändamålsenligt, klimatsmart, tryggt och säkert trafiksystem för god tillgänglighet för alla målgrupper. (Samhällsbyggnadsnämnden)	
Aktiv roll i Trafikverkets arbete med ÅVS E65:an	Pågående
Kommentar Pågående arbete, förvaltningen medverkar i workshops, lämnar synpunkter på åtgärdsförslag i utredningen och deltar i interna arbetet med och mot Trafikverket.	
Ta fram en kapacitetsutredning av trafiken i Ystad tätort, främst dess östra och södra del.	Pågående
Kommentar Utredning har genomförts under året av konsult och beräknas bli klar i början av 2025.	
Genomföra ombyggnad cykelstråk förbi Österports torg	Avslutad
Kommentar Cykelbanor är byggda på båda sidorna av vägen som knyter samman Surbrunnsvägen och Jennygatan.	
Utreda och omgestalta Fridhemsgatan	Avslutad
Kommentar Utredningar och gestaltning i tidigt skede är klart. Upphandling av konsult för detaljprojektering pågår. Parallellt arbete pågår med skyfallsåtgärder kopplade till Fridhemsgatan.	
Påverkande kampanj - Mobility Management	Ej påbörjad
Kommentar Arbete ej påbörjat. Kan bli aktuellt under 2025 kopplat till ÅVS E65 och Ystads kommuns arbete kopplat till åtgärder på Dragongatan.	
Utreda möjligheten till en testfamilj för främjandet av cykling.	Ej påbörjad
Kommentar Arbete är ännu inte påbörjat på grund på resursbrist. Annat arbete har prioriterats.	
Nämndmål: Vi arbetar förebyggande och med beredskap för minimerad risk och sårbarhet samt för att möta ett förändrat klimat. (Samhällsbyggnadsnämnden)	
Delta i LIFE-projektet för kustskydd	Avslutad
Kommentar LIFE Coast Adapt projektet har löpt under 5 år. Slutrapport har lämnas in under våren 2024	
Definiera åtgärder och aktiviteter för klimatskydd av hamnstaden	Pågående
Kommentar Arbete pågår med förfrågningsunderlag för konsultinsatser rörande hamnstadens samlade klimatskydd.	
Revidering av detaljprojektering utifrån nya förutsättningar för erosionsskydd vid Sjöhögs reningsverk	Pågående

Kommentar Revidering av detaljprojektering pågår, klart våren 25.	
Utreda och genomföra skyfallsåtgärder kopplade till Åvallaparken och Fridhemsgatan	Pågående
Kommentar Utredningar är klart. Genomförande av åtgärder i Åvallaparken pågår. Åtgärder kopplade till Fridhemsgatan ska detaljprojekteras i projektet Fridhemsgatan.	
Ta fram tillståndsansökningar för strandfodring vid Löderups strandbad och Ystad sandskog	Pågående
Kommentar Naturvärdesinventering och inmätning till sjöss genomförd. Samrådshandlingar för täktverksamheten är inlämnade till länsstyrelsen. Samrådshandlingar för sandutläggningen tas fram.	
Ta fram tillståndsansökan för stenskoning vid reningsverket.	Pågående
Kommentar Inventeringar genomförda. Samrådshandlingar inlämnade till länsstyrelsen.	
Nämndmål: Vi bidrar till en minskad klimatpåverkan och arbetar för fungerande kretslopp med hälsosamma, giftfria miljöer. (Samhällsbyggnadsnämnden)	
Ruttoptimering av turer för tömning av avfall i kärl och slam.	Pågående
Kommentar Stor ruttoptimering initierades i början 2024. I slutet av 2024 gjordes ytterligare en förändring i mindre skala som förberedelse inför fyrfackshämtning i etapp 2. Mindre justeringar sker kontinuerligt i samband med utbyggnader, trafikomläggningar, förändringar hos kunder med mera.	
Översyn av energianvändningen i storköken	Pågående
Kommentar Under våren 2024 hölls en workshop inom förskola/skola kring energismartare offentliga storkök. Arbetet har fortsatt under året. Energismartare storkök behöver arbetas med inom äldreomsorgens storkök under år 2025.	

Folkhälsoprogram

Ystads kommuns Folkhälsoprogram fokuserar på de sociala aspekterna av hållbar utveckling. Folkhälsoprogrammet ska tillsammans med Miljöprogrammet bidra till att kommunen uppnår det av riksdagen antagna Generationsmålet som lyder: "Ystads kommun överlämnar till nästa generation ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför kommunens, regionens eller Sveriges gränser."

Programmet är vägledande och beskriver den önskvärda utvecklingen av Ystads kommun fram till och med år 2025. Det övergripande målet för hållbarhetsarbetet är formulerat "Hållbara, attraktiva livsmiljöer och förutsättningar för en god jämlik hälsa och livskvalitet i hela kommunen". Det övergripande målet och de fem strategiska målen med tillhörande inriktningar är utgångspunkten för kommunens folkhälsoarbete och innefattar de viktigaste bestämningsfaktorerna för hälsa, dels på en strukturell nivå, t ex inkomstfördelning, jämlikhet, demokrati och delaktighet, dels levnadsvanorna, t ex matvanor, fysisk aktivitet, alkohol och tobak.

Går vi mot förbättrad folkhälsa?

Med folkhälsa avses befolkningens hälsotillstånd, både med hänsyn till nivå och fördelning. En god folkhälsa innebär alltså inte bara en god hälsa generellt i befolkningen, utan även att hälsan är jämnt fördelad mellan olika grupper i samhället. På individnivå kan ohälsa ofta tyckas inträffa slumpartat, men på befolkningsnivå finns det tydliga samband med livsvillkor (exempelvis utbildning, sysselsättning, ekonomi och boende) och levnadsvanor. Sambanden är komplexa och behöver ses i ett sammanhang. Ohälsa har sociala och ekonomiska orsaker, men medför även sociala och ekonomiska konsekvenser. En god folkhälsa är ett centralt politiskt mål och är en viktig del av en hållbar utveckling. Sett ur ett globalt perspektiv är folkhälsan i Sverige god, samtidigt ökar skillnaden i hälsa mellan olika grupper i samhället.

I detta bokslut redovisas de senast tillgängliga siffrorna inom respektive mål. Periodiciteten skiftar dock och inom vissa områden är det ett eftersläp på statistiken. Vid indikatorerna visas om trenden är positiv, otydlig eller negativ jämfört med den föregående undersökningen samt i de fall där det är möjligt redovisas om det finns skillnader mellan könen.

Mål 1. Jämlika möjligheter till delaktighet, inflytande och mänskliga rättigheter

Kommentar

Bedömningen är att målet delvis uppfyllt. Detta beror på att det finns både positiva och negativa trender bland indikatorerna och det skiljer sig åt mellan målets tre strategiska inriktningar. Flera av de aktiviteter som görs kopplat till målet är långsiktiga satsningar som handlar om förändrade arbetssätt och bättre systematik för att möta och delaktiggöra olika målgrupper och där effekterna förväntas att synas på sikt.

Mänskliga rättigheter och allas lika värde
I SCB: s medborgarundersökning som genom förts 2021, 2023 och 2024 framgår att invånarnas upplevelse av att kommunen arbetar aktivt mot diskriminering har försämrats från 38 till 28 procent sedan föregående mätning, vilket även är sämre än snittet för riket (33). Även upplevelsen av att som ystadbo kunna vara dem man är och att leva sitt liv som man vill har försämrats något från 93 till 91 men är bättre än riket (87).

Skapa delaktighet och involvera fler
Det finns olika vedertagna åtgärder som kommuner kan använda för att involvera kommunmedborgare för att ta tillvara på deras åsikter under mandatperioden. Hit räknas möjligheter för kommuninvånare att lämna medborgarförslag, att kommunerna använder sig av medborgarråd eller medborgardialoger samt om de genomför medborgarundersökningar. I Ystad används sedan hösten 2023 medborgarinitiativ som ersätter det tidigare "Ystadförslaget" Syftet är att handläggningen ska bli snabbare och mer effektiv. Antalet medborgarförslag (oavsett benämning) har fluktuerat sedan år 2019 mellan 47 som lägst och 61 som högst. Under 2024 har antalet varit 50 st vilket är en minskning från 2023 men i snitt med övriga år. Invånarnas uppfattning om möjligheten att påverka kommunens utveckling har försämrats något från 33 till 26 vilket är lägre än riket (34). Samtidigt har delaktighetsindexet fortsatt förbättras och är det högsta (67) sedan 2019. Detta kan delvis bero på att förändringar gjorts men även att frågorna i viss mån lämnar utrymme för tolkning.

Trygg och säker kommun
Skolelevers upplevelse av att känna sig trygga ute på stan och på allmän plats är i stort sett i linje med föregående mätning. Generellt sett upplever sig flickorna mer otrygga i dessa miljöer oavsett ålder vilket följer trenden för Skåne. I Ystad har andelen flickor i gymnasiets åk 2 som känner sig trygga minskat samtidigt som andelen ökat något hos flickorna i åk 9. Den upplevda tryggheten är dock något högre i Ystad än snittet för Skåne. Resultatet i medborgarundersökningen visar att något färre ystadbor (80) än vid tidigare mätning anger att de är trygga i sitt bostadsområde när det är mörkt. Andelen är dock högre än snittet för riket (78).

Observera att indikatorerna till målet har olika periodicitet och att det finns eftersläp i statistiken. Då Region Skånes Folkhälsoenkät (vuxna) inte genomförts finns ingen ny statistik för denna grupp att redovisa.

Agenda 2030

Mål 3. Hälsa och välbefinnande
Mål 5. Jämställdhet
Mål 10. Minskad ojämlikhet
Mål 11. Hållbara städer och samhällen
Mål 16. Fredliga och inkluderande samhällen

Mänskliga rättigheter och allas lika värde

Beskrivning

Ystads kommuns verksamheter bygger på de mänskliga rättigheterna och ett icke-diskriminerande förhållningssätt ska användas i verksamheterna, lika god service, vård och omsorg ska ges till alla som bor och vistas här. Att göra jämlikt innebär att anpassa verksamheterna på ett sådant sätt att de motsvarar olika människors olika behov och förutsättningar. En god kunskap hos förtroendevalda och medarbetare om de mänskliga rättigheterna är avgörande, både ur ett främjande perspektiv, men också för att inte diskriminera och kränka de mänskliga rättigheterna. Förtroendevalda och medarbetare som har direktkontakt med medborgare, elever, patienter och brukare bör utbildas och fortbildas i de mänskliga rättigheterna och i ett sådant förhållningssätt. Ystads kommuns förskolor och skolor ska med utgångspunkt i verksamhetens lika behandlingsplan aktivt och systematiskt arbeta för att lära barn och elever om de mänskliga rättigheterna, både i teori och i praktik samt arbeta för att motverka diskriminering, mobbning och annan kränkande behandling liksom hot och våld.

Indikator	Trend
Invånarnas upplevelse av om kommunen arbetar aktivt för att minska diskrimineringen i samhället	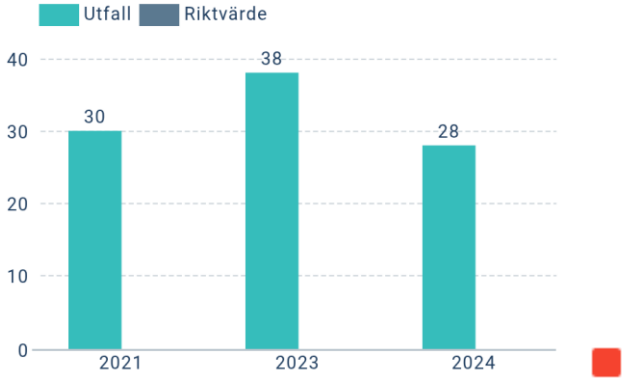
Invånarnas upplevelse av att kunna vara den de är och leva sitt liv som de vill i sin kommun? T.ex. utifrån ålder, kön eller könstillhörighet, sexualitet, religion, etnicitet eller funktionsnedsättning	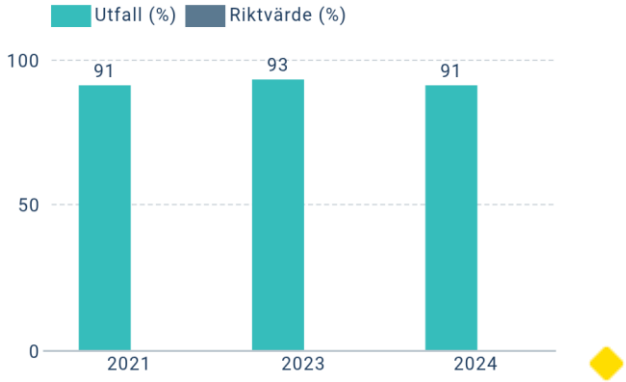

Såhär arbetar vi för att nå målet

Åtgärd	Status	Handlingsplan	Status
Slutföra kompetensutveckling gällande HBTQIA+ i alla verksamheter	Avslutad	Färdigställ utbildning för nyckelpersoner	**Avslutad** Samtliga nyckelpersoner är utbildare och utbildningen tillsammans med SAMKRAFTER är avslutad.
		Verksamheterna slutför workshops i fem steg	**Avslutad med avvikelse** Flertalet verksamheter har genomfört alla stegen i utbildningen men flera har avslutat mitt i.

Åtgärd	Status	Handlingsplan	Status
		Ta fram material som kan användas av verksamheter efter projektets tid	**Avslutad** Digital utbildning finns på intranätet och där finns även mycket bra material för verksamheterna att använda. Även HBTQ-flaggor har köpts in för att visuellt visa våra medborgare vad vi står för.
		Slutrapportera till kommunstyrelsen	**Avslutad** Slutrapporterat i kommunstyrelsen utan anmärkningar

Skapa delaktighet och involvera fler

Beskrivning

I syfte att förbättra och bredda beslutsunderlag ska Ystads kommun verka för ett mer jämlikt medborgarinflytande. Detta ger dem som be rörs en möjlighet att få insyn och att påverka beslutens utformning. Att nå mer resurssvaga grupper samt unga under 18 år, som saknar rösträtt och därmed tillgång till de formella demokratiska processerna, är särskilt viktigt. Social representativitet är en rättvisefråga och en fråga för demokratins legitimitet. Kommunens arbete ska inte bara fokusera på individers rätt till inflytande utan måste även handla om individers politiska organisering, deltagande och förutsättningar för att gemen samt bilda opinion, oavsett kön, socioekonomisk position, funktionsförmåga eller födelseland. Ystads kommun bör sträva efter att skapa för utsättningar för en jämlik representation i de politiska partierna.

Indikator		Trend
Antal medborgarförslag	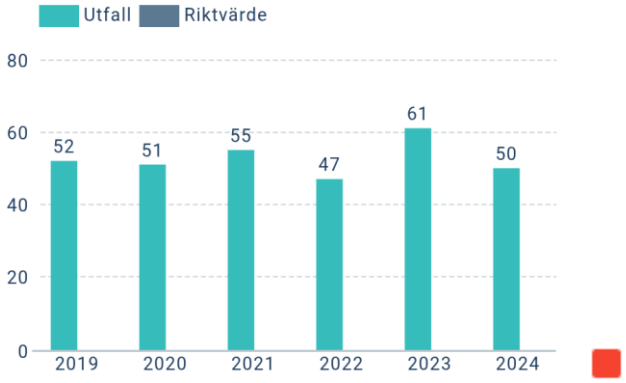	
Delaktighetsindex, andel (%) av maxpoäng	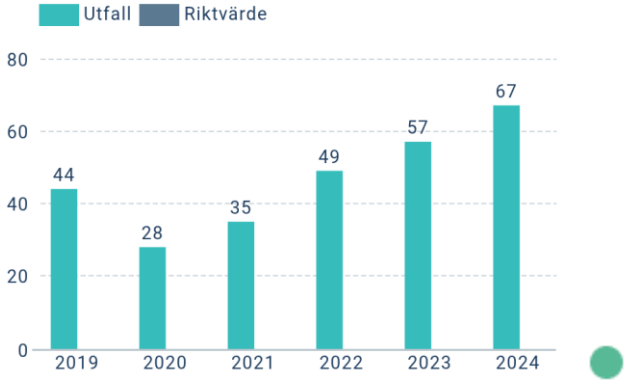	

Indikator	Trend
Invånarnas uppfattning om möjligheten att aktivt delta i arbetet med utveckling av kommunen? andel positiva.	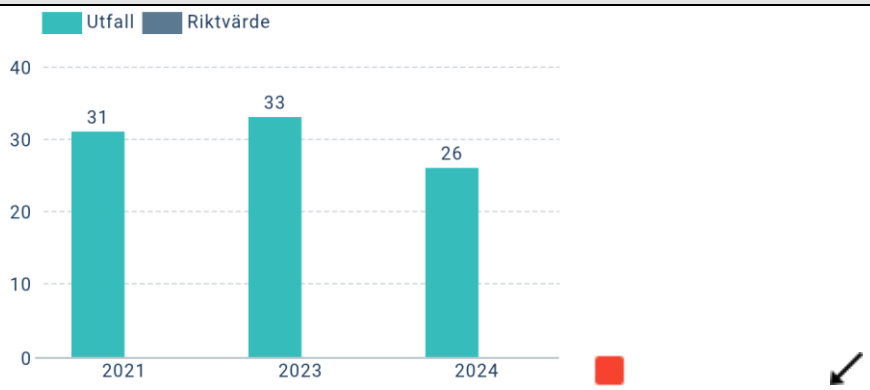

Såhär arbetar vi för att nå målet

Åtgärd	Status	Handlingsplan	Status
Genomföra ungdomsfullmäktige	Pågående	Genomföra Ungdomsfullmäktige under 2024	Avslutad

Kommentar

Ungdomsfullmäktige har haft fyra protokollförda sammanträden under 2024.

Under läsåret har Ungdomsfullmäktige behandlat ärende gällande bland annat:

- Åvallaområdet
- Kundcenter i Ystad
- Kultur- och Fritidspolitiska programmet
- Trafik, skola, trygghet och fritid
- Information av och dialog med kommunpolis
- Skolmat
- Information om säkerhetsläget

I september genomfördes en workshop där demokratilärare och koordinatorer träffades för att diskutera olika vägar för att stärka demokratin och inflytande för barn och unga. I workshopen presenterades tanken om att använda elevråd och ungdomsfullmäktige på ett mer strukturerat sätt vid remissförfarande. Förslaget genomfördes och nu finns det möjlighet för alla nämnder/förvaltningar att via sina koordinatorer ta in synpunkter och åsikter från skolornas elevråd och skolråd.

Nämndernas aktiviteter	
Nämndmål: Vi planerar, erbjuder och utvecklar miljöer som främjar lek och lärande med beaktande av barnens bästa. (Samhällsbyggnadsnämnden)	
Utveckla samverkan och dialog med ungdomsfullmäktige.	Pågående
Kommentar	
Samhällsbyggnadsförvaltningen har deltagit med flera punkter under året. Skolkostenheten har haft dialog kring satsningar som blivit möjliga genom utökad budget, projektledaren för Åvallaparken har informerat om projektet och stadsarkitekten har informerat om framtagande av nytt stadsmiljöprogram. Ungdomsfullmäktige har även skickat in medborgarinitiativ som har besvarats av nämnden. Nya former för fördjupad dialog med enskilda klassråd har tagits fram.	
Genomföra dialogarbete med barn inom projektet för nytt Stadsmiljöprogram	Avslutad
Kommentar	
Dialogprojekt i samverkan mellan stadsarkitekt, konstmuseet och förskolan Kosmos har genomförts tillsammans med 8 barn. Två platsbesök och två miniworkshops med syfte att involvera barnens syn på stadsmiljön i programarbetet.	
Nämndmål: Vi möter intressenter med lyhördhet, enkelhet och snabbhet. Genom kvalitativ och effektiv kommunikation är det enkelt att följa var i processen varje ärende är och orientera sig i det som pågår inom Ystads samhällsbyggande. (Samhällsbyggnadsnämnden)	

Pröva nya former för medborgardialog för att nå ut till fler, bland annat genom att använda sociala medier i samarbete med kommunikationsavdelningen.	Pågående
Kommentar I samband med samråd för detaljplaner för polishuset och Gamla Rådhuset har planenheten använt sig av sociala medier för att nå allmänheten och få synpunkter. Vidare möjligheter som sociala medier ger utvecklas. Två informationsmöten inför samråd om upphävandet av detaljplanerna, varav ett digitalt, genomfördes i november.	
Nämndmål: Med lyhördhet mot förväntan ger vi daglig service till våra invånare så att deras vardag underlättas och våra miljöer upplevs funktionella och attraktiva. (Samhällsbyggnadsnämnden)	
Regelbundna samverkansmöten, två per år, med HSO tillgänglighetsråd och YPR pensionärsråd.	Pågående
Kommentar Under 2024 har två möten HSO och YPR samt presidier för MYN och SAM genomförts. Frågor som diskuterats har bland annat varit utvecklingen av Åvallaparken, kommande cykelplan och kollektivtrafik.	

Trygg och säker kommun

Beskrivning

Ystads kommun ska vara en trygg och säker kommun för alla som bor eller vistas i kommun en. Kommunen ska bidra till att människors förmåga att skydda sig själv och andra, miljön samt sin och andras egendom är hög. Ystads kommun ska tillsammans med andra aktörer arbeta för att främja frihet från hot och våld. Arbetet med mäns våld mot kvinnor och insatser för att motverka hedersrelaterat våld bör vara särskilt prioriterat då detta i hög utsträckning också drabbar barn.

Indikator	Trend
Trygg utomhus i sitt bostadsområde när det är mörkt ute, andel procent (%).	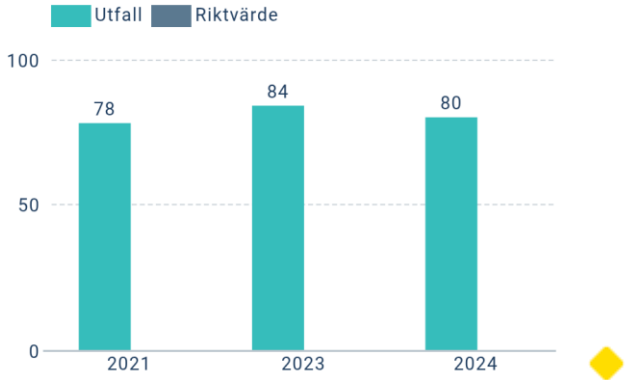
Trygg ute på stan, på allmän plats, andel procent (%) Indikator fördelad på kön och åk	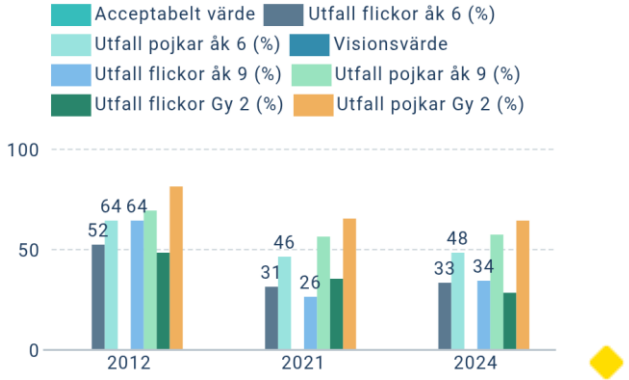

Såhär arbetar vi för att nå målet

Åtgärd	Status	Handlingsplan	Status
EST (Effektiv samordning för ökad trygghet)	Pågående	Utse deltagare i analysgrupp	Avslutad
		Genomföra EST enligt plan	Pågående
Kommentar Effektiv samordning för trygghet (EST) är en arbetsmetod som används som en del i det kunskapsbaserade trygghetsskapande arbetet i Ystads kommun. Arbetet bygger på samverkan mellan kommun, polis och andra aktörer. Arbetet leds av säkerhetsavdelningen och syftet är att skapa en gemensam lägesbild som ligger till grund för att prioritera och samordna insatser mot otrygghet i samhället. Arbetsmetoden är ett komplement till det övriga långsiktiga arbete som bedrivs hos respektive verksamhet.			
Genomföra årlig krisberedskapsvecka	Avslutad	Genomföra beslutade aktiviteter under Krisberedskapsveckan	Avslutad
Kommentar Beredskapsveckan är en temavecka och kommunikationsinsats vecka 39 varje år. Veckan leds av MSB och genomförs av många aktörer samtidigt i syfte att stärka motståndskraften hos invånarna. Temat 2024 var "Sätt igång!"			

Nämndernas aktiviteter	
Nämndmål: Ystads medborgare ska erbjudas en trygg och attraktiv livsmiljö för en ökad andel friska, aktiva och självständiga medborgare (Socialnämnden)	
Utveckla gemensamt uppdrag för att arbeta samordnat med våld i nära relationer och hedersrelaterade frågor	Pågående
Kommentar Uppdraget är påbörjat och kommer att slutföras under 2025. En strategutbildning i universell våldsprevention via Länsstyrelsen kommer att ske löpande under året 2025 vilket slutligen kommer att mynna ut i en övergripande plan. Förvaltningen har representanter ute i verksamheterna för att sprida information och kunskap.	

Mål 2. Jämlika livsvillkor genom hela livet

Kommentar

Bedömningen är att målet bedöms delvis uppfyllt. Detta beror på att det finns såväl positiva som negativa trender, skillnader i den köns- och åldersuppdelade statistiken samt att det skiljer sig åt mellan målets strategiska inriktningar. Samtidigt sker ett omfattande och framgångsrikt arbete i verksamheterna för att systematiskt förbättra livsvillkoren för barn och unga och öka kvaliteten ytterligare inom äldreomsorgen. Resultaten av dessa arbeten följs dock upp separat och effekterna syns sannolikt först på längre sikt.

Bra start i livet
Detta är första året som antal gjorda prövningar av Barnets bästa följts upp. Totalt i samtliga nämnder har 45 prövningar gjorts under 2024 och antalet varierar stort mellan nämnderna. Arbetet med utbildningar i prövning av barnets bästa utifrån den beslutade riktlinjen har fortsatt. Andelen elever som har kännedom om sina rättigheter enligt barnkonventionen har generellt ökat i samtliga årskurser mellan 2012 och 2021. I resultaten 2024 har det dock minskat i åk 6 och åk 9 men fortsatt att öka något i gymnasiets åk 2. Mest markant är minskningen i åk 9. En anledning till ökningen 2021 kan vara att Barnkonventionen inkorporerades som svensk lag år 2020. Andelen invånare 0-19 år med låg ekonomisk standard ökade något mellan 2022 och 2023 och är därmed tillbaka på samma nivå som 2021 (12), dock fortfarande betydligt lägre än för riket som helhet (17). Ingen motsvarande ökning syns dock för riket som helhet.

Ökat arbetsdeltagande - ett arbetsliv för alla
Hos andelen personer som lämnat etableringsuppdraget och börjat arbeta syns en minskning. Det är första året sedan 2017 som Ystads resultat ligger under riksgenomsnittet vilket ger en negativ indikation. En analys utifrån resultatet är att det krävs mer riktade insatser och resurser för att hjälpa nyanlända in i arbete eller studier, samtidigt som det är färre som anländer blir det en utmaning för utbildningsanordnarna att erbjuda individanpassade utbildningar. Andelen unga 16-24 år som varken arbetar eller studerar har fortsatt minska (3,8) och är lägre än snittet för riket (5). Andelen vuxna med långvarigt ekonomiskt bistånd, har fortsatt att minska något och även om minskningen även syns för riket som helhet ligger Ystad betydligt lägre än riket (1,02). Andelen deltagare som börjat arbeta eller studerat vid avslut i kommunens arbetsmarknadsverksamhet har markant förbättrats mellan 2021 och 2022, en viss försämring har skett mellan 2022 och 2023 men resultatet är bättre i jämförelse med ovägt medel för alla kommuner (40). Andelen ej återaktualiserade personer i försörjningsstöd har ökat något (72%) jämför med samma period förra året (71%). Resultatet är dock fortfarande sämre än riksgenomsnittet.

Åldrande med livskvalitet utifrån den enskildes förutsättningar och behov
Resultatet i brukarnas bedömning gällande bemötande, förtroende och trygghet i särskilt boende äldreomsorg visar att 88 procent (medelvärde) har svarat "Ja, alltid" eller "Oftast" på frågan om de får ett bra bemötande från personalen, "Mycket tryggt" eller "Ganska tryggt" på frågan om de är trygga med personalen, samt "Ja, för alla" eller "Ja, för de flesta" på frågan om de har förtroende för personalen som kommer hem till dem. Ystads värde är marginellt högre än för riket.
Resultaten i brukarnas helhetsbedömning av hemtjänst inom äldreomsorg har haft en nedåtgående trend sedan 2018 då mätningen visade 93 procent. Orsaken till den nedåtgående trenden är enligt Social omsorgsförvaltningen svår att fastställa, med hänvisning till pandemin och omsättningen av brukare, vilket har påverkat resultatet. Socialnämnden genomförde i höstas en nulägesanalys av hemtjänst, särskilt boende, funktionsnedsättning och socialpsykiatri som identifierar de områden som verksamheterna behöver fokusera på framöver. Det antal personal som en hemtjänsttagare möter under 14 dagar har ökat något, från 14 till 15, värdet är dock fortfarande lägre än för riket (16).

Det saknas indikatorer till de strategiska inriktningarna, *Jämställt föräldrastöd* och *Förbättra för den breda gruppen som redan är på arbetsmarknaden.* Observera att indikatorerna till målet har olika periodicitet och att det finns eftersläp i statistiken.

Agenda 2030

Mål 3. Hälsa och välbefinnande
Mål 4. God utbildning för alla
Mål 5. Jämställdhet
Mål 8. Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt
Mål 10. Minskad ojämlikhet

Bra start i livet

Beskrivning

Ystads kommun ska aktivt arbeta för att införliva barnkonventionen i det dagliga arbetet. Kommunen ska skapa, stötta och stärka en god start i livet genom att säkerställa alla barns rättigheter att utifrån sina villkor och behov utveckla sina förmågor. Metoder som erbjuds barn och föräldrar ska sätta barnets bästa i första hand och medel ska stärka en trygg uppväxt. Ystads kommun ska ha en väl utvecklad och fungerande samverkan mellan förskola, skola, barn- och elevhälsa, hälso- och sjukvård och socialtjänst. Detta för att säkerställa att barn med behov av samordnade insatser från olika aktörer tidigt får rätt stöd och att föräldrar inte blir samordnare för dessa. Hälsofrämjande och förebyggande insatser är viktiga för individen men även för att skapa en samverkan som fungerar över tid. Ansvaret för att skapa en förtroendefull, medskapande och ändamålsenlig samverkan är gemensamt för alla berörda verksamheter. Medarbetaren ska ges möjlighet till gemensam kompetensutveckling och arbeta för att varje barn tidigt ska få rätt hjälp vilket innebär att uppdraget sträcker sig längre än den egna verksamhetens ansvar.

Indikator	Trend
Invånare, 0-19 år, med låg ekonomisk standard, andel (%)	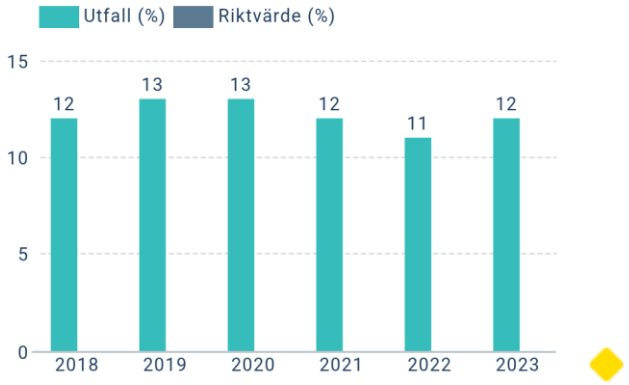
Antal genomförda prövningar av Barnets bästa	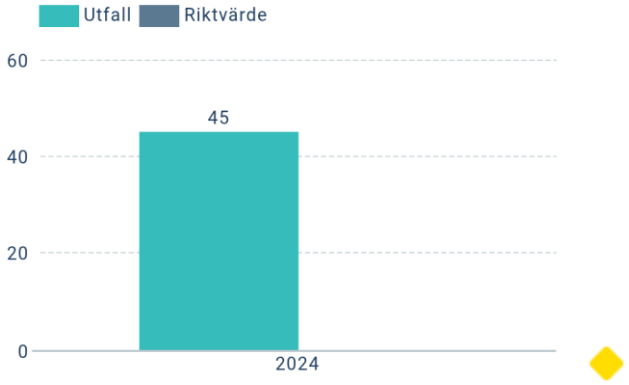
Vet vilka rättigheter jag har enligt barnkonventionen, andel procent (%)	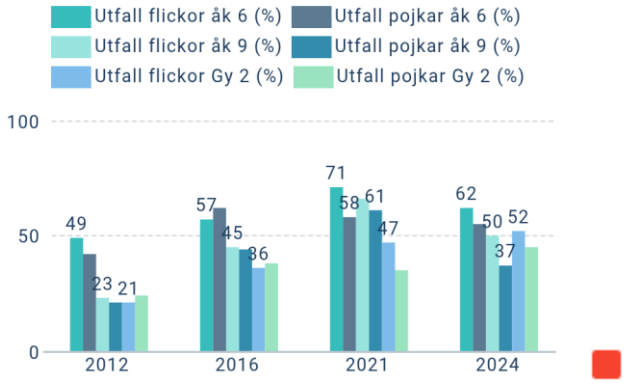

Såhär arbetar vi för att nå målet

Åtgärd	Status	Handlingsplan	Status
Införa Backa barnet i alla verksamheter som har barn eller barn som anhörig	Pågående	Färdigställ projektplan och budget	Avslutad
Kommentar Implementeringen av Backa barnet fortsätter inom Utbildningsförvaltningen och Social och omsorgsförvaltningen. Under året har de privata förskolorna gått med i Backa barnet och verksamheterna inom Kultur och fritidsförvaltningen är med i större utsträckning. Fokus för 2025 är att få de privata skolorna samt föreningslivet att gå med i Backa barnet.		Införa Backa barnet i kommunala förskolor, skolor, ungdomens hus, badet och fler enheter inom IFO	Pågående
		Kommentar Under 2024 har fortbildning i Backa barnet fortsatt för personal, nyanställd personal samt för personal i privata förskola. Det har genomförts sex utbildningar i tidiga tecken samt två i Barnteam och två i Individuella barnteam. Totalt har 273 personer utbildats under året. Efter årsskiftet gjordes en information kampanj till barn och vårdnadshavare i syfte att konkret och enkelt förklara för vårdnadshavarna vad Backa barnet är, varför det finns och hur det funkar. Förskolor och skolor har i olika hög utsträckning informerat om Backa barnet på föräldramöte. Verksamheterna upplever att mer kommunikation till vårdnadshavare behövs. Under våren gjordes en ny uppföljning av arbetet och modellen justerads. Nytt material som tagit fram är handledningskort för familjehem och samtalskort för placerade barn, klossar och balansgångsorm för yngre barn samt bildstödsmaterial. Verksamheterna har fått extra personella resurser och stöd i implementeringen.	
		Backa barnet används metodtroget i verksamheterna	Pågående
		Kommentar Under 2024 har lokal styrgrupp haft fokus på skav i införandet, var fungerar det inte och varför? Detta har de gjort genom att arbeta med interna processer och integrera modellen i ordinarie arbetsprocesser. Skolan har tex arbetat med att få all dokumentation gällande Backa barnet i Pro Renata, många av de kommunala verksamheterna har uppföljning av Backa barnet löpande på ledarforum/teamträffar samt Ungdomens hus interna process är framtagen och förankrad. Handledning för nyckelpersoner har genomförts under fem tillfällen för mellan 40-70 deltagare där frågor om nyheter i modellen, dokumentation, spridning av information mm hanteras. Det har även genomförts fortsatt kompetensutveckling för nyckelpersoner och utvald personal under hösten tillsammans med Björn Tingberg forskare inom försummelse. Införandeteamet arbetar kontinuerligt med att stödja enheter att arbeta metodtroget med Backa barnet och utveckla verktyg för att underlätta användandet av modellen i vardagen så som Ommej och Barnduk.	
		Uppföljning och utvärdering för att säkra att Backa barnet används på det sätt som är avsett	Pågående

Åtgärd	Status	Handlingsplan	Status
		Kommentar Backa barnet utvärderades under april-juni 2024 och justerades inför uppstarten i alla kommunala förskolor och skolor i augusti. Årets utvärdering visar tydligt att allt färre justeringar behöver göras i modellen. Utvärderingen synliggör att det nu i högre grad handlar om införande och förändring av arbetssätt och kultur för att börja närma oss den omställning i offentlig sektor som Backa barnet är en del av och driver. Det stora som justerades efter utvärderingen var: Samtalskorten för vårdnadshavare, skattningsformulär gjorde om och fick nytt namn och innehåll - Barnteamets bedömning samt justeringar av Barnets plan.	
		Ommej in i Backa barnet	Pågående
		Kommentar Att genomföra Barnsamtal med hjälp av Ommej upplevs positivt av medarbetarna då de får ett bättre underlag för samtalet. Det är också positivt att Om mej ställer breda och icke ledande frågor samt att appen är anpassad för barn som har svårt med direkt kommunikation. Det som upplevs som svårigheter är att sammanflätningen med Backa barnet behöver utvecklas ytterligare, finns tidsbrist för implementeringen samt en oklar ansvarsfördelning mellan användare.	
		Gemensam digital samplanering, Backa barnet	Pågående
		Kommentar Strukturerna är uppbyggda i Prorenata och personal i Västerportskolans Barnteam är inne och testar arbetssättet.	
Etablera familjecentral i Ystad	Pågående	Teckna förgävesantal med Enrax	Avslutad
Kommentar Under 2024 har Region Skåne beslutat att inte etablera familjecentral tillsammans med Ystads kommun på grund av ekonomiska skäl. Arbetet med etablering av familjecentral har däremot fortsatt tillsammans med Capio, där det tecknats hyresavtal med Industrifastigheter. Tidsplanen är att familjecentralen kan öppna under 2025.		Ta del av preliminär hyresnivå för fastigheten	Avslutad
		Undersök möjliga lokaler tillsammans med Region Skåne	Avslutad med avvikelse
		Kommentar Region Skåne kommer inte skriva under samverkansavtalet med Ystads kommun gällande nytt lokalsök. Detta då de inte längre har ekonomiska förutsättningar för att etablera familjecentral i Ystad.	
		Ta beslut om etablering eller ej	Avslutad
		Kommentar Beslut fattat att etablera familjecentral i Bommen 1 tillsammans med Capio närsjukvård AB. Tidsplanen är att familjecentralen kan öppna under slutet av 2025.	
Akvariefiskar på Backaskolan	Pågående	Pedagoger använder miljön runt akvariet som extra	Pågående

Åtgärd	Status	Handlingsplan	Status
		anpassning för de elever som har behov	
Kommentar Arbetet med att inkludera akvariefiskarna i Backa skolans elevhälsoarbetet pågår enligt plan. Fler och fler klasser använder det och flera elever har tillgång till akvariet som en extra anpassning.		***Kommentar*** Samtlig personal har informerats om syfte och mål med akvariet kopplat till de mål som har formulerats i projektet "Akvariefiskar på Backaskolan". Information har kontinuerliga följts av påminnelser för att säkerställa att samtlig personal, inklusive elevhälsoteam, är medvetna om möjligheten att använda akvariet i skolans elevhälsoarbete.	
		Elever i behov involveras i omsorgen kring fiskarna	Pågående
		Kommentar 40 % av årskurserna använder i nuläget akvariet i sitt arbete med extra anpassningar. Ytterligare en årskurs använder akvariet som en aktivitet för de elever som har låst sig och har behov av att bryta negativa tankar, även om det i denna årskurs inte har skrivits in som en extra anpassning. Vi ser att det främst är mellanstadiet som använder akvariet i elevhälsoarbetet. Vår analys av detta är att detta främst beror på placeringen av akvariet. Här behöver vi stötta våra kollegor i att se möjligheter trots att den fysiska tillgängligheten inte är lika god för f-3 som för 4-6.	
		Informera till all pedagogisk personal	Pågående
		Kommentar Vad gäller att skapa en lugn och behaglig atmosfär i skolbiblioteket uppger personalen att man ser att elever och personal stannar upp ett tag vid akvariet och tar det lugnt. Man ser också ett omhändertagande från elevernas sida t. ex. genom att några fiskar har fått namn. "Det är väldigt trevlig och ger ett liv i biblioteket" är en kommentar från personalen.	
Utveckla samverkan för placerade barns skolgång			Pågående
Kommentar Samverkansarbetet med placerade barns skolgång har fortsatt under året men mer måste göras för att placerade barn ska ha samma rätt till skolgång som de barn som inte är placerade. Kartläggningen för hur arbetet kan utvecklas är klar och BUSO har beslutat att ge ett fortsatt uppdrag att i projektform arbeta fram en form för att tillsammans mellan förvaltningarna anställa en skolsamordnare.			
Utreda förutsättningarna för att genomföra fler intensivutredningar på hemmaplan			Avslutad
Kommentar Den utarbetade modellen för utredning på hemmaplan är utformad, modellen avser barn som är i behov av utredning genom placering utanför hemmet och syftar till att utreda hela barnets situation samt innehåller rekommendation för vidare insats avseende boendesituation, behandling och skolsituation. Sammantaget visar det sig att det är för många delar i utredningen som är svåra att lösa i befintlig verksamhet. Intensivutredningar ger också väldigt mycket information som berörda verksamheter redan har vilket upplevs onödigt. Frågan om BUP:s roll behöver fortsatt diskuteras då kommunen inte klarar av att utföra uppdraget själva och BUP har svårt att göra sina delar pga. arbetsbelastning. Arbetsgruppen har kommit fram till att Ystad ej ska gå vidare med förslaget om att utreda på hemmaplan utan köpa tjänsten externt vid behov, då den omfattande förändringen samt tidsåtgången för socialtjänst och barn-och elevhälsan är inte förenligt med uppdragets omfattning			

Åtgärd	Status	Handlingsplan	Status
Psykisk hälsa på Källan			Avslutad
Kommentar Projektet på Källan är avslutat men kommer leva kvar under lång tid framöver i hur personalen möter och bemöter barnen i verksamheten. Barnen på Källan har varit med i arbetet utifrån delaktighet och inflytande i form av trygghetsvandringar och barnsamtal vilket har lett till bättre mottagande av nya barn och övergångar mellan avdelningar. De har även arbetat med "oskrivna regler" som antingen ska bli riktiga regler eller tas bort för att göra det tydligare för barnen om vad som förväntas av dem eller inte.			
Erbjuda barn och unga YAM			Pågående
Kommentar Under året har åtta personal utbildats i att hålla i YAM, då det inte var i enlighet med modellen att ha anställda instruktörer från annan aktör än kommunen kunde inte planerad insats tillsammans med studieförbunden genomföras. Därmed valde Kultur och fritidsförvaltningen att inte längre delta i projektet och då tog Barn och elevhälsan och Öppenvårdsenheten över ansvaret för projektet. Under hösten har det genomförts löpande planering med Region Skåne. Under våren 2025 kommer det genomföras YAM i årskurs 7-9 på Västerport och Norrport samt två klasser i årskurs 1 på Ystad Gymnasium. På högstadiet kommer YAM ske i anslutning till skoldagens slut och anmälan är frivillig. För gymnasiets del kommer YAM ske inom ramen för timplanen.			
Utreda de yngsta barnen enligt ADBB			Avslutad
Kommentar Utbildningen av två socialsekreterare har sammantaget gett en fördjupad kunskap kring de minsta barnen. Även utredningsförfarandet grundas numera i högre utsträckning på mer evidensbaserad kunskap än tidigare. Fortsatt implementering kommer verksamheten att ta ansvar för inom ordinarie verksamhetsutveckling.			
Digital utbildning i Barnteam och Individuella barnteam			Pågående
Kommentar Allt material i Backa barnets lärplattform är uppdaterat efter att modellen justerades i augusti. Nytt studiebesök för Barnteam har filmats och utbildning i sekretesslagstiftningen kommer till våren.			
Genomföra utbildningar i Prövning av barnets bästa			Avslutad
Kommentar Fyra utbildningar i prövning av barnets bästa har genomförts under våren 2024. Under hösten har utbildningar behövt ställas in pga för få anmälda deltagare. Samtidigt har verksamheter under hösten i högre grad efterfrågat utbildningar på APT och verksamhetsträffar. En snabb överblick av de prövningar som gjorts visar stora skillnader i kvalitet mellan de tjänstepersoner som deltagit i utbildningar och de som inte gjort det.			

Jämställt föräldrastöd

Beskrivning

Ystads kommun ska erbjuda ett jämställt och likvärdigt föräldrastöd av hög kvalitet i syfte att underlätta för föräldrar att stödja barnets utveckling. Detta görs genom att anpassa och utveckla arbetet utifrån språkliga, kulturella och sociala situationer, men även sett till tid och geografi för att öka tillgängligheten. Föräldrastöd ska erbjudas i olika nivåer, universellt (för alla), selektivt (för riskgrupper), och indikerat (individuellt för familjer med stora och identifierade problem). För ökad likvärdighet ska förskola och skola kunna fungera som arena för föräldrastöd.

Åtgärd	Status	Handlingsplan	Status
Erbjuda föräldrar Föräldraskapsstöd i Sverige (FÖS)	Avslutad	**Erbjuda två grupper av FÖS per termin**	Avslutad
Kommentar Från och med 2025 avslutas FÖS finansieras som ett		***Kommentar*** Under 2024 har det erbjudit en grupp inom SFI och en	

Åtgärd	Status	Handlingsplan	Status
projekt av Länsstyrelsen. BUSO har beslutat att Ystads kommun ska fortsatt erbjuda FÖS i kommunen och att det Öppenvårdsenheten som ansvarar för att gruppen genomförs. Anledningen till fortsättningen är att det är en viktig målgrupp att nå för att tex kunna stärka deras föräldraförmåga, integrera dem i samhället, avdramatisera socialtjänsten och tidigt få in barn i förskolan.		grupp för allmänheten. Ingen anmälde sig till den för allmänheten men gruppen tillsammans med SFI genomfördes enligt plan.	
		Tillse att det kontinuerligt finns gruppledare till FÖS	Avslutad
		Kommentar Fyra gruppledare utsedda	
Erbjuda barn och föräldrar jämlik och tillgänglig gruppverksamhet	Pågående	**Planera våren och höstens grupper inkl bemanning**	Avslutad
Kommentar Ystads kommun har ett bra utbud av gruppverksamhet för barn och föräldrar och flera olika grupper erbjuds varje termin. Den stora utmaningen är att få barn och föräldrar att anmäla sig. Under 2024 har det gjorts en satsning på kommunikation riktad till barn och föräldrar och denna satsning har visat goda effekter men det är fortfarande för få barn och föräldrar som deltar i grupperna. Flertalet barn och föräldrar som deltar i grupper är mycket nöjda och uppger att de har användning av det de lärt sig i sin vardag.		***Kommentar*** Under våren planerades det att genomföra följande grupper: COPE - barn, COPE barn digital samt COPE tonår. Även BiFF, Macken, Skilda världar och COS-P planerades att genomföras. Under hösten planerades det att genomföra följande grupper: COPE- barn och tonår, BiFF, Skilda världar och COS-P.	
		Fortsatt utveckla digital anmälan	Avslutad
		Utvärdera årets grupper	Avslutad

Ökat arbetsdeltagande - ett arbetsliv för alla

Beskrivning

Ystads kommun ska motverka diskriminering och minska inträdeshinder för att underlätta för särskilt utsatta grupper att ta sig in på arbetsmarknaden. Kommunen ska tillsammans med andra aktörer arbeta för att matcha de krav som arbetslivet ställer mot de kunskaper, kompetenser och förmågor som finns i arbetskraften. Alla ska ges samma förutsättningar att göra studie- och yrkesval som inte är traditionellt könsbundna och ha möjlighet till att delta i ett arbetsliv fritt från diskriminering.

Indikator	Trend
Lämnat etableringsuppdraget och börjat arbeta (status efter 90 dagar)	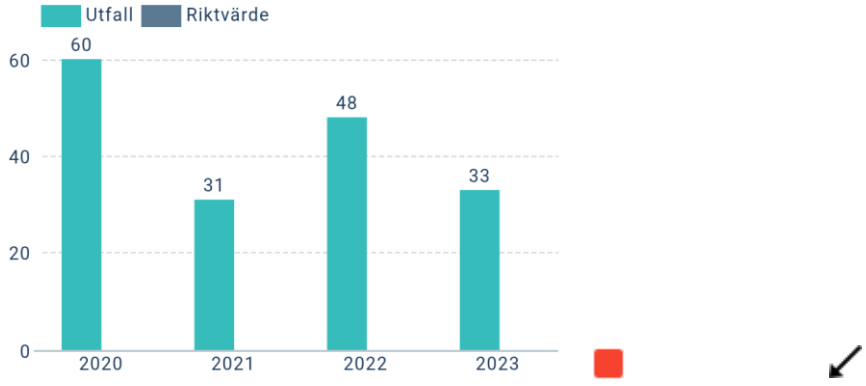

Indikator	Trend
Vuxna biståndsmottagare med långvarigt ekonomiskt bistånd, andel (%) av befolkningen	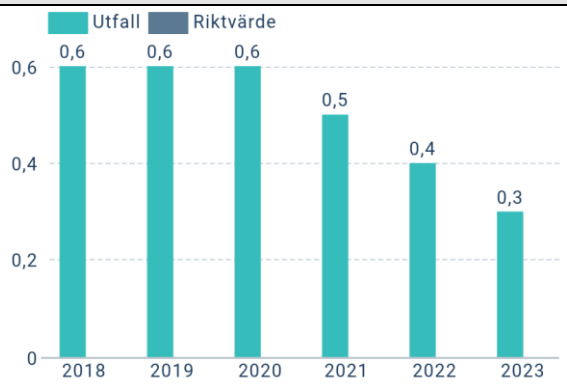
Invånare 16-24 år som varken arbetar eller studerar, andel (%)	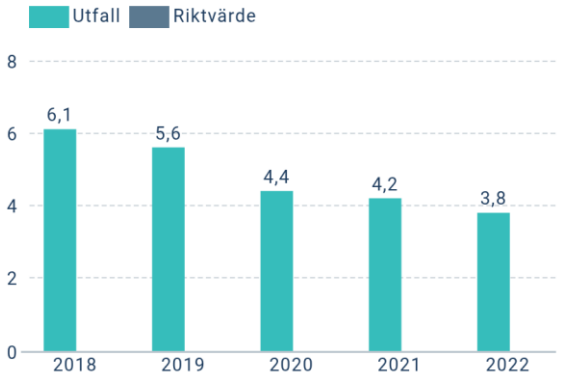
Ej återaktualiserade personer med försörjningsstöd ett år efter avslutat försörjningsstöd andel %	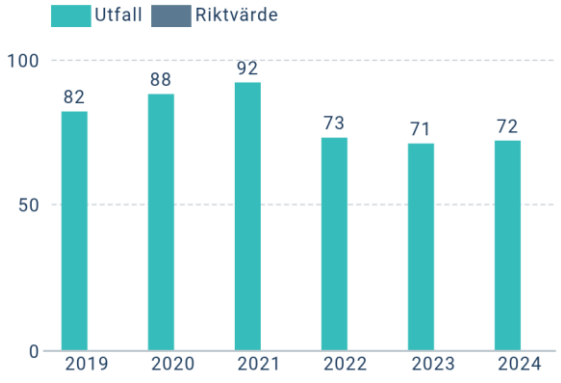
Resultat vid avslut i kommunens arbetsmarknadsverksamhet, deltagare som börjat arbeta eller studerat, andel (%)	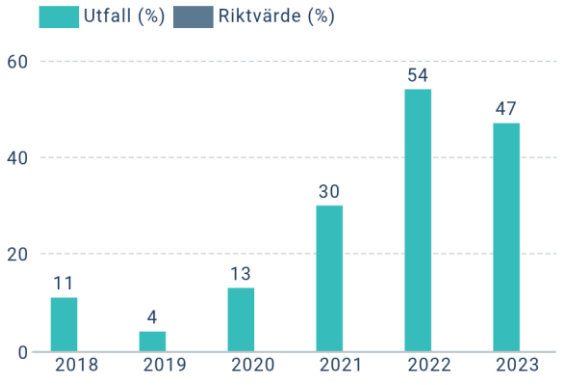

Såhär arbetar vi för att nå målet

Nämndernas aktiviteter	
Nämndmål: Sysselsättningsgraden och den ekonomiska självständigheten för Ystads medborgare ska öka (Socialnämnden)	
Skapa förutsättningar för varje invånare att delta i eget arbete eller studier baserat på individuella förmågor	Pågående
Kommentar	

Funktionsnedsättning & socialpsykiatri: Under året har en deltagare gått från biståndsbedömda insatser för sysselsättning till arbete eller studier. Individ & familjeomsorg: Öppenvård jobbar på individnivå med så kallade "hemmasittare" Under året har några individer efter genomförd insats återvänt till skolgång. AME har i KAA-arbetet fångat upp ungdomar som riskerar arbetslöshet, eller avhopp av studier. Man har nått ett ökat antal deltagare som återgår till studier inkl arbetsmarknadsutbildning.
Främja hållbar kompetensförsörjning med riktade insatser mot bristyrken i samverkan med lokala, regionala och nationella aktörer Pågående
Kommentar Arbetsmarknadsenheten har i samarbete med HVO (bemanningsenheten) arbetat med personer som saknar svenska språkkunskaper. De har med hjälp av Lingio, som är en app som erbjuder digitala kurser i yrkessvenska, och arbetspraktik fått anställning.

Förbättra för den breda gruppen som redan är på arbetsmarknaden

Beskrivning

Ystads kommun ska vara en attraktiv arbetsgivare som erbjuder god psykisk och fysisk arbetsmiljö. Åtgärder som genomförs ska utgå ifrån de uppföljningar och utvärderingar av arbetsförhållande och arbetsmiljö som görs för såväl barn, elever, brukare som medarbetare. Kommunen strävar efter en god kompetensförsörjning och bör möjliggöra flexibla lösningar vid behov av arbetsanpassning, arbetsbyten och pendling.

Till denna inriktning finns i dagsläget inga indikatorer i Hållbarhetsbokslutet

Såhär arbetar vi för att nå målet

Nämndernas aktiviteter
Nämndmål: Ystads medborgare ska erbjudas en trygg och attraktiv livsmiljö för en ökad andel friska, aktiva och självständiga medborgare (Socialnämnden)
Vidareutveckla den förvaltningsövergripande strategin för bemanning- och kompetensförsörjning, och integrera med projektet Hållbart arbetsliv Pågående
Kommentar Förvaltningen arbetar fortsatt utifrån hållbart arbetsliv där heltid som norm är en central del. Bemanningshandboken utvärderas och revideras regelbundet och bemanningsstrategen arbetar aktivt med att stötta verksamheterna i deras schemaläggning och resurshantering. Enhetschefer och samordnare inom FoS har gått schemaakademins utbildning under hösten för att ha rätt verktyg och förutsättningar i schemaarbetet. Styrgruppen för hållbart arbetsliv har fortsatt regelbundna möten.
Implementera och aktivt arbeta med friskfaktorer Pågående
Kommentar Samtliga avdelningar inom förvaltningen arbetar med eller ska påbörja arbetet utifrån sunt arbetslivs friskfaktorer. Flera av verksamheterna har haft workshops och sett resultat av arbetet.

Åldrande med livskvalitet utifrån den enskildes förutsättningar och behov

Beskrivning

Äldres livserfarenhet, kunskap och kompetens är en samhällsresurs som kommunen ska ta tillvara. Ystads kommun ska arbeta för att öka möjligheterna att leva ett självständigt liv längre genom att påverka de sociala, fysiska, psykiska och ekonomiska förutsättningarna för ett åldrande med livskvalitet. Det innebär åtgärder som främjar social gemenskap och stöd, meningsfullhet, fysisk aktivitet och goda matvanor och

som anpassas och utformas utifrån olika äldregruppers behov och förutsättningar. Kvinnors och mäns olika villkor ska särskilt uppmärksammas.

Indikator	Kommentar
Antal personal som en hemtjänsttagare möter under 14 dagar, medelvärde 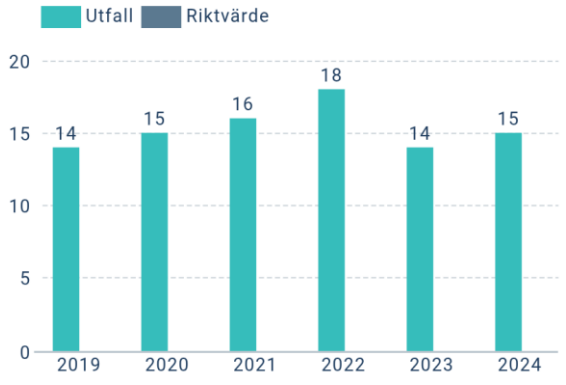	
Brukarbedömning särskilt boende äldreomsorg - bemötande, förtroende och trygghet, medelvärde 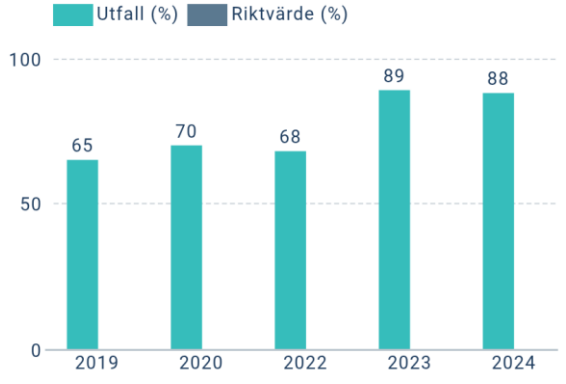	—
Brukarbedömning hemtjänst äldreomsorg - helhetssyn, andel (%) 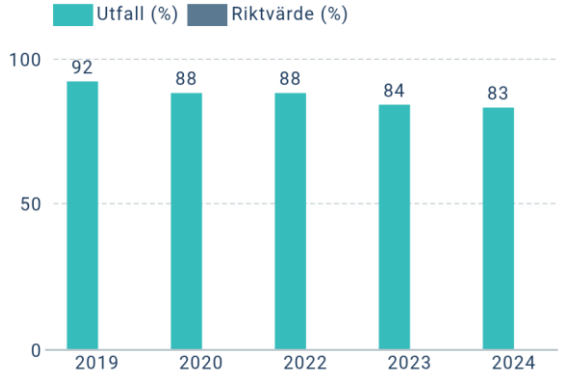	

Såhär arbetar vi för att nå målet

Nämndernas aktiviteter	
Nämndmål: Kvaliteten på de insatser, stöd och service som erbjuds ska kontinuerligt följas och anpassas, för en ökad medborgarnöjdhet (Socialnämnden)	
Genomföra förstudie gällande etablering av en äldrecentral i Ystad	Pågående
Kommentar Beslut har fattats om att Ystad kommer vara pilotprojekt för införande av äldrecentral. Representant från social- och omsorgsförvaltningen har tillsammans med Region Skåne haft workshops. Förvaltningen kommer ha fortsatt kontakt med Region Skåne framåt för att sätta ramarna för pilotprojektet.	

Mål 3. Stärkt hälsofrämjande och förebyggande arbete för att utjämna skillnader i hälsa

Kommentar

Bedömningen är målet inte uppfylls för perioden. Detta beror på att det finns en övervägande andel indikatorer som ger negativa indikationer. Det finns också skillnader i den köns- och åldersuppdelade statistiken. Samtidigt arbetar verksamheterna aktivt inom flera områden, bland annat med att förbättra kunskapen om psykisk hälsa, förbättra helhetsupplevelsen av skolmåltiderna och att ge fler möjlighet till fritidsaktiviteter genom Skol-IF.

Främja goda levnadsvanor
Andelen elever som äter frukost varje dag minskar med åldern och har också minskat över tid mellan mättillfällena. Den största minskningen syns hos elever i åk 9 som nu även är något lägre än snittet för Skåne. Det är generellt färre flickor än pojkar som uppger att de äter frukost.

Gällande daglig fysisk aktivitet har flickornas aktivitet tidigare generellt minskat med åldern och varit betydligt lägre än hos pojkar i samma ålder. Denna trend syns fortfarande men i resultaten för 2024 syns en minskning hos flickor redan i åk 6 samtidigt som det har det skett en markant ökning hos både flickor och pojkar i åk 9 och en mindre ökning i Gy 2.

Vad gäller cigarettrökning syns en fortsatt minskning hos både pojkar och flickor, förutom hos flickor i Gy2. Dock är minskningen svagare än vid tidigare mätningar. Ystads årskurs 9 ligger på samma nivå som Skåne medan Gy åk 2 ligger lägre än Skånesnittet (16% för pojkar och flickor). Samtidigt har en markant ökning skett gällande snusning hos flickorna i åk 9 och Gy 2 som nu i stort sett är uppe i samma nivåer som pojkarna. En motsvarande ökning av fickors snusning syns även på Skånenivå, dock ligger Ystads flickor i åk 9 nu högre än snittet för Skåne. Även rökning av e-cigaretter har ökat markant, främst hos flickor, där det i åk 6 tidigare inte registrerats någon rökning av e-cigaretter alls samt i åk 9 och gymnasiets åk 2 där antalet mer än fördubblats.

Andelen elever som uppger att de druckit alkohol under de senaste 12 månaderna har ökat något i samtliga åldersgrupper hos flickorna och i gymnasiets åk 2 hos pojkarna. Hos pojkar i åk 6 har det skett en markant minskning och pojkar åk 9 är andelen är samma som föregående mätning. Jämfört med Skåne är det färre i åk 6 som druckit alkohol (både pojkar och flickor) i Ystad. I åk 9 och gymnasiets åk 2 är andelen som druckit alkohol högre i Ystad än snittet för Skåne. Andelen som anger intensivkonsumtion någon gång per månad eller oftare har ökat hos flickor i åk 9 och hos både pojkar och flickor i Gymnasiets åk 2 och är också högre än snittet för Skåne.

Det saknas indikatorer till de strategiska inriktningarna

- Stärka det hälsofrämjande och förebyggande arbetet
- Utvecklad sex- och samlevnadsundervisning

Observera att indikatorerna till målet har olika periodicitet och att det finns eftersläp i statistiken. Då Region Skånes Folkhälsoenkät (vuxna) inte genomförts 2024 finns ingen ny statistik för denna grupp att redovisa.

Agenda 2030

Mål 3. Hälsa och välbefinnande
Mål 5. Jämställdhet
Mål 10. Minskad ojämlikhet
Mål 12. Hållbar konsumtion och produktion

Stärka det hälsofrämjande och förebyggande arbetet

Beskrivning

Varje enskild människa ska vara i centrum för verksamheternas åtgärder. Det innebär att verksamheter behöver organiseras och bedrivas på ett sätt som tillgodoser olika behov och förutsättningar. Det förutsätter att olika delar av organisationen ”sträcker ut handen till varandra” och samverkar utifrån den enskilda människans behov och livssituation och att den enskilde blir delaktig i de insatser som berör denne. Verksamheternas organisering och ekonomiska incitamentsstrukturer ska därför främja goda levnadsvillkor och hälsa. Hälso- och sjukvård i kommunens regi har en särskild roll som direkt påverkar hälsa och överlevnad genom främjande, förebyggande, behandlande och rehabiliterande insatser. För att bidra till en god hälsoutveckling bör kommunen säkerställa en god och jämlik tillgång till hälsofrämjande och förebyggande insatser för barn, elever, patienter och befolkning. Kommunen bör utveckla arbetet med hälsofrämjande vårdmöten och personcentrerade arbetssätt för att skapa förutsättningar för jämlika insatser och resultat. Ett systematiskt arbete för att öka kunskapen hos medarbetare och beslutsfattare om betydelsen av bemötandet för jämlik vård och hälsa bör prioriteras. Vården och omsorgen bör organiseras så att den skapar kontinuitet för patienter och brukare samt arbeta för att förbättra tillgängligheten för att motsvara olika behov såväl fysiskt, kognitivt och kommunikativt. Geografisk närhet, öppettider eller möjlighet till telefonkontakt är därför viktiga delar i tillgängligheten.

Såhär arbetar vi för att nå målet

<table>
<tr><th>Åtgärd</th><th>Status</th><th>Handlingsplan</th><th>Status</th></tr>
<tr><td>Psykisk hälsa Ystads gymnasium</td><td>Avslutad</td><td>Föreläsningen med Kristina Bähr</td><td>Avslutad</td></tr>
<tr><td rowspan="6">Kommentar
Personalen har fått ökad kunskap och förståelse för psykisk hälsa bland barn och unga. Detta kommer att leda till att i högre utsträckning implementera resilienskunskaper i klassrumsmiljö och vid mentorssamtal.</td><td rowspan="6"></td><td colspan="2">Kommentar
Kristina Bähr föreläste för all personal på Ystad gymnasium den 14/8 2023 utifrån hennes bok Resiliens i skolan (2022).</td></tr>
<tr><td>Workshops och diskussionsträffar</td><td>Avslutad</td></tr>
<tr><td colspan="2">Kommentar
Arbetet med workshops och diskussionsträffar mynnande ut i en plan för att öva resiliens hos samtliga elever i åk 1 med start läsåret 24/25. Upplägget presenterades för alla klassmentorer i början av läsåret där vi presenterade och diskuterade hur resiliensarbetet skulle fortgå. Det långsiktiga målet med resliliensarbetet är att på ett systematiserat sätt arbeta med olika övningar för ökad resiliens hos alla elever på skolan, då forskning visar att ökad resiliens ökar också välmående och studieresultat. Under läsåret 24/25 utvecklas planer för det systematiserade resiliensupplägget för åk 2 och åk 3.</td></tr>
<tr><td>Föreläsningen med Anders Wallensten</td><td>Avslutad</td></tr>
<tr><td colspan="2">Kommentar
Under vårteminens sista del 2024 föreläste läkaren och epidemiologen Anders Wallensten för all personal på Ystad Gymnasium. Han har specialiserat sig inom folkhälsa och genom att kommunicera om folkhälsa på ett djupare sätt för personalen så förstärktes personalens kunskaper kring just resiliens och välmående.</td></tr>
</table>

Nämndernas aktiviteter	
Nämndmål: Ystads medborgare ska erbjudas en trygg och attraktiv livsmiljö för en ökad andel friska, aktiva och självständiga medborgare (Socialnämnden)	
Ta fram åtgärdsplan för förvaltningens arbete kopplat till den Suicidpreventiva planen för Ystads kommun	Avslutad
Kommentar Social och omsorgsförvaltningens rutin för suicidprevention fastställdes under året. Funktionsnedsättning och socialpsykiatri har två medarbetare som är instruktörer i MHFA - första hjälpen till psykisk hälsa, som ger utbildningar för såväl medarbetare som medborgare i hela kommunen. Syftet med utbildningen är att rädda liv genom ökade kunskaper om psykiska sjukdomar och suicid. Under 2024 har en utbildning genomförts, sex utbildningar är inplanerade för 2025 då riktat mot hela kommunen och mot medborgarna.	
Nämndmål: Ystads invånare ska erbjudas personcentrerad vård, omsorg och rehabilitering med hög kvalitet och patientsäkerhet, för ökad delaktighet, kontinuitet, trygghet och god hälsa (Socialnämnden)	
Strategi och handlingsplan för omställningen till god och nära vård	Pågående
Kommentar Omställningen till nära vård är ett ständigt pågående arbete. Det finns ingen övergripande handlingsplan eller strategi gällande nära vård framtagen i samverkan med regional primärvård. Regelbundna samverkansmöte sker dock mellan regional och kommunal primärvård i syfte att stärka patientsäkerhetsarbetet. Under hösten initierades även en samverkan på strategisk nivå mellan MAS, verksamhetschefer i HoS och FoS, psykiatrimottagningens öppenvård samt habiliteringen.	

Främja goda levnadsvanor

Beskrivning

Ystads kommun ska arbeta för att stärka människors egna möjligheter att etablera hälsosamma levnadsvanor och att vara en stödjande miljö för detta. Kommunen ska arbeta för att öka tillgängligheten till hälsofrämjande produkter och miljöer för att främja ökad fysisk aktivitet och hälsosamma matvanor. Kommunen bör därför utforma miljöer på ett sådant sätt att fysisk aktivitet och goda matvanor stimuleras. Detta innebär att kommunen i sin planering underlättar för aktiv transport samt säkerställer mer jämlik tillgång till grönområden samt serverar näringsriktig mat i de offentliga verksamheterna. Utöver att främja öka tillgängligheten till hälsofrämjande produkter och miljöer ska kommunen arbeta för att begränsa tillgängligheten till hälsoskadliga produkter som alkohol, tobak och livsmedel med hög sockerhalt samt för ett narkotika- och dopningsfritt samhälle. Kommunen kan till stor del påverka var, hur, när och till vem hälsoskadliga produkter tillhandahålls för att minska konsumtion och i synnerhet riskbruk. Arbetet sker bland annat genom att tillämpa de nationella mål som är uppsatta inom alkohol-, narkotika-, dopning- och tobaksområdet.

Indikator	Trend
Äter frukost varje dag, åk 6, 9, Gy 2, andel procent	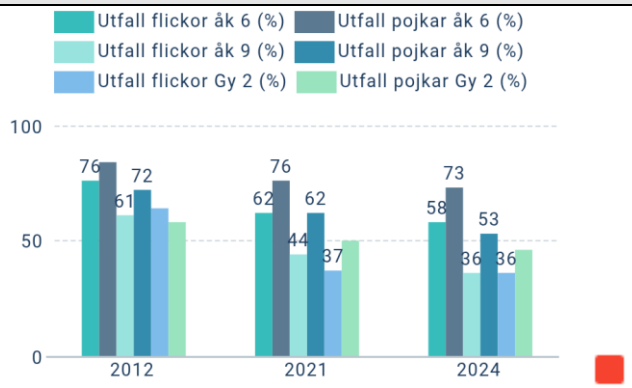

Indikator		Trend
60 min fysisk aktivitet/dag, åk 6, 9, Gy 2, andel procent	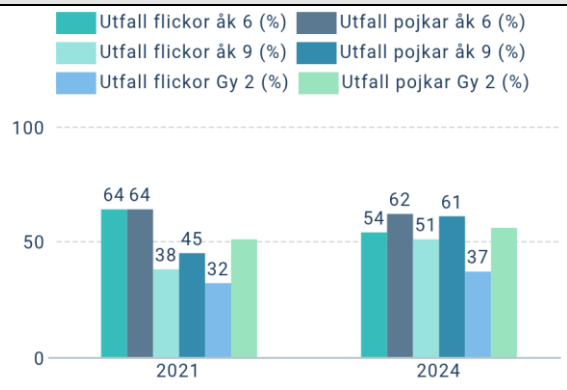	—
Rökning i åk 9 och Gy 2, andel procent	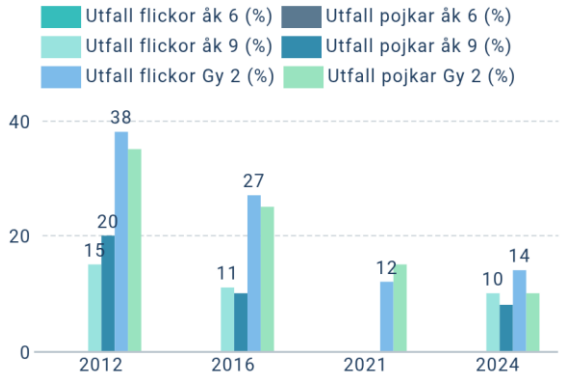	↗
Snusning åk 9 och Gy 2, andel procent	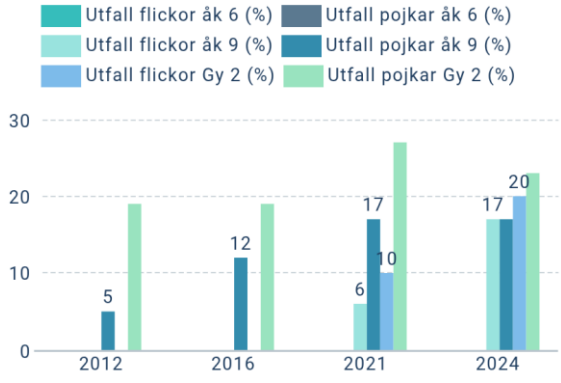	↙
Druckit alkohol under de senaste 12 månaderna, i åk 6, 9, Gy 2, andel procent	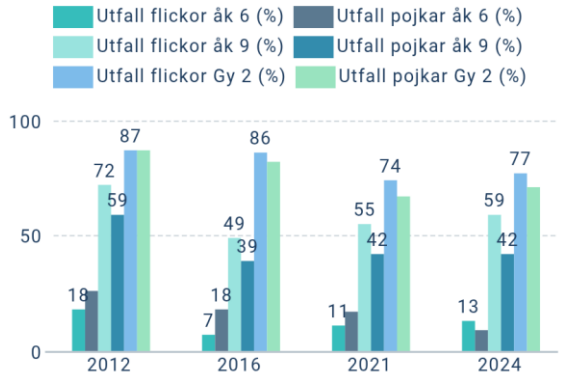	↙

Indikator	Trend
Övervikt eller fetma barn och unga, åk 6, 9, Gy 2, andel procent 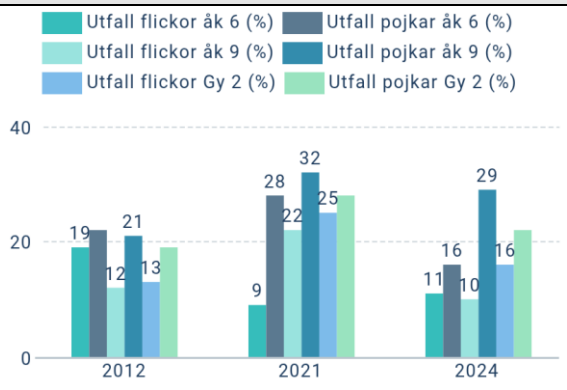	↗
Rökt e-cigaretter, åk 6, 9, Gy 2, andel procent 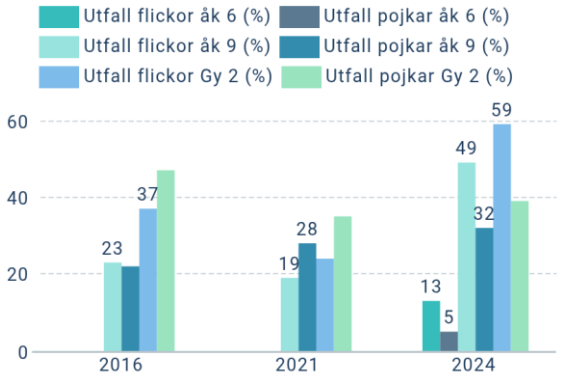	↙

Såhär arbetar vi för att nå målet

Åtgärd	Status	Handlingsplan	Status
Tar fram material till Förälder i Ystad och börja prova föräldrautbildningen	Pågående	**Utifrån utvärdering ta fram nytt koncept för Absolut förälder**	Avslutad
Kommentar I koncept Förälder i Ystad har stora delar av innehållet tagit fram och material har börjats användas på några föräldramöten under hösten med positivt resultat. Konceptet i sin helhet kommer att börja att användas höstterminen 2025.		**Utforma nytt koncept Förälder i Ystad**	Pågående
		Kommentar Delar av materialet är färdigt.	
		Testa nytt koncept	Pågående
		Kommentar Delar av materialet har börjat användas under höstterminen 2024 med gott resultat. Konceptet i sin helhet kommer inte att börja användas förrän höstterminen 2025.	

Nämndernas aktiviteter	
Nämndmål: Stärka förutsättningar för god och jämlika uppväxtvillkor för barn och unga i Ystads kommun. (Barn och utbildningsnämnden)	
Skol IF	Pågående
Kommentar Barn- och Utbildningsnämnden har prioriterat medel för att fler skolor ska starta Skol IF. Detta för att ge unga fler fritidsaktiviteter och chansen att utbilda sig till ledare. Arbetet görs i samverkan med Skolidrottsförbundet Skåne och under 2024har det utbildats 52 ledare och det finns 308 medlemmar. De har tillsammans skapat 176 deltagartillfällen som har besökts av 2575 barn och unga. En fantastiskt utveckling som kommer att fortsätta under hösten 2024 och	

framåt	
Nämndmål: Öka elevernas helhetsupplevelse av skolmaten (Barn och utbildningsnämnden)	
I samverkan med kostenheten ta fram process för att öka helhetsupplevelsen av skolmåltiderna	Pågående
Kommentar Ett pågående arbetet att skapa en bättre helhetsupplevelse av skolmåltiderna. Arbetet sker i samverkan med kostenheten och upplevelsen är att det skett förbättringar under vår och höst. Arbetet kommer att fortsätta och framöver också kunna följas av statistik som kan förhoppningsvis bekräfta upplevelsen Dialog med UF.s presidium är genomförd och ledde till att skolchef och kostchef (SAM) hade en programpunkt på UF i maj. Det genomfördes undersökning kring hela matsituationen och också en öppen dialog kring kost och måltidssituation. Underlaget bearbetas i arbetsgruppen för måltidssituationen. Ungdomsfullmäktige följer frågan och kommer att bjuda in berörda tjänstepersoner och politiker till Ungdomsfullmäktige i maj 2025	
Lokalanpassning av måltidslokaler	Pågående
Kommentar Utbildningsförvaltningen arbetar aktivt för att ständigt förbättra inne- och utemiljöer. Under perioden mest fokus på Svarte och Hedeskoga. Måltidsituationen diskuteras och samverkas med kostenheten	
Nämndmål: Vi tillhandahåller kvalitativa måltider och vårdar miljöer som möter förväntan och behov från barn och unga**.** (Samhällsbyggnadsnämnden)	
I samarbete med Utbildningsförvaltningen undersöka upplevelsen av service från kost och lokalvård inom skolan genom enkätfrågor.	Avslutad
Kommentar Ingen möjlighet att medverka i Utbildningsförvaltningens enkät	
Information om kost och lokalvård sker på möten inom förskola, skola och äldreomsorg	Pågående
Kommentar Kost och lokalvård har regelbundna möten inom förskola, skola och äldreomsorg där det inhämtas synpunkter och ges information	
Nämndmål: Med brukarens behov i centrum erbjuder vi positiva måltidsupplevelser samt förvaltar och utvecklar omsorgsboenden. (Samhällsbyggnadsnämnden)	
Beakta högtidsmåltider över året	Pågående
Kommentar Det finns en högtidskalender som kommuniceras varje år till samtliga enheter inom Äldreomsorgen samt att de kommer till önskemål om grillkvällar och andra önskemål	

Utvecklad sex- och samlevnadsundervisning

Beskrivning

Ystads kommun skolor ska utveckla sex- och samlevnadsundervisningen så eleverna får en ökad möjlighet att samtala om och reflektera kring sex- och samlevnadsfrågor utifrån såväl historiska, samhälls- och religionsvetenskapliga, som natur- och språkvetenskapliga perspektiv. Att lära eleverna om sex- och samlevnad ur flera olika perspektiv ger eleverna en helhetsbild av vad sexualitet och relationer kan innefatta.

Till denna inriktning finns i dagsläget inga indikatorer eller kopplade aktiviteter i verksamhetsplanen

Mål 4. Jämlika förutsättningar för livslångt lärande

Kommentar

Bedömningen är att målet är delvis uppfyllt. Detta beror på att det finns såväl positiva som negativa trender, skillnader i den köns- och åldersuppdelade statistiken samt att det skiljer sig åt mellan målets strategiska inriktningar. I några fall syns en tydligt dalande trend samtidigt som resultaten fortfarande är betydligt bättre i jämförelse med riket.

En likvärdig skola och förskola av hög kvalitet
Medborgarundersökningen visar att kommuninvånarnas uppfattning om förskola, grundskola och gymnasiet är mer positiv än snittet för riket, dock är färre positiva gällande grundskola och gymnasiet jämfört med tidigare mätningar.

Likvärdig lärmiljö för hälsa och lärande
Såväl meritvärde som andel behöriga till yrkesprogram har sjunkit sedan tidigare år. Resultaten i årskurs 9 ligger på en fortsatt hög nivå i jämförelse även om resultatet är försämrat från föregående läsår. Under de senaste två åren följer Ystads kommun samma nedåtgående kurva som övriga Sverige gällande sjunkande elevresultat, även om Ystads kommun fortfarande ligger på en betydligt högre nivå än riket och ovägt medel för alla kommuner. Diskrepansen mellan pojkars och flickors meritvärde har också ökat ytterligare sedan tidigare läsår, pojkarnas meritvärde har sjunkit, medan flickornas har ökat. Den dalande trenden gällande behörighet till yrkesprogrammen, som man de senaste tre åren kan se i Ystads kommun, följer även övriga Sverige. Nivån på behörighet är dock fortfarande betydligt högre i Ystad än i riket och alla kommuner. Andelen elever som uppger att de trivs bra eller mycket bra i skolan har minskat sedan tidigare mätningar, främst hos flickor i åk 6 samt i åk 9 (både pojkar och flickor). Minskningen följer generellt trenden för Skåne.

Jämlik kultur- och fritidsverksamhet
Antal deltagartillfällen i idrottsföreningar har ökat sedan föregående mättillfälle och är nu tillbaka på nivåerna innan pandemin, Ystad följer trenden för riket men ligger högre än riket (32). Andelen idrottsföreningar med varken flick- eller pojkdominerad verksamhet har ökat sedan föregående mätning och är nu något högre än riket som helhet. Resultatet gällande uppfattningen om utbud och möjligheter gällande idrott, motion och friluftsliv har också förbättrats något i den senaste undersökningen och även här är resultatet bättre än riket.

Även uppfattningen om kommunens utbud och möjligheter gällande mötesplatser och kulturaktiviteter är mer positiv än utfallet för riket och här syns en ökning jämfört med föregående mätning. Andelen aktivitetstillfällen för barn och unga i kommunala bibliotek i Ystad (17,4) är markant lägre än riket (39,5). Samtidigt syns en liten ökning från föregående mättillfälle. Trenden för riket är en större ökning och återhämtning till innan pandemin. Skillnaden i indikatorn mellan Ystad och Riket har nästan fördubblats sedan 2019.

Observera att indikatorerna till målet har olika periodicitet och att det finns eftersläp i statistiken.

Agenda 2030

Mål 3. Hälsa och välbefinnande
Mål 4. God utbildning för alla
Mål 5. Jämställdhet
Mål 10. Minskad ojämlikhet

En likvärdig skola och förskola av hög kvalitet

Beskrivning

För en likvärdig förskola och skola av hög kvalitet i Ystads kommun ska verksamheterna utgå från barns och elevers behov där omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet. Verksamheten ska ta hänsyn till barn och elevers olika villkor i såväl verksamhetsplanering, verksamhetsutveckling som budgetfördelning. Medarbetarens utbildning, kompetens och arbetssituation samt förskolans och skolans tillgänglighet är viktiga förutsättningarna som ska prioriteras för likvärdighet och kvalitet. För att säkerställa likvärdighet ska kommunen ha ett fungerande systematiskt kvalitetsarbete som bygger på delaktighet och ömsesidig förståelse genom dialog med barn, elever och vuxenstuderande samt mellan medarbetare, rektor och huvudman. Likvärdighet kräver samarbete och erfarenhetsutbyte samt att pedagoger och rektorer finns på de förskolor och skolor där deras kompetens behövs som mest. Förskolorna i Ystads kommun ska ge barnen kognitivt, socialt och emotionellt stöd. De barn som tillfälligt eller varaktigt behöver mer stöd och stimulans än andra ska kunna få stödet utformat med hänsyn till deras behov och förutsättningar så att barnet kan utvecklas så långt som möjligt. Skolan i Ystads kommun är en plats där varje elev och vuxenstuderande når kunskapsmålen utifrån sina förutsättningar och behov samt skapar förutsättningar för fortsatt lärande. Undervisningstiden ska utnyttjas effektivt och en allsidig social sammansättning av elever på skolenheterna ska eftersträvas

Indikator	Trend
Invånarnas upplevelse av hur förskolan fungerar (positiva svar)	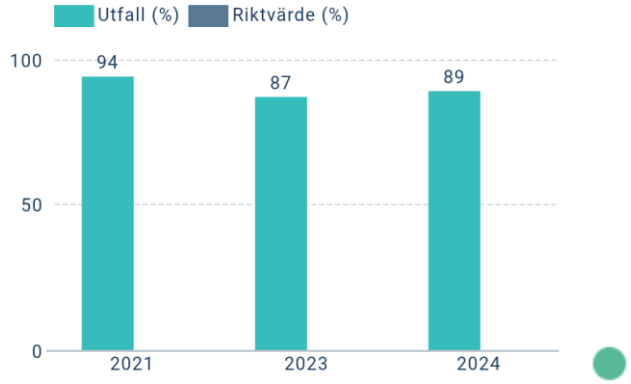
Invånarnas upplevelse av hur grundskolan fungerar (positiva svar)	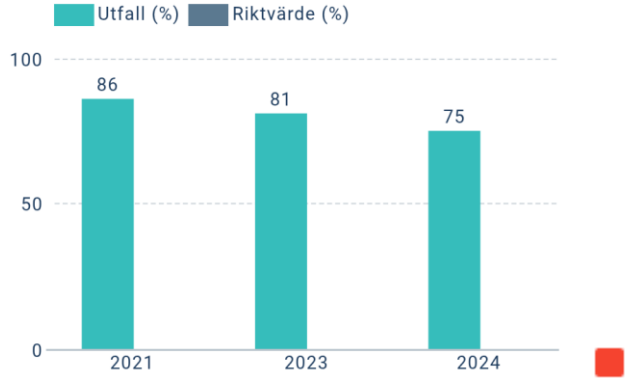
Invånarnas upplevelse av hur gymnasiet fungerar (positiva svar)	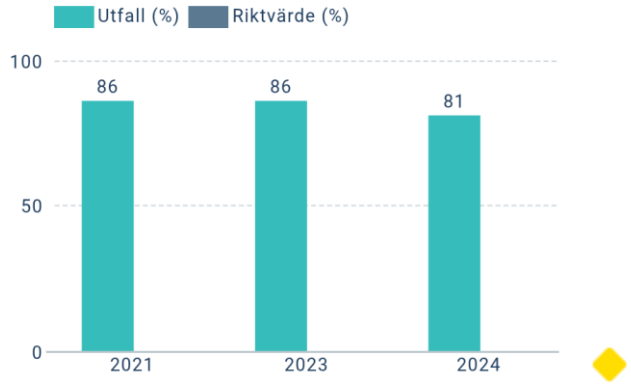

Såhär arbetar vi för att nå målet

Åtgärd	Status	Handlingsplan	Status
Läsambassadörer	Pågående	**Planeringsmöte med arbetsmarknadsenheten**	Pågående
Kommentar Planen för projektet samt mötet med arbetsmarknadsenheten och skolledarna är genomfört. Tre skolor klara för deltagande: Backa, Källan, Västerport		**Utse vilka skolor som ska delta**	Pågående

Likvärdig lärmiljö för hälsa och lärande

Beskrivning

Ystads kommun skolor ska präglas av en trygg och stimulerande lärandemiljö som gynnar alla elevers lärande, främjar välbefinnande och bidrar till positiva hälsoeffekter. För att motverka skolmisslyckande ska elever som inte klarar kunskapsmålen eller har andra svårigheter i skolan tidigt identifieras och erbjudas adekvat stöd utifrån den enskilda elevens behov. Förskolan och skolan ska bedriva ett långsiktigt arbete med att utvecklas som hälsofrämjande arena lägga grunden för hälsosamma levnadsvanor. Hälsofrämjande och förebyggande arbete i skolan handlar i stor utsträckning om värdegrundsarbete och insatser som skapar trygghet och trivsel samt främjar goda relationer barnen sinsemellan och mellan barn och medarbetare.

Indikator	Trend
Elever i åk. 9, meritvärde kommunala skolor, genomsnitt (17 ämnen)	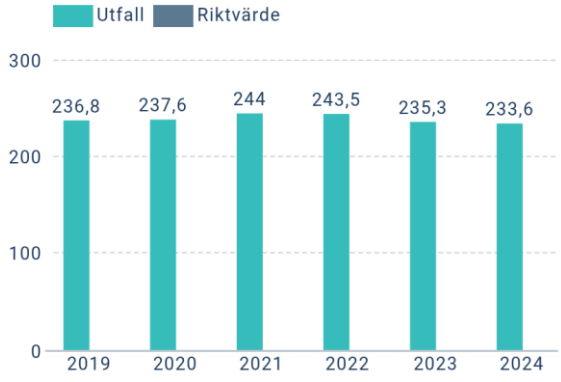
Elever i åk. 9 som är behöriga till yrkesprogram, kommunala skolor, andel (%)	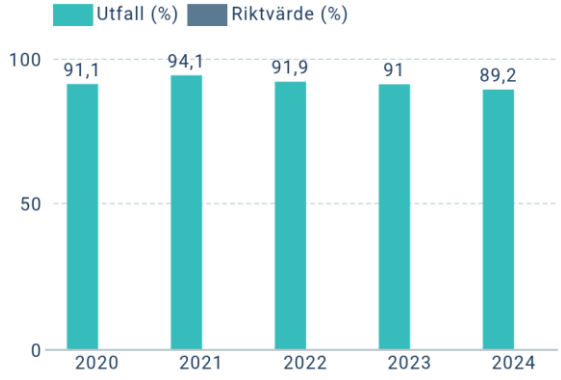

Indikator	Trend
Andel som trivs bra eller mycket bra i skolan (åk 6, 9 och gy 2) 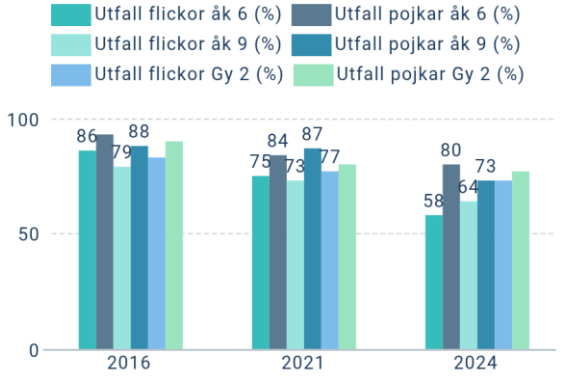	↙

Såhär arbetar vi för att nå målet

Nämndernas aktiviteter	
Nämndmål: Hög närvaro för alla; både elever och personal (Gymnasienämnden)	
Områdena arbetar aktivt med att förebygga och följa upp frånvaro, såväl giltig som ogiltig	Pågående
Kommentar Samtliga områden arbetar på ett strukturerat sätt för att förebygga och följa upp frånvaron. Här tar de olika elevhälsoteamen ett stort ansvar och arbetar på olika vis utifrån vilka behov de aktuella eleverna har.	
Nämndmål: Vi planerar, erbjuder och utvecklar miljöer som främjar lek och lärande med beaktande av barnens bästa. (Samhällsbyggnadsnämnden)	
Utveckla och förvalta befintliga skolor och förskolor, samt se möjligheter för nybyggnation i samverkan med utbildningsförvaltningen	Avslutad
Kommentar Dialoger och planering tillsammans med utbildningsförvaltningen pågår löpande. Kommande arbete med kommunövergripande lokalplaneringen och fastighetsstrateg. Detaljplanarbete för ev. ny förskola på Marielund pågår samt arbete med detaljplanarbete för Norreportskolans framtida utbyggnad.	
Inventering av samtliga skolors och förskolors utemiljö. Fokus på översyn och utveckling av förskolors under 2024	Avslutad
Kommentar Inventering har pågått under 2024 med utbildningsförvaltningens lokalplanerare och fastighetsavdelningen. Åtgärder för att förbättra skolor och förskolors utemiljö har vidtagits med bla. upprustning av lekutrustning, markbeläggningar och belysning. Lokalstandard för utbildningslokaler kommer arbetas fram gemensamt framöver.	

Jämlik kultur- och fritidsverksamhet

Beskrivning

Kommunen har en viktig roll i arbetet med att skapa goda förutsättningar för ett rikt kulturliv, livslångt lärande samt meningsfulla idrotts- och fritidsaktiviteter. Ystads kommun ska arbeta med ett jämlikhetsfokus och ha ett brett, varierat utbud av såväl kultur som idrotts- och fritidsaktiviteter med hög tillgänglighet. Verksamheten ska arbeta för att öka intresset hos underrepresenterade grupper och möjliggöra för fler att delta.

Indikator	Trend
Aktivitetstillfällen för barn och unga i kommunala bibliotek, antal/1000 inv 0–18 år	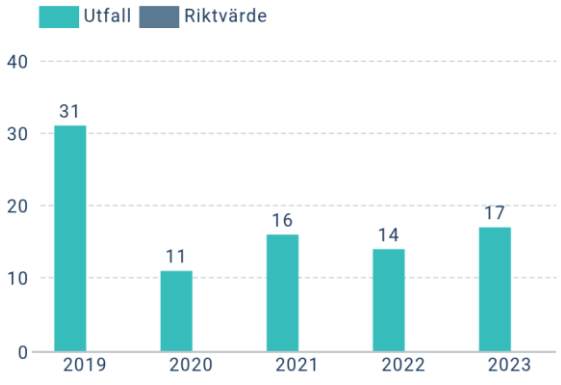
Deltagartillfällen i idrottsföreningar, antal/ inv 7–20 år	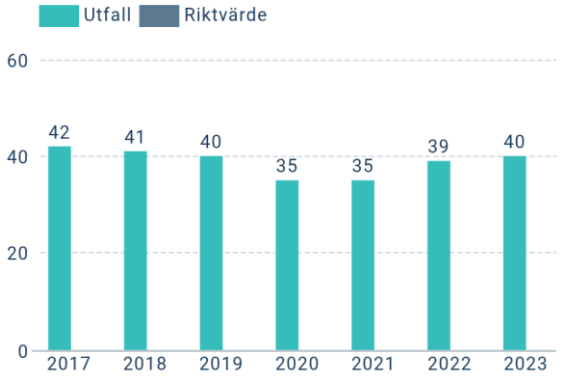
Idrottsföreningar med varken flick- eller pojk-dominerad verksamhet, deltagare 7–25 år andel %	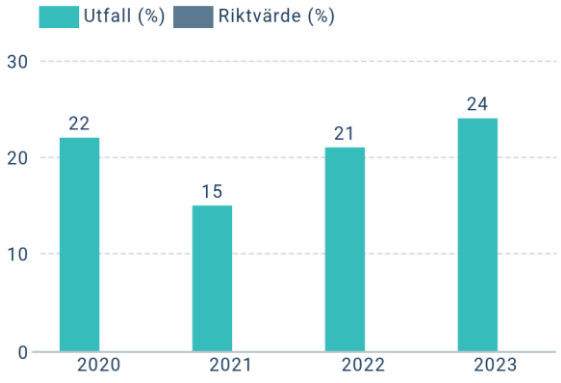
Kommuninvånarnas uppfattning om kommunens utbud och möjligheter gällande mötesplatser och kulturaktiviteter	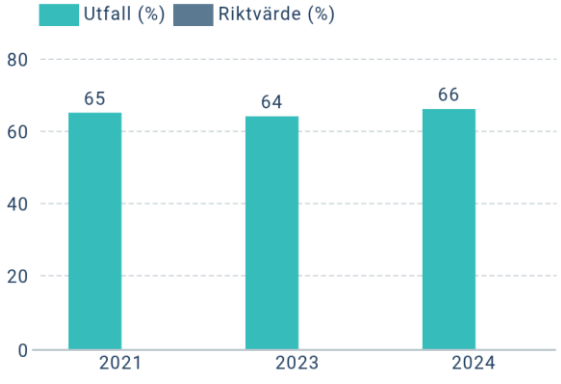

Indikator	Trend
Kommuninvånarnas uppfattning om kommunens utbud och möjligheter gällande idrott, motion och friluftsliv	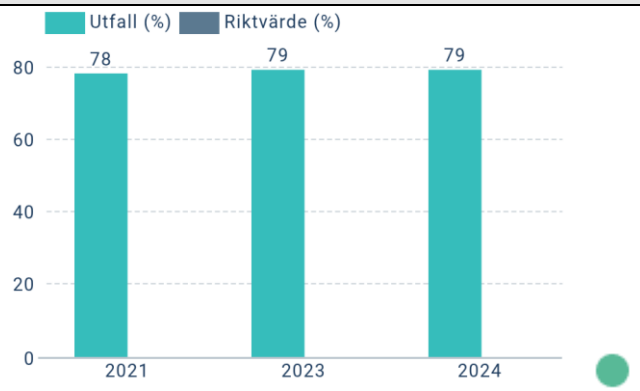

Såhär arbetar vi för att nå målet

Nämndernas aktiviteter	
Nämndmål: Möjligheten till en aktiv och meningsfull fritid ska tillgodoses, oavsett individens förutsättningar, för en förbättrad folkhälsa (Socialnämnden)	
Sträva efter samverkan med det lokala föreningslivet	Pågående
Kommentar Samverkan med det lokala närings- och föreningslivet sker i olika former inom samtliga avdelningar. Arbetsmarknadsenheten har ett upparbetat samarbete kring praktikplatser. Samverkan pågår med frivilliga organisationer på Seniorernas hus utifrån det gemensamma målet att minska den ofrivilliga ensamheten. Daglig verksamhet samarbetar med flertalet lokala företag, bland annat genom caféverksamhet och utförande av en del enklare produktionsarbete.	
Nämndmål: Kultur och fritid ska erbjuda ett inbjudande utbud och verksamhetsanpassade anläggningar och mötesplatser (Kultur- och fritidsnämnden)	
Jazzkids	Avslutad
Kommentar Arrangemangen genomfördes 31/7, 2-3/8 i samarbete med YSJF och Musik i Syd på Svarte Strandcafé, Backagården och i Norra Promenaden samt två slutna arrangemang på äldreboende (Köpingebro och Löderup) med inbjudna fritids/förskolor. Alla arrangemangen hade publikrekord med totalt ca 600 – 700 personer, vilket var en ökning med ca 30 % mot förra året. Årets tema: Georg Riedel och låtar från Astrid Lindgren. Artister: Anna Paulin sång, tillsammans med elever från Skurups Folkhögskola.	
Nämndmål: Kultur och fritid ska ses som en välkomnande och självklar del för invånare, företag och besökare i Ystad	
Fritidens Dag	Avslutad
Kommentar Fritidens Dag gick av stapeln den 25 augusti. Arrangemanget får anses vara en framgång, ca 1000 besökare och 60+ föreningar. Dessutom alla KoFs verksamheter på plats. Utvärderingen visade i huvudsak goda upplevelser, både från föreningarna och våra verksamheter. Fritidens dag hålls för att ge medborgare en chans att upptäcka det lokala kultur- och fritidsutbudet. Föreningarna får visa upp sina verksamheter på samma plats och vid samma tid, och därigenom visas den stora bredden upp.	
Allsång norra promenaden	Avslutad
Kommentar Två allsånger hölls, den 11 och 18 juli. Artister blev Emelie Torstensson och Simon Andersson och husbandet Midas med Emma Mehler som allsångsledare underhöll. Ca 800-1000 besökare per tillfälle och fint väder. Allt fortlöpte väl. Utöver allsången har Big Blowin Band vid två tillfällen hållt i musikquiz i Norra Promenaden, 27/7 och 13/8. Arrangemangen hålls för att ge medborgare och besökare en chans att besöka musik/kulturarrangemang utan kostnad.	
Nämndmål: Stärka förutsättningar för goda och jämlika uppväxtvillkor för barn och unga i Ystads kommun (Kultur- och fritidsnämnden)	

Kulturgaranti	Avslutad
Kommentar Ca 200 arrangemangstillfällen för 7 100 barn och pedagoger genomfördes inom ramen för Kulturgarantin 2024. Arrangemangen genomföras bla på Konstmuseet, Biblioteket, Klostret, YSCV, Ystads Teater, Scala samt Malmö Opera. Musikalerna Joyride och Tick, tick, BOOM..., nycirkus, dans, teater, konst, litteratur, musik, film och kulturarv var en del av utbudet. Bristen på ändamålsenliga lokaler påverkade fortsatt planeringsprocessen, samt barn och ungas möjlighet att vara delaktiga i urvalsprocessen.	
Kulturbesök	Avslutad
Kommentar Kulturbesök" är frivilligt för skolorna. Förutom speciella arrangemang som nedan, erbjuder kulturinstitutionerna i Ystad både fasta program och med bokningsmöjlighet *Det Stora Operaäventyret* bestod av opera på Malmö Opera och operalektion i klassrummet samt subventionerade bussar. Ca 200 barn från skolor utanför Ystad och anpassad grundskola, deltog. *Stockholm Filmfestival Jr och BUFF* är båda filmfestivaler som erbjudits förskola, grundskola och gymnasium digitalt men till viss del även på Scala	
Nämndmål: Kultur och fritid ska arbeta innovativt och strategiskt för att nå ut till alla oavsett förutsättningar och behov (Kultur- och fritidsnämnden)	
Seniorjazz	Avslutad
Kommentar Med positiv erfarenhet från sommaren 2023 valde man även i år att genomföra två slutna arrangemang på äldreboende med inbjudna fritids/förskolor. Konserterna var förlagda i Köpingebro och Löderup. Arrangemangen genomfördes 31/7 i samarbete med YSJF och Musik i Syd.	

Mål 5. Trygga och attraktiva miljöer som ger möjlighet till möten mellan människor

Kommentar

Bedömningen är målet är delvis uppfyllt för perioden. Detta beror på att det finns såväl positiva som negativa indikationer. De positiva utfall som syns är främst i jämförelse av Ystad i förhållande till riket som helhet. Då Region Skånes Folkhälsoenkät inte har genomförts 2024 saknas aktuell statistik till flera indikatorer.

Miljöer och mötesplatser för alla
Medborgarundersökningen som genomfördes för tredje gången under 2024 visar att kommuninvånarnas uppfattning om:

- Utbudet av ställen för unga att träffas på i kommunen har försämrats (37) sedan föregående mätning men ligger över snittet för riket (35) och över mätningen 2021 (34)
- Utbudet av lekplatser, parklekar etc. i kommunen har förbättrats markant från 76 till 88 och är högre än riket (83)
- Utbudet av ställen för äldre att träffas på i kommunen har förbättrats från 49 till 52 men är lägre än riket (55)

God tillgänglighet i den yttre och inre miljön
Kommuninvånarnas uppfattning om hur skötseln av kommunens gator, platser och anläggningar fungerar har försämrats från 79 föregående år till 68,7 år 2024. Rikets utfall 2024 är 70,0. Ystads resultat har försämrats på de flesta underliggande frågorna, inklusive skötsel av gång och cykelvägar som försämrats från 77 till 67 (riket 69). Det område som kraftigt sticker ut åt det negativa hållet är invånarnas bedömning av snöröjning av gator och vägar samt gång- och cykelvägar. Där har Ystad tappat med 34 respektive 24 enheter jämfört med föregående mätning.

Attraktiv boende- och närmiljö utifrån livssituation
Avseende kommuninvånarnas uppfattning av kommunen som en plats att bo och leva på är Ystads utfall 2024 95,5. Kommunens resultat har minskat jämfört med mätningarna 2023 och 2021. Trots det är resultatet fortfarande högt och är 3,1 procentenheter högre är riket. Kommuninvånarnas uppfattning om tillgången till kommunal service utanför kommunens centralort har försämrats från 82 till 80 men är fortfarande i snitt med riket.

Agenda 2030

Mål 3. Hälsa och välbefinnande
Mål 5. Jämställdhet
Mål 10. Minskad ojämlikhet
Mål 11. Hållbara städer och samhällen
Mål 16. Fredliga och inkluderande samhällen

Miljöer och mötesplatser för alla

Beskrivning

Ystadbor i alla åldrar med olika förutsättningar ska erbjudas upplevelser och levande mötes platser utifrån sina behov. Mötesplatserna ska vara naturliga i medborgarnas liv och skapa nyfikenhet för alla sinnen. Kommunen ska bidra till att skapa attraktiva offentliga rum, där fler vill och kan vara och där det genomförs aktiviteter under större delen av dygnet och året. För att säkerställa möjlighet till aktivitet för alla medborgare ska kommunen prioritera föreningsliv och ha ett välfungerande verksamhets- och anläggningsstöd. Stödet ska möjliggöra att anläggningar och resurser fördelas utifrån behov samt jämlikt mellan könen, olika idrotter och aktiviteter samt har en geografisk spridning.

Indikator	Trend
Kommuninvånarnas uppfattning om utbudet av ställen för unga att träffas på i kommunen? (t.ex. fritidsgårdar, ungdomsklubbar) Andel positiva	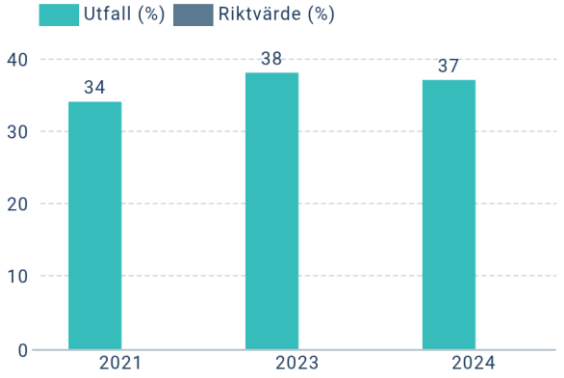
Kommuninvånarnas uppfattning om utbudet av lekplatser, parklekar etc. i kommunen, Andel positiva	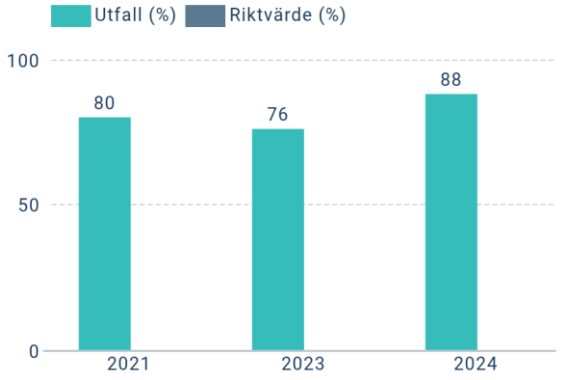
Kommuninvånarnas uppfattning om utbudet av ställen för äldre att träffas på i kommunen? (t.ex. träffpunkter) Andel positiva	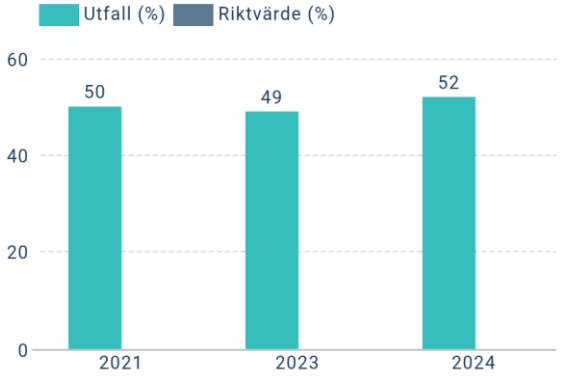

Såhär arbetar vi för att nå målet

Nämndernas aktiviteter	
Nämndmål: Vi tillhandahåller funktionella lokaler och faciliteter för kultur-, fritids- och föreningsverksamhet. (Samhällsbyggnadsnämnden)	
Förvalta och utveckla byggnader och faciliteter för kultur- och idrottsändamål i samverkan med kultur- och fritidsförvaltningen.	Avslutad

Kommentar Pågående dialoger med Kultur och fritidsförvaltningen. Utredning om ev. ny idrottshall för att täcka framtida behov. Utveckling av byarnas fritidsaktiviteter ses över.	
Utredning för etablering av ny konstgräsplan på Ystad idrottsplats	Avslutad
Kommentar Utredning klar. Upphandling av konstgräsplan pågår. Utförande 2025. Option på ytterligare en plan för att ge möjligheten när ny detaljplan vinner laga kraft och gamla ridhuset rivs.	
Nämndmål: Vi planerar, erbjuder och utvecklar miljöer som främjar lek och lärande med beaktande av barnens bästa. (Samhällsbyggnadsnämnden)	
Utveckla platsen i Nybrostrand i anslutning till tidigare tennisbanor	Pågående
Kommentar Gestaltningsförslag har tagits fram på utformningen av platsen. Gestaltningsförslaget bygger på de dialoger som skett med bland annat med byalag och elever i området. Platsen ska bli en aktivitetsyta för att främja lek och rörelse för barn och vuxna. Byggnation kommer att påbörjas under våren 2025 och arbetet planeras vara klart till sommaren.	
Nämndmål: Vi förvaltar och utvecklar möjligheter för uteaktivitet i rekreationsområden och i det offentliga rummet. (Samhällsbyggnadsnämnden)	
Utveckla gångstråk i Dag Hammarskjölds park	Pågående
Kommentar Nytt stråk har modulerats fram från Vattentornen till gamla Källesjö. Sträckan kommer att klippas och inte hårdgöras. Under våren 2025 kommer en övergång anläggas över ett dike. Eventuellt behöver ett fåtal partier förstärkas med kross. Projektet finansieras inom Parks årliga.	
Nämndmål: Vi ska verka för att ge kultur, fritid och idrott en fortsatt naturlig del i samhällsplaneringen för att tillgodose behoven i ett tidigt skede i planeringsprocessen (Kultur- och fritidsnämnden)	
Strategiskt arbete kring planeringen av hamnstaden	Pågående
Månatliga möten med hamnstadens projektgrupp. Allmänkulturens kulturutvecklare ansvarar för delprojektet Kultur och offentligt service (senare Kultur och stadsutveckling). Arrangemang i hamnen/sockersilon har hållts: Sonic Picnic, ett tvärkonstnärligt performance i och utanför silon, tillsammans med malmöbaserade föreningarna No Music och In-discourse. Under tidig höst uppfördes en väggmålning i hamnen tillsammans med ArtScape. Konstnären var floridabaserade Hoxxoh / Douglas Hoekzema.	

God tillgänglighet i den yttre och inre miljön

Beskrivning

Verksamheter och miljöer i Ystads kommun, så väl i stad som på landsbygden, ska vara tillgängliga och sträva efter att locka både nya och återkommande besökare. Detta ställer krav på att såväl utemiljöer, lokaler och kollektivtrafik som att information, kommunikation och tjänster är tillgängliga. För att lyckas behöver arbetet riktas båda inåt organisationen och utåt mot medborgarna och övriga samhällsaktörer

Indikator	Kommentar
Invånarnas uppfattning av kommunens skötsel av gång och cykelvägar (andel positiva svar) 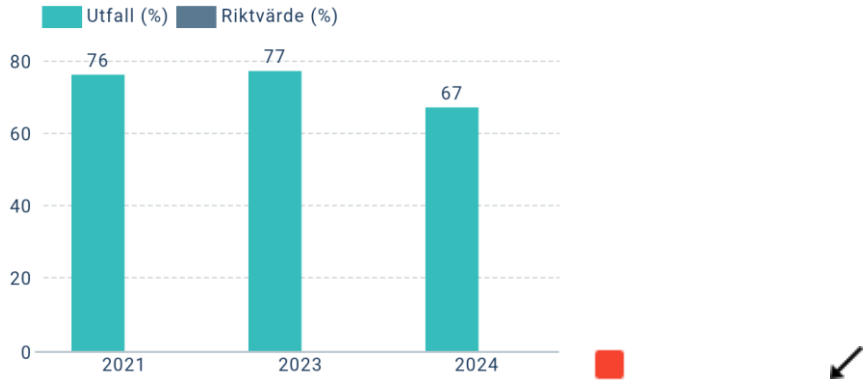	
Kommuninvånarnas uppfattning om hur skötseln av kommunens gator, platser och anläggningar fungerar 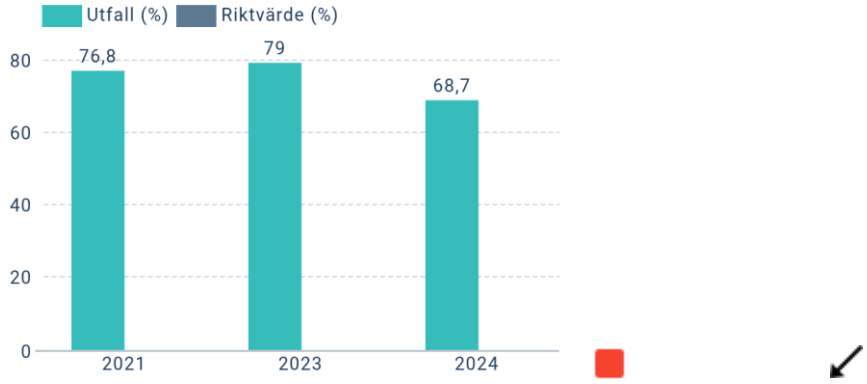	

Såhär arbetar vi för att nå målet

Nämndernas aktiviteter	
Nämndmål: Vi upprätthåller ett ändamålsenligt, klimatsmart, tryggt och säkert trafiksystem för god tillgänglighet för alla målgrupper. (Samhällsbyggnadsnämnden)	
Förbättra trafiksäkerheten och framkomligheten för oskyddade trafikanter	Pågående
Kommentar Pågående arbete. Prioriterar åtgärder utifrån där kartläggning visar att det finns störst behov av åtgärder.	
Trafiksäkrande åtgärder i området kring Västerportsskolan	Avslutad
Kommentar Trafiksäkerhetshöjande åtgärder har gjorts för att göra barns skolväg trygg och säker.	
Uppdatera Cykelplanen	Pågående
Nämndmål: Vi utvecklar och bevarar både omsorgsfullt gestaltade livsmiljöer och tillgängliga naturmiljöer för olika gruppers behov och för att behålla Ystads kvaliteter på sikt. (Samhällsbyggnadsnämnden)	
Dialog och gestaltning av Åvallaparken	Avslutad
Kommentar Gestaltning och detaljprojektering är klart. Dialog om parkens innehåll och utformning är avslutad.	

Förbättra framkomligheten på Stridsvagnsspåret	Avslutad
Kommentar Stridsvagnsspåret har fått ny grusbeläggning samt cykelbommar och förbättrad skyltning där spåret korsar bilvägar.	
Nämndmål: Vi arbetar för bibehållen attraktivitet och hållbar utveckling av landsbygden.(Samhällsbyggnadsnämnden)	
Regelbundna möten med byalagsrådet	Pågående
Kommentar Kommunen har haft fyra samverkansmöten med Byalagsrådet för att diskutera inkommande frågor från byalagen och informera om kommunens pågående arbete med relevans för landsbygden. Återkommande teman har varit kollektivtrafik, drift av åtgärder genomförda inom Fokus på byarna, bidrag till byalagen samt beredskap- och säkerhetsfrågor	
Genomföra Byaträffar i enlighet med landsbygdsstrategin	Pågående
Kommentar Under året har tre byaträffar genomförts i Bjäresjö, Snårestad och Hagestad/Sandhammaren. Byaträffarna genererade underlag om hur riktade investeringsmedel till landsbygden kan nyttjas och fungerade som en bra dialogform för att informera och besvara inkomna frågeställningar från boende som deltog. Intresset för att genomföra byaträffar har varit lägre under 2024 jämfört med de tidigare år som dialogmetoden prövats.	

Attraktiv boende- och närmiljö utifrån livssituation

Beskrivning

Ystads kommun ska använda sina geografiska förutsättningar på bästa sätt, och låta närheten och tillgången till vatten och grönska bidra till välmående och god hälsa. Det är viktigt att de som bor i Ystad själva är medskapare i kommunens planering och upplevelser. Ystads kommuns samhällsplanering ska utgå från ett barnrättsperspektiv. Vid planering av nya områden, samt större omstrukturering av befintliga områden är det angeläget att prioritera och involvera barn och unga och att förskolor och grundskolor planeras in på ett tidigt stadium. Kommunen ska planera för att barn har likvärdig tillgång till goda utemiljöer. Barns väg mellan hem, förskola, grundskola och fritidsaktiviteter bör inbjuda till cykling och promenad på ett säkert sätt. Ystads kommun ska skapa förutsättningar för alla i kommunen att leva i goda bostäder och ha god tillgång och närhet till kommunal service. Kommunen behöver planera boenden för alla grupper i samhället utifrån olika behov, önskemål och betalningsförmåga, inte minst ur ett trygghets- och hållbarhetsperspektiv.

Indikator	Kommentar
Invånarnas uppfattning om tillgång till kommunal service utanför centralorten	

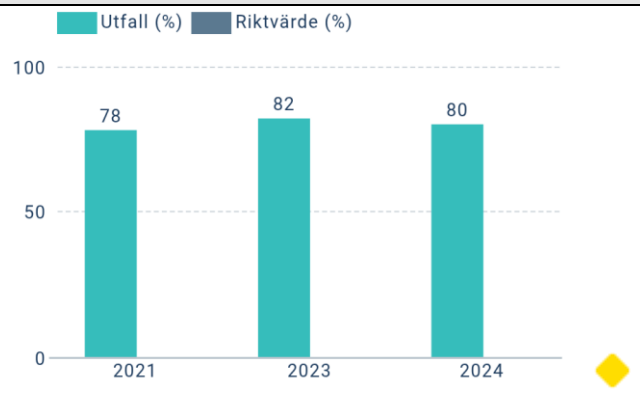

Indikator	Kommentar
Kommuninvånarnas uppfattning av kommunen som en plats att bo och leva på 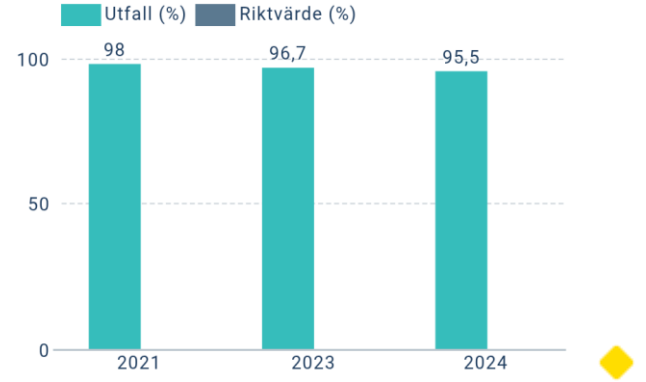	

Såhär arbetar vi för att nå målet

Nämndernas aktiviteter	
Nämndmål: Med brukarens behov i centrum erbjuder vi positiva måltidsupplevelser samt förvaltar och utvecklar omsorgsboenden. (Samhällsbyggnadsnämnden)	
Stötta social omsorg i framdrift av särskilt boende på Trädgårdsstaden	Avslutad
Kommentar Fastighetsavdelningen är ett stöd till Social omsorg för att bevaka att verksamhetens kravställning, funktioner och behov. Inflytt 2027	
Projektera och upphandla inför nybyggnation av nytt LSS-boende Bolmörten	Pågående
Kommentar Projektet ligger ute för anbudsräkning från entreprenörer. Tilldelning februari 2025. Projektering klar till sommaren 2025.	

Summering

Hållbarhetsbokslutet är ett komplement till kommunens årsredovisning. Syftet är att bokslutet ska fungera som underlag och stimulera till ett utvecklat hållbarhetsarbete i kommunkoncernen. Samtidigt ska det vara ett verktyg för att mäta i vilken grad hållbarhetsarbetet ger resultat. Årets bokslut innehåller axplock av det hållbarhetsarbete som genomförs i kommunala förvaltningar och bolag. En stor del av det ordinarie arbetet bidrar till målen inom Agenda 2030. Bokslutet lyfter också fram mer projektinriktade satsningar och investeringar som bidrar till miljömässig, social och ekonomisk hållbarhet.

Årets bedömning är att Ystads kommuns verksamheter generellt arbetar aktivt med aktiviteter för att nå målen i såväl folkhälso- som miljöprogrammet. I bokslutet synliggörs att en stor del av hållbarhetsarbetet sker inom ramen för ordinarie verksamhetsplanering kopplat till kommunkoncernens övergripande mål. Detta bedöms vara mycket positivt och går i linje med ambitionen att hållbarhetsarbetet är en integrerad del av verksamheternas ordinarie planering och uppföljning.

Då 2025 är slutår för de nu gällande hållbarhetsprogrammen (folkhälsoprogram och miljöprogram) kommer arbetet med att ersätta dessa styrdokument att påbörjas under året.
Samtidigt som de Globala hållbarhetsmålen integrerats i kommunens övergripande målstyrning finns ett flertal mer områdesspecifika styrdokument som preciserar mål och föreslår aktiviteter. För att höja ambitionsnivån och inte förlora fart krävs en fortsatt tydlig riktning i hållbarhetsarbetets utveckling.